

**NACIONALNI PLAN IZJEDNAČAVANJA MOGUĆNOSTI ZA
OSOBE S INVALIDITETOM ZA RAZDOBLJE OD 2021. DO 2027.
GODINE**

studen 2021.

Sadržaj

Predgovor	2
1. Uvod	2
2. Srednjoročna vizija razvoja	6
3. Opis srednjoročnih razvojnih potreba i razvojnih potencijala	6
4. Opis prioriteta javne politike u srednjoročnom razdoblju	16
5. Popis posebnih ciljeva i ključnih pokazatelja ishoda	18
6. Terminski plan provedbe projekata od strateškog značaja	27
7. Indikativni financijski plan	28
8. Usklađenost s Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030. godine te dokumentima prostornog uređenja	29
9. Okvir za praćenje, izvještavanje i vrednovanje	31
10. Prilozi	34
Prilog 1: Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine (excel)	34
Prilog 2: Kvalitativni pokazatelji OI.02.3.52	35
Prilog 3: Kvalitativni pokazatelji OI.02.3.53	36
Prilog 4: Kvalitativni pokazatelji OI.02.3.54	36
Prilog 5: Analiza stanja nakon provedbe Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine	39

Predgovor

Republika Hrvatska se ratificiranjem UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom pridružila naporima međunarodne zajednice kako bi se u području politika prema osobama s invaliditetom učinili daljnji napori i formirao nacionalni okvir za njenu provedbu.

Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine predstavlja akt strateškog planiranja kojim Republika Hrvatska nastavlja kreirati politiku prema osobama s invaliditetom poštujući UN Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom i ostale suvremene međunarodne standarde kao okvir za daljnji razvoj prava za osobe s invaliditetom.

Ovaj dokument stavlja naglasak na jednakost, kao temeljno načelo svih ljudskih prava i temeljnih sloboda, a ima za cilj osigurati uvjete za ravnopravno uživanje prava i aktivno sudjelovanje osoba s invaliditetom u svim područjima života zajednice.

Cjelovito unaprjeđenje prava i mogućnosti za osobe s invaliditetom moguće je postići samo zajedničkim djelovanjem cjelokupnog sustava i svih dionika te poduzimanjem potrebnih mjera koje omogućuju slobodno kretanje, zadovoljavajuću kvalitetu života i neovisan život uz posebnu usmjerenost na proces deinstitucionalizacije, socijalnu zaštitu, pravo na inkluzivno obrazovanje, rad i zdravstvenu zaštitu te pristup svim sadržajima zajednice koje omogućuju potpuno i učinkovito sudjelovanje osoba s invaliditetom u svim područjima života.

1. Uvod

Republika Hrvatska kao članica Ujedinjenih naroda, Europske unije i Vijeća Europe te stranka svih ključnih međunarodnih instrumenata na području ljudskih prava i država koja uključuje najviše standarde u području socijalne i gospodarske sigurnosti građana, preuzela je obvezu zaštite i promicanja ljudskih prava osoba s invaliditetom u svrhu ravnopravnog sudjelovanja u građanskim, političkim, gospodarskim, društvenim i kulturnim područjima života.

Osobe s invaliditetom sa značajnim udjelom u populaciji na svim razinama, od globalne do nacionalne, prepoznate su među najugroženijim društvenim skupinama ali i kao društveni resurs u kontekstu društvenog napretka na svim područjima, posebice uzimajući u obzir mogućnost pozitivne diskriminacije te korištenja napredne tehnologije. Veliki napredak u takvom shvaćanju donijela je **UN Konvencija o pravima osoba s invaliditetom**¹ iz 2006., mijenjajući paternalistički pristup prema osobama s invaliditetom u suvremeni pristup koji se temelji na njihovoj autonomiji i fokusu na preostale sposobnosti, a ne na stupnju ograničenja sposobnosti.

¹ U Preambuli se poziva na načela proglašena u Povelji UN-a kojima se priznaje prirođeno dostojanstvo i vrijednost te jednaka i neotuđiva prava svih članova ljudske zajednice kao temelj slobode, pravde i mira u svijetu. Ističe se kako prema Općoj deklaraciji o ljudskim pravima svatko ima sva prava i slobode navedene u njoj i u međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima koji su je slijedili, i to bez razlike po bilo kojoj osnovi. Konvencija upućuje i na Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Međunarodnu konvenciju o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Konvenciju protiv mučenja i drugih oblika okrutnog, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, Konvenciju o pravima djeteta te Međunarodnu konvenciju o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji.

Republika Hrvatska je ratificirala UN Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom 2007. godine (prethodno je RH bila među prve tri potpisnice na svijetu), a Konvencija je stupila na snagu 2008. godine te je ista bila osnova za donošenje ključnih nacionalnih dokumenta, posebice Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine kao i sljedeće Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje 2017. - 2020. Uz Konvenciju, Odbor UN za prava osoba s invaliditetom izdao je i sedam Općih komentara iznimno bitnih za razumijevanje i primjenu Konvencije: Opći komentar 1 (2014.) na članak 12 - Jednakost pred zakonom; Opći komentar 2 (2014.) na članak 9 - Pristupačnost; Opći komentar 3 (2016.) na članak 6 - Žene s invaliditetom; Opći komentar 4 (2016.) na članak 24 - Obrazovanje; Opći komentar 5 (2017.) na članak 19 - Neovisno življenje i uključenost u zajednicu; Opći komentar 6 (2018.) na članak 5 - Jednakost i nediskriminacija i Opći komentar 7 (2018.) Sudjelovanje osoba s invaliditetom, uključujući djecu s teškoćama u razvoju putem njihovih predstavničkih organizacija u provedbi i praćenju Konvencije na članak 4 - Opće obveze i 33 - Nacionalna provedba i praćenje.

Sukladno Konvenciji Hrvatska ima obvezu podnositi periodična izvješća prema UN Odboru za prava osoba s invaliditetom o provedbi Konvencije. Nakon podnošenja, odnosno predstavljanja inicijalnog izvješća u ožujku 2015. godine (u fokusu su bile teme: zapošljavanje, pravo na glasanje, proces deinstitucionalizacije itd.), Hrvatska je uz prihvaćanje metodologije LOIPR procedure (novi način izvještavanja putem odgovora na konkretna pitanja) trenutno u procesu pripreme kombiniranog Drugog, trećeg i četvrtog periodičkog izvješća Republike Hrvatske prema UN Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom te očekuje njegovo predstavljanje.

Također, pitanja osoba s invaliditetom predstavljaju značajan dio u izvještavanju i prema drugim međunarodnim mehanizmima, uključujući Europski odbor za sprječavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT), Europsku komisiju protiv rasizma i netolerancije (ECRI), Odbor za uklanjanje svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), a posebice **Univerzalni periodički pregledu UN-a (UPR)**. Republika Hrvatska je svoje treće izvješće prema UPR predstavila u studenom 2020. godine (virtualnim putem) te dobila određeni broj preporuka za unaprjeđenje stanja ljudskih prava osoba s invaliditetom, s fokusom na provedbu edukacije za djecu s teškoćama u razvoju, usuglašavanje nacionalnog okvira s Konvencijom, borbu protiv predrasuda i osiguravanje jednakih šansi.

Sukladno definiciji osoba s invaliditetom u UN Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom, u Republici Hrvatskoj osobe s invaliditetom su osobe koje imaju dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja, koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njihovo puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima, uz uvažavanje načela jednakog postupanja prema osobama s invaliditetom bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo, spol, jezik, vjeru ili uzrok nastanka invaliditeta.

Nakon rasprave o terminima za prikladno oslovljavanje osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, u koju je bila uključena šira društvena zajednica, 2003. godine donesena je Sheratonska deklaracija kojom je usvojena sljedeća terminologija:

- za odrasle osobe – osobe s invaliditetom
- za djecu – djeca s teškoćama u razvoju.

Izrazi koji se koriste u ovom nacionalnom planu a imaju rodno značenje, koriste se neutralno i obuhvaćaju na jednak način i muški i ženski rod. Termin osoba s invaliditetom odnosi se na sve dobne skupine osoba, dok se u slučajevima kada se govori isključivo o djeci, upotrebljava termin djeca s teškoćama u razvoju.

Kreiranje Nacionalnog plana izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine (dalje: Nacionalni plan 2021. - 2027.) započelo je u 2020. godini kao

posljednjoj provedbenoj godini Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine, ali i u godini kada smo se suočili s posljedicama epidemije bolesti COVID-19, odnosno s novim izazovima koja je ista donijela. Za vrijeme procesa izrade Nacionalnog plana 2021. – 2027. usvojena je Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalna razvojna strategija) koja je kao hijerarhijski najviši akt strateškog planiranja, odnosno oblikovanja i provedbe razvojnih politika Republike Hrvatske, također usmjerena poboljšanju kvalitete života današnjih i budućih generacija.

U pogledu ostvarivanja prava osoba s invaliditetom postoji i jasno određenje **UN Programa održivog razvoja do 2030. godine**, čijih je 14 ciljeva povezano s UN Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom i njenom provedbom. Nacionalni plan 2021. – 2027. sa svojim ciljevima i aktivnostima kao krovni dokument koji razvija ključne politike za osobe s invaliditetom, jest njihova refleksija i cjeloviti praktični okvir za potvrđivanje najviših međunarodnih standarda kao i postizanje daljnjeg napretka za promicanje i zaštitu prava osoba s invaliditetom.

Uz već navedene dokumente, kao ostali značajni međunarodni dokumenti s različitim aspektima zaštite prava osoba s invaliditetom, ističu se:

- UN Deklaracija o pravima osoba s invaliditetom
- UN Standardna pravila o izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom
- Povelja EU o temeljnim pravima
- Europska konvencija o ljudskim pravima
- Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji
- Konvencija o zaštiti djece od spolnog iskorištavanja i spolnog zlostavljanja
- Europska socijalna povelja
- OSCE smjernice za promicanje političke participacije osoba s invaliditetom
- Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga
- Strategija Vijeća Europe za osobe s invaliditetom 2017. – 2023.
- Unija ravnopravnosti: Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021.–2030.

Posebno je važno istaknuti da je Europska komisija u ožujku 2021. godine donijela dokument „Unija ravnopravnosti: Strategija za prava osoba s invaliditetom 2021.-2030.“ Vizija strategije Europske unije:

„Osobe s invaliditetom imaju pravo na dobre uvjete na radnom mjestu, na neovisno življenje, na jednake mogućnosti i na puno sudjelovanje u životu svoje zajednice. Svi imaju pravo na život bez prepreka, a naša je obveza da im kao zajednica osiguramo potpuno sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima“, predsjednica Komisije Ursula von der Leyen.

Dodanu vrijednost u međunarodnom kontekstu kao doprinos djelovanju UN-a i EU na ovom području, ima **Strategija Vijeća Europe o pravima osoba s invaliditetom 2017. – 2023.** sa svojih pet prioriteta: jednakost i nediskriminacija, podizanje svijesti, pristupačnost, jednakost pred pravom, sloboda od izrabljivanja i nasilja.

Također potrebno je istaknuti i Akcijski plan Europskog stupa socijalnih prava u kojemu Europska komisija iznosi viziju jake socijalne Europe koja je usmjerena na radna mjesta i vještine za budućnost te otvara put pravednom, uključivom i otpornom socioekonomskom oporavku. U Akcijskom planu navode se konkretne mjere za daljnju provedbu načela tog stupa u sklopu zajedničkih nastojanja država članica i Europske unije uz aktivno sudjelovanje

socijalnih partnera i civilnog društva, te se predlažu i glavni ciljevi koje bi Europska unija trebala ostvariti u području zapošljavanja, vještina i socijalne zaštite do 2030. Akcijski plan naglašava potrebu uključivanja na tržište rada svih nedovoljno zastupljenih skupina, primjerice osoba s invaliditetom, starijih ljudi, niskokvalificiranih radnika, osoba koje žive u ruralnim i udaljenim područjima, LGBTIQ osoba, Roma i drugih etničkih ili rasnih manjina kojima prijete isključenje ili diskriminacija, kao i onih s migrantskim porijeklom. Njihovo uključivanje na tržište rada doprinjet će sveobuhvatnijem rastu zaposlenosti na razini cijele EU.

Vlada Republike Hrvatske je na temelju članka 18. stavka 5. i članka 19. stavka 2. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 123/17) 14. listopada 2020. godine donijela „Odluku o utvrđivanju akata strateškog planiranja s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021. do 2027. godine, rokova donošenja i tijela zaduženih za njihovu izradu“, a u skladu s Prijedlogom uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijska pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize (COM(2018)378 final) od 29. svibnja 2018. godine.

Nacionalni plan 2021. - 2027. je temeljem Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske srednjoročni akt strateškog planiranja od nacionalnog značaja kojim se pobliže definira provedba strateških ciljeva iz Nacionalne razvojne strategije i sadrži posebne ciljeve povezane s proračunom te predstavlja okvir za oblikovanje mjera, projekata i aktivnosti u provedbenim programima središnjih tijela državne uprave. Nositelj izrade Nacionalnog plana 2021. - 2027. je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u suradnji s ostalim relevantnim dionicima.

Nadalje, Nacionalni plan 2021. - 2027. je nastavak strateškog planiranja na području promicanja prava osoba s invaliditetom s dostignutim standardima na globalnoj razini, ali i svim trendovima koji imaju za cilj nastojanje da sva područja života i djelovanja budu otvorena i pristupačna osobama s invaliditetom, poštujući načela pristupačnosti, univerzalnog dizajna i razumne prilagodbe. Cilj je učiniti hrvatsko društvo što osjetljivijim i prilagođenijim za nužne promjene u korist izjednačavanja mogućnosti osoba s invaliditetom, odnosno stvoriti uvjete za njihovo aktivno uključivanje i ravnopravno sudjelovanje u društvu kroz sprječavanje bilo kakve diskriminacije i snaženje svih oblika društvene solidarnosti, čime se stvara inkluzivna zajednica utemeljena na principima neovisnog življenja.

Vrijeme donošenja Nacionalnog plana 2021. - 2027. razrađuje se u razdoblju kada je Republiku Hrvatsku zahvatila katastrofa uzrokovana potresima koji su se dogodili u Zagrebu i Sisačko-moslavačkoj županiji, a čije se posljedice osjećaju na cijelom području Republike Hrvatske. Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi organiziralo je mobilne timove za krizne intervencije, osiguralo telefonske linije za građane na kojima se pruža psihosocijalna pomoć u kriznim situacijama te osiguralo financijsku podršku građanima kroz priznavanje prava na jednokratnu naknadu putem centara za socijalnu skrb.

Gospodarske posljedice uzrokovala je i epidemija COVID-19 te je još više pojačala prepreke i nejednakost sudjelovanja osoba s invaliditetom u društvu. Za vrijeme epidemije iskustvo je pokazalo da se osobe s invaliditetom koje koriste uslugu smještaja u sustavu socijalne skrbi suočavaju s većim stupnjem socijalne izolacije zbog potrebe poštivanja epidemioloških mjera propisanih u interesu zaštite njihovog zdravlja. Osobe s invaliditetom koje žive u zajednici

također su iskusile niz ograničenja u dostupnosti uslugama zbog nedostatka informacijsko-komunikacijskih tehnologija i ostalih alata potrebnih za komunikaciju, obrazovanje i rad na daljinu, online kupovinu, a samim time i dostupnost informacijama na njima pristupačan način povezanih s COVID-19.

Na početku pojave bolesti COVID-19 u Republici Hrvatskoj, odnosno u ožujku 2020. godine u ministarstvu nadležnom za poslove socijalne skrbi je uspostavljen tim podrške te otvorena posebna adresa elektroničke pošte putem koje se svakodnevno kroz pitanja i odgovore vezane uz pandemiju iz nadležnosti socijalne skrbi, komunicira s pružateljima socijalnih usluga te građanima. Ministarstvo kontinuirano i redovito prati epidemiološku situaciju kod pružatelja socijalnih usluga te u cilju sprječavanja širenja bolesti u ustanovama socijalne skrbi, u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo i Nastavnim zavodom za javno zdravstvo «Dr. Andrija Štampar» izrađuje upute i preporuke za pružatelje socijalnih usluga i njihove korisnike. Također, s ciljem zaštite starijih osoba i osoba iz drugih ranjivih skupina koji su prepoznati kao zdravstveno najugroženiji trenutnom epidemijom COVID-19, osnovano je *Povjerenstvo za sprečavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 nad starijim osobama i osobama iz drugih ranjivih skupina*, kao međuresorno savjetodavno i stručno tijelo Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

Navedena situacija uzrokovana potresima i epidemijom potvrdila je važnost definiranja mjere unutar ovog akta strateškog planiranja usmjerenog na sigurnost u kriznim situacijama osoba s invaliditetom.

2. Srednjoročna vizija razvoja

U skladu s Nacionalnom razvojnom strategijom kojom se ističe da je za postizanje ciljeva važno u središte staviti čovjeka i čija vizija glasi „Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve“, Nacionalni plan 2021. - 2027. usmjeren je postizanju vizije Hrvatske kao države u kojoj su osobe s invaliditetom ravnopravni članovi društva koje imaju jednaka prava i mogućnosti kao i građani bez invaliditeta, te da se u provedbi svih javnih politika uzimaju u obzir i specifičnosti osoba s invaliditetom s posebnim naglaskom na osiguravanju jednakog pristupa obrazovanju, zdravlju, zaposlenju i svim javnim uslugama.

Vizija razvoja Nacionalnog plana 2021. - 2027. glasi:

„Republika Hrvatska je socijalno uključiva država, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih mogućnosti utemeljenih na principima neovisnog življenja za sve građane u kojoj djeca s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom ravnopravno sudjeluju u životu zajednice i pridonose socijalnom i ekonomskom razvitku društva“.

3. Opis srednjoročnih razvojnih potreba i razvojnih potencijala

Nacionalni plan 2021.-2027. predstavlja okvir koji pruža smjernice za usklađivanje svih politika djelovanja vezanih uz zaštitu prava osoba s invaliditetom u raznim područjima života i djelovanja, te će i nadalje zadržati multi-sektorski pristup položaju osoba s invaliditetom.

Izradi Nacionalnog plana 2021. - 2027. prethodila je analiza stanja svih područja djelovanja definiranih Nacionalnom strategijom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine. Analizom stanja utvrđene su srednjoročne razvojne potrebe i potencijali,

što predstavlja osnovu za izradu novog strateškog okvira za izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom.

Prethodni akt strateškog planiranja za razdoblje od 2017. do 2020. godine obuhvaćao je 16 područja djelovanja kroz koja je u najvećoj mogućoj mjeri implementirao UN Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom te zaključne primjedbe UN Odbora za prava osoba s invaliditetom koje je isti dao nakon razmatranja početnog izvješća Republike Hrvatske 2015. godine. U provedbi navedenog akta sudjelovala su tijela državne uprave, tijela javne vlasti, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kao i ostali važni dionici i partneri poput saveza i udruga osoba s invaliditetom i ostalih organizacija civilnog društva, akademskih zajednica, Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom i drugi.

Analizom stanja utvrđena je potreba daljnjeg poboljšanja kvalitete života osoba s invaliditetom, osnaživanje kapaciteta pružatelja usluga, izgradnja pristupačnog okruženja i komunikacijskih sustava i tehnologija te izgradnja inkluzivnog društva. Također potrebno je i nadalje poduzimati mjere i aktivnosti s ciljem osiguravanja jednakog pristupa i nediskriminacije u području pravosuđa i pravne zaštite, socijalne zaštite, zdravstvene skrbi, obrazovanja, stanovanja, umjetnosti, kulture, rekreacije, slobodnog vremena, turizma i sporta.

Ministarstvo hrvatskih branitelja temeljem Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (Narodne novine, br. 121/17, 98/19 i 84/21) skrbi između ostalog o hrvatskim braniteljima i hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata (HRVI) te sukladno ciljevima Konvencije o pravima osoba s invaliditetom nastoji ostvariti najviše standarde tjelesnog i mentalnog zdravlja koji će odgovarati potrebama narušenog zdravstvenog stanja HRVI iz Domovinskog rata i potrebama koje isto zahtjeva.

Budući da Ministarstvo sustavno prati zdravstveno stanje hrvatskih branitelja rezultati istog ukazuju na potrebu posvećenja posebne pažnje unaprjeđenju sustava i infrastrukture usmjerene podizanju kvalitete življenja. Cilj je osigurati dodatne preventivne i kurativne (rehabilitacijske) zdravstvene usluge za hrvatske ratne invalide iz Domovinskog rata usmjerene zaštiti i očuvanju njihovog zdravlja te sprječavanju pogoršanja funkcionalnog oštećenja organizma, kako bi utjecali na smanjenje nejednakosti u zdravlju, povećali njihovu samostalnost, time im omogućili lakše sudjelovanje u životu zajednice te poboljšali ukupnu kvalitetu života. Prilagodbom objekata javne namjene osobama s invaliditetom omogućit će se dostupnost javnih usluga, veća ravnopravnost i samostalnost osoba s invaliditetom te poboljšati kvalitetu njihova života, kao i prilagodbom stambenih objekata HRVI s najtežim oštećenjima organizma.

Nastavno na proces započet donošenjem Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji 2017., pokrenut je proces donošenja novog jedinstvenog Zakona o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata kojim su se na sustavan način uredila prava civilnih stradalnika iz Domovinskog rata tako da odgovaraju njihovim potrebama te će se time doprinijeti poboljšanju kvalitete življenja civilnih invalida iz Domovinskog rata što predstavlja napredak u sustavu skrbi za stradalničku populaciju. Zakon o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata (Narodne novine, broj 84/21) stupio je na snagu 31. srpnja 2021.

Područja Nacionalne strategije za razdoblje 2017.-2020.	Srednjoročne razvojne potrebe	Razvojni potencijali

1. Obitelj	- edukacija skrbnika i stručnih radnika o poštivanju prava na izbor osoba s invaliditetom - osiguravanje informacija u pristupačnom obliku i edukacije o spolnim i reproduktivnim pravima osoba s invaliditetom u svrhu poticanja ostvarivanja roditeljskih, spolnih i reproduktivnih prava i zasnivanja bračne/izvanbračne zajednice - osiguravanje podrške obiteljima osoba s invaliditetom od postavljene dijagnoze do starije životne dobi u svrhu unaprjeđenja kvalitete življenja	- iskustvo i kapaciteti udruga za provođenje edukacija na temu roditeljskih, spolnih i reproduktivnih prava osoba s invaliditetom u suradnji sa stručnjacima u području spolnosti osoba s invaliditetom - dostupnost relevantne literature na temu spolnih i reproduktivnih prava osoba s invaliditetom za roditelje i stručnjake - ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi donosi godišnje programe stručnog usavršavanja stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi sukladno potrebama radnika - kapaciteti udruga u pružanju podrške roditeljima/skrbnicima s invaliditetom i roditeljima/skrbnicima djece s teškoćama u razvoju
2. Život u zajednici	- nastavak procesa deinstitucionalizacije - razvoj izvaninstitucijskih usluga osobito usluge organiziranog stanovanja za osobe s tjelesnim i mentalnim oštećenjima u svrhu osiguravanja podrške osobama s invaliditetom koje su izašle iz institucije - daljnje širenje mreže socijalnih usluga u zajednici u svrhu povećanja njihove dostupnosti i kvalitete, vodeći računa o regionalnoj ravnomjernosti i unaprjeđenju zakonodavnog okvira - osiguravanje usluga usmjerenih zaštiti mentalnog zdravlja u zajednici za osobe s invaliditetom i poticanje neovisnog zagovaranja i samozastupanja, primjerice razvoj grupa samopodrške za osobe s invaliditetom, posebice za osobe s mentalnim oštećenjima - edukacija pružatelja socijalnih usluga o primjeni restriktivnih postupaka kojima se ograničava sloboda izbora i/ili kretanje korisnika usluga	- iskustvo u provedbi procesa transformacije i deinstitucionalizacije - međunarodni i nacionalni dokumenti koji prepoznaju pravo na život u zajednici osoba s invaliditetom - postojanje propisa koji definiraju uvjete i kriterije za pružanje socijalnih usluga - iskustva pružatelja usluga u korištenju nacionalnih i EU sredstava za provedbu projekata usmjerenih prevenciji institucionalizacije i pružanju izvaninstitucijskih usluga - iskustvo i ekspertiza organizacija osoba s invaliditetom u području rada osoba s invaliditetom - iskustva primjene asistivnih tehnologija i pomagala u obrazovnom sustavu i iskustva u korištenju od strane osoba s invaliditetom
3. Odgoj i obrazovanje	- unaprjeđenje sustava odgoja i obrazovanja za djecu/učenike s teškoćama u razvoju te studente s invaliditetom - profesionalni razvoj učitelja/nastavnika i stručnih suradnika za planiranje individualiziranih kurikuluma za rad s učenicima s teškoćama u razvoju	- zakonodavni okvir ranog i predškolskog, osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog obrazovanja koji regulira pravo svakog djeteta/učenika s teškoćama u razvoju i mlade osobe s invaliditetom na primjeren

	- unaprjeđenje dostupnosti i završnosti visokog obrazovanja s individualnim pristupom prema vrsti invaliditeta - poticanje projekata organizacija civilnog društva s ciljem pružanja izvaninstitucionalnih oblika potpore učenicima s teškoćama u razvoju u odgoju i obrazovanju	program i oblik odgoja i obrazovanja - postojanje normativnog propisa koji omogućava osiguravanje pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika učenicima s teškoćama u razvoju u osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama
4. Zdravstvena zaštita	- daljnje provođenje preventivnih aktivnosti usmjerenih sprječavanju invaliditeta i težih oštećenja zdravlja - kontinuirano usklađivanje Pravilnika o ortopedskim i drugim pomagalima sa suvremenim dostignućima tehničkih i medicinskih znanosti sukladno potrebama osoba s invaliditetom - potreba usvajanja Nacionalnog strateškog plana za ranu intervenciju u djetinjstvu - daljnje osiguravanje pristupačnosti i informacijske podrške za osobe s invaliditetom u svim zdravstvenim ustanovama - osiguravanje edukacije zdravstvenih radnika o posebnostima bolesti i stanja osoba s invaliditetom, o načinima komunikacije i postupanja s osobama s invaliditetom - daljnje unaprjeđenje kvalitete zdravstvene zaštite hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata i hrvatskih branitelja s invaliditetom - osiguravanje edukacije zdravstvenih radnika o posebnostima bolesti i stanja osoba s invaliditetom, o načinima komunikacije i postupanja s osobama s invaliditetom	- postojanje nacionalnog programa za rano otkrivanje slabovidnosti te tima stručnjaka u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo koji se bave tim područjem - postojanje radnih materijala koji mogu biti znanstveno i stručno utemeljena polazna osnova za izradu Nacionalnog strateškog plana za ranu intervenciju u djetinjstvu - iskustvo u provedbi edukacija te postojanje tiskanih materijala koji olakšavaju njezino provođenje - iskustvo u kreiranju i prilagođavanju mjera u skladu sa specifičnostima (zdravstvenih) potreba HRVI te provedbi dosadašnjih mjera
5. Socijalna skrb	- daljnje unaprjeđenje zakonodavnog okvira u svrhu osiguravanja neovisnog življenja osoba s invaliditetom i njihovog prava na slobodu izbora i kontrolu vlastitog življenja - daljnje edukacije stručnih radnika u sustavu socijalne skrbi o pravima osoba s invaliditetom (pravo na izbor, spolnim i reproduktivnim pravima osoba s invaliditetom, pravo na život u zajednici, pravo na poslovnu sposobnost) - osiguravanje dostupnost informacija u pristupačnom obliku o pravima osoba s invaliditetom	- postojeća suradnja ministarstva nadležnog za polove socijalne skrbi sa Središnjim državnim uredom za razvoj digitalnog društva u osiguravanju pristupačnosti informacija - izrađena Evaluacija pružanja usluge osobne asistencije u Republici Hrvatskoj - izrađena analiza postojećih prava, usluga olakšica i potpora u različitim sustavima koje mogu ostvariti osobe s invaliditetom

	- unaprjeđenje zakonodavnog okvira u cilju uspostave sustava nadoknade povećanih troškova izazvanih invaliditetom - razvoj usluge odmor od skrbi	
6. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost	- daljnje osiguravanje pristupačnosti građevina u privatnom i državnom vlasništvu te u vlasništvu jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave - osiguravanje pristupačnosti i opremljenosti zdravstvenih i odgojno-obrazovnih ustanova, ustanova socijalne skrbi, pristupačnost mjestu rada, pristupačnost javnog: cestovnog, zračnog, željezničkog i pomorskog prometa, osiguravanje pristupačnost stambenih objekata osobama s invaliditetom, pristupačnost sudova i ustanova za osobe lišene slobode, pristupačnost ustanova u kulturi pristupačnosti objektima i uslugama u turističkim odredištima, osiguravanje pristupačnosti sportskih građevina osobama s invaliditetom, osiguravanje i prilagodba dječjih igrališta, sportskih terena i parkova za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom	- EK priprema pokretanje Europskog resursnog centra Accessible EU - postojanje preporuke EK da se u okviru obnove zgrada s ciljem poboljšanja energetske učinkovitosti osigura uklanjanje prepreka pristupačnosti - od 2015. godine kontinuirano se provode radionice s ciljem podizanja svijesti o potrebi osiguranja pristupačnosti građevina, prostorima, informacijskim i komunikacijskim uslugama - rezultati pilot-projekta EU-ove kartice za osobe s invaliditetom koji se provodi u osam država članica bit će podloga za kreiranje aktivnosti u ovom području - temeljem Zakona o Središnjem registru državne imovine utvrđivat će se stupanj pristupačnosti građevina - Horizontalna načela u što spada i poboljšanje pristupačnosti građevinama, prostoru, prijevozu, informacijskim i komunikacijskim uslugama za osobe s invaliditetom integralni su dio Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ u kojem se predviđaju mjere za njihovo uključivanje prilikom pripreme dokumentacije postupaka dodjele bespovratnih sredstava, utvrđivanja kriterija za odabir, ocjenjivanja projektnih prijedloga te provedbe projekata. - Ovisno o prirodi i obujmu projekata, projektne aktivnosti moraju sadržavati specifične mjere kojima se doprinosi poboljšanju fizičke pristupačnosti osobama s invaliditetom. Tako u izgrađenim i rekonstruiranim objektima i nabavljenim vozilima mora biti osiguran pristup javnom prijevozu bez visinskih razlika (bez stepenica), usluge prijevoza

		moraju biti što je moguće bliže bolnicama, školama, vrtićima, domovima zdravlja i sličnim objektima, kolodvori i stajališta moraju biti dostupni osobama s invaliditetom (pristupne rampe i liftovi) te imati odgovarajući zaklon (nadstrešnice i čekaonica), mora biti osigurano zvučno i vizualno, a po potrebi i taktilno obavještanje putnika o dolasku vozila itd. - iskustvo u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave od 2004. godine na provedbi projekta prilagodbe objekata javne namjene osobama s invaliditetom
7. Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje, rad i mirovinsko osiguranje	- daljnji razvoj i unaprjeđenje usluga profesionalne rehabilitacije i profesionalnog usmjerenja osoba s invaliditetom, s ciljem njihove kvalitetne pripreme za zapošljavanje - kontinuirana provedba mjera za poticanje zapošljavanja i održavanje zaposlenosti osoba s invaliditetom - jačanje kapaciteta Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom i centara za profesionalnu rehabilitaciju, radi pružanja kvalitetnih usluga osobama s invaliditetom	- zakonodavni okvir koji cjelovito uređuje područje profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom - iskustvo u provedbi usluga pripreme za zapošljavanje osoba s invaliditetom - primjena kvotnog sustava zapošljavanja osoba s invaliditetom - iskustvo u provedbi i prilagodbi mjera aktivne politike zapošljavanja potrebama osoba s invaliditetom
8. Pravna zaštita i zaštita od zlostavljanja	- omogućavanje regionalne dostupnosti usluge privremenog smještaja za žrtve nasilja u obitelji, prilagođene za osobe s invaliditetom u smislu arhitektonske, informacijsko-komunikacijske pristupačnosti kao i osiguranih usluga podrške - razvoj programa usluga psihosocijalne podrške i drugih oblika zaštite za osobe s invaliditetom koji su žrtve nasilja - daljnje osiguravanje pristupačnosti sudova i ustanova za osobe lišene slobode - kontinuirano unaprjeđivanje programa edukacije i usavršavanje pravosudnih, zdravstvenih radnika i radnika u sustavu socijalne skrbi	- postojanje Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji - na području cijele Republike Hrvatske djeluje 19 skloništa za žrtve nasilja u obitelji, od čega ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi ima sklopljen ugovor o međusobnim odnosima za pružanje i financiranje usluge privremenog smještaja sa 9 skloništa, a jedno sklonište je od 2019. godine proračunski korisnik - do kraja 2020. godine su uspostavljena/osnovana nova skloništa za žrtve nasilja u obitelji na području 6 županija te imaju rješenja o utvrđivanju minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga. Osnivači su županije u suradnji s partnerima – organizacijama civilnog društva, Caritasom ili Crvenim križem.

9. Informiranje, komunikacija i podizanje razine svijesti	- osiguravanje pristupa informacijama, digitalnim sadržajima i različitim oblicima komunikacije - u digitalizaciji javnih usluga, u svim digitalnim sadržajima za građane ugraditi načela pristupačnosti	- postojanje EU Direktive o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija te donesen Zakon o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora - EK će započeti pripreme za Pristupačan EU u okviru novoosnovane Platforme za osobe s invaliditetom - EK će 2022. godine pokrenuti Europski resursni centar Accessible EU kako bi povećala usklađenost politika pristupačnosti i olakšala pristup relevantnom znanju - sve e-usluge koje su uključene u sustav e-Građani prilagođavaju svoje sadržaje zahtjevima pristupačnosti
10. Sudjelovanje u kulturnom životu	- poduzimanje daljnjih mjera koje osobama s invaliditetom omogućuju pristup kulturnim sadržajima te razvoj i korištenje kreativnih, umjetničkih i intelektualnih potencijala	- buduće aktivnosti Ministarstva kulture i medija vezane uz izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom bit će adresirane kroz budući Nacionalni plan razvoja kulture i medija. - osiguranje jednakosti pristupa i sudjelovanja ranjivih skupina (uključujući osobe s invaliditetom) u kulturi bit će obuhvaćeno Nacionalnim planom borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine
11. Sudjelovanje u javnom i političkom životu	- poduzimanje daljnjih mjera u svrhu osiguravanja tehničke podrške i drugih oblika pomoći radi poboljšanja dostupnosti temeljnih dokumenata od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, područnoj (regionalnoj) i nacionalnoj razini - promicanje sudjelovanja osoba s invaliditetom, posebice žena i mladih osoba s invaliditetom u javnom i političkom djelovanju na svim razinama	- Zakonom o registru birača sve punoljetne osobe imaju pravo glasa te postoji iskustvo u prilagodbi glasačkih listića i osiguranju usluge intervenora za gluhoslijepe osobe
12. Istraživanje i razvoj	- Osiguravanje pravovremenih, sveobuhvatnih i točnih podataka o osobama s invaliditetom iz Registra osoba s invaliditetom - Potreba kontinuiranog provođenja istraživanja koje će dati uvid u aspekte invaliditeta koji se ne mogu dobiti temeljem podataka iz Registra osoba s	- iskustvo i kadrovska ekipiranost tima Registra osoba s invaliditetom - postojanje Zakona o registru osoba s invaliditetom - postojanje intersektorske i interdisciplinarnе radne skupine za određivanje prioriteta

	invaliditetom, a koji su također važni za unaprjeđenje politika za ovu vulnerabilnu populaciju - Diseminacija znanja o javno zdravstvenim aspektima invaliditeta - Praćenje znanstvenih smjernica, spoznaja i nomenklature na području invaliditeta	istraživanja na području invaliditeta - uspostavljene suradnje sa Edukacijskom rehabilitacijskim fakultetom, Medicinskim fakultetom u Zagrebu te Fakultetom zdravstvenih studija u Rijeci na kojima su kao nastavni sadržaj uvedeni javno zdravstveni aspekti invaliditeta
13. Rekreativna, razonoda i sport	- uključivanje djece s teškoćama u razvoju i mladih s invaliditetom u sustav školskog sporta - stvaranje preduvjeta za uključivanje osoba s invaliditetom u što više sportsko rekreativnih aktivnosti s ciljem poboljšanja psihofizičkog i socijalnog statusa te ostvarivanja vrhunskih sportskih rezultata	- kroz financiranje javnih potreba u sportu na državnoj razini prati se provedba sportskih aktivnosti - iskustvo krovnih sportskih organizacija u provedbi sportskih programa za osobe s invaliditetom i osoba s intelektualnim poteškoćama
14. Rizične situacije i humanitarna krizna stanja	- dodatna edukacija pripadnika operativnih snaga sustava civilne zaštite na temu postupanjima s osobama s invaliditetom u rizičnim situacijama - detaljnije i sveobuhvatnije multisektorsko uređenje oblika pomoći osobama s invaliditetom - nadogradnja Sustava 112 tehničkim rješenjima kojima bi se nadopunila mogućnost pristupa centrima 112 dodatnim komunikacijskim kanalima kao što su tekst u stvarnom vremenu i video	- iskustvo u skrbi o osobama s invaliditetom u rizičnim situacijama ili u velikim nesrećama i COVID-19 i 2 potresa na području RH - unaprjeđenje kvalitete pružanja pomoći osobama s invaliditetom - osobama s invaliditetom se osigurava jednaka mogućnost pristupa hitnim službama putem hitnih komunikacija
15. Udruga osoba s invaliditetom u civilnom društvu	- uključivanje predstavnika osoba s invaliditetom u radne skupine prilikom izrade propisa, podzakonskih akata i akata strateškog planiranja koji su od interesa za osobe s invaliditetom - osiguravanje financijske potpore udrugama osoba s invaliditetom za programe i projekte usmjerene zaštiti prava i interesa osoba s invaliditetom, institucionalnoj održivosti i jačanju vlastitih kapaciteta	- Savjet za razvoj civilnog društva uključuje predstavnike udruga osoba s invaliditetom - predstavnici osoba s invaliditetom uključuju se u rad radnih skupina za izradu propisa, podzakonskih akata i akata strateškog planiranja koji su od interesa za osobe s invaliditetom i imaju mogućnost sudjelovanja na e-savjetovanju
16. Međunarodna suradnja	- praćenje procesa provedbe UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom - provedba drugih relevantnih međunarodnih instrumenata kojih je Republika Hrvatska stranka, a koji su od posebnog interesa za osobe s invaliditetom - nastavak suradnje s međunarodnim tijelima i organizacijama nadležnim za	- djelovanje Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom - sukladno čl. 33. UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom RH ima uspostavljen koordinacijski i nezavisni mehanizam za provedbu i praćenje obveza po Konvenciji - EK planira uspostavu Platforme za osobe s invaliditetom, okupljajući

	zaštitu i promicanje ljudskih prava osoba s invaliditetom - praćenje rada Vijeća Europe na području promicanja i zaštite prava osoba s invaliditetom aktivnim sudjelovanjem u radnim tijelima VE te prevođenje, distribucija i integriranje preporuka u akte strateškog planiranja, politike i programe na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini	nacionalna tijela odgovorna za provedbu Konvencije, organizacije osoba s invaliditetom i Komisiju kako bi podržala provedbu EU Strategije o pravima osoba s invaliditetom 2021.-2030. i poboljšala suradnju i razmjenu na provedbi Konvencije

3.1. SWOT matrica

SNAGE: unutarnji resursi s pozitivnim utjecajem	SLABOSTI: unutarnji nedostaci, ograničenja
- Republika Hrvatska je ratificirala UN Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom te time preuzela obveze - sukladno čl. 33. UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom RH ima uspostavljen koordinacijski i nezavisni mehanizam za provedbu i praćenje obveza po Konvenciji - postojanje Registra za osobe s invaliditetom - uspostavljena horizontalna i vertikalna koordinacija u provedbi prethodnih nacionalnih strateških dokumenata usmjerenih izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom - tijela državne uprave imaju iskustvo u kontinuiranom praćenju i provedbi mjera prethodnih nacionalnih akata strateškog planiranja usmjerenih izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom - postojanje temeljnog zakonskog okvira kojim se osigurava pristupačnost izgrađenog okruženja, usluga i komunikacijska pristupačnost - razvijen sustav skrbi koji se prilagođava potrebama HRVI	- nedostatak pouzdanih statističkih podataka - regionalna nejednakost dostupnosti usluga - nedovoljna usklađenost terminologije u nacionalnim propisima s UN Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom - nedovoljna financijska sredstva - nedostatak sinergija u planiranju i provedbi mjera i aktivnosti svih ključnih dionika
PRILIKE: mogući vanjski pozitivni utjecaj	PRIJETNJE: mogući vanjski negativni utjecaj
- uspostavljeno partnerstvo s udrugama osoba s invaliditetom i udruga koje djeluju u korist osoba s invaliditetom u svrhu promicanja i zaštite prava i interesa osoba s invaliditetom - politike EU koje stavljaju naglasak na koheziju društva i održivi razvoj - izrada Nacionalnog plana 2021.-2027. odvija se u vrijeme izrade operativnih programa vezanih za Kohezijsku politiku za financijsko razdoblje 2021.-2027.: OP Konkurentnost i kohezija 2021.-2027. i OP Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027. - mogućnosti korištenja dostupnih sredstava iz raspoloživih EU izvora u novom programskom razdoblju	- neinformiranost i nedovoljna osviještenost zajednice o pravima osoba s invaliditetom - nedovoljna osviještenost građana o važnosti osobne odgovornosti za vlastito zdravlje i sigurnost s ciljem sprječavanja nastanka invaliditeta i umanjivanja njegovih posljedica - nedostatak stručnog kadra radi ekonomske emigracije - nastanak nepredviđenih posebnih okolnosti koje ugrožavaju život i zdravlje građana (potresi, epidemije i sl.) - ekonomske posljedice uzrokovane velikim nesrećama na području RH utječu na sredstva u državnom proračunu - nedostatak sustavnog i kontinuiranog financiranja projekata i programa organizacija civilnog društva

4. Opis prioriteta javne politike u srednjoročnom razdoblju

U svrhu socijalnog uključivanja i neovisnog življenja te ostvarivanja ravnopravnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u svim segmentima života u srednjoročnom razdoblju prepoznati su sljedeći prioriteti javnih politika:

1. Prioritet: Inkluzivni odgoj i obrazovanje te zapošljavanje osoba s invaliditetom

Obrazovanje kao cjeloživotni proces stjecanja znanja i vještina, odnosno razvoja sposobnosti, temeljni je čimbenik društvene uključenosti i neovisnosti osoba s invaliditetom. Osiguravanje uvjeta za inkluzivno obrazovanje nije važno samo za osobe s invaliditetom, već i za osobe bez invaliditeta kako bi imale prilike za upoznavanje ljudske raznolikosti.

Inkluzivno obrazovanje podrazumijeva prilagodbu obrazovnog sustava i školskih ustanova potrebama, mogućnostima, sposobnostima i interesima djece s teškoćama u razvoju i mladih osoba, studenata s invaliditetom, a kako bi osobnost svakog pojedinca došla do punog izražaja. Pritom je potrebno osigurati učinkovite mjere alternativne podrške, primjerice u vidu prilagodbe nastavnih materijala i literature, podrške pomoćnika u nastavi/stručnog komunikacijskog posrednika i sl. Pored formalnog obrazovanja potrebno je osigurati i pristup neformalnom i informalnom obrazovanju.

Javna politika u području obrazovanja mora biti usmjerena na sprječavanje diskriminacije djece s teškoćama u razvoju, mladih ljudi i odraslih osoba s invaliditetom u pristupu svim fazama njihova obrazovanja kako bismo imali sretno i uspješne učenike sa znanjima koja će osigurati da postanu odrasle osobe svjesne svojih vrijednosti i mogućnosti s izgrađenom lepezom vrijednosnih stavova kao suvremenih europskih građanina.

Kvalitetno obrazovanje je preduvjet ulaska u svijet rada kao jednog od temeljnih područja neovisnog življenja.

Poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada primjenjujući načela antidiskriminacijske politike predstavlja cilj javne politike zapošljavanja osoba s invaliditetom. Zabrana diskriminacije odnosi se na sve oblike zapošljavanja, počevši od odabira kandidata za zapošljavanje, obavljanja posla do osiguravanja sigurnih uvjeta rada, dok je korištenjem prava prednosti pri zapošljavanju u javnom sektoru osobama s invaliditetom olakšano zapošljavanje u odnosu na druge kandidate koji ostvaruju jednake stručne i druge uvjete koji se traže za radno mjesto.

Kako profesionalna rehabilitacija predstavlja preduvjet za povećanje zapošljivosti i socijalne uključenosti osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, razvoj modela sustavne i kvalitetne profesionalne rehabilitacije također predstavlja jedan od važnih prioriteta politike.

Također je potrebno kontinuirano podizati razinu svijesti o potrebi zapošljavanja osoba s invaliditetom kako bi mogle ispuniti svoje potencijale i doprinijeti razvoju društva na ravnopravnoj osnovi s drugim građanima.

2. Prioritet: Dostupnost, priuštivost i pristupačnost zdravstvenih i socijalnih usluga osobama s invaliditetom

Poštujući pravo osoba s invaliditetom na jednak pristup svim javnim uslugama, sadržajima i mogućnostima koje su dostupne i građanima bez invaliditeta, Republika Hrvatska pri kreiranju svih javnih politika implementira sveobuhvatni pristup osobama s invaliditetom. Za potrebe HRVI Ministarstvo hrvatskih branitelja dodatno osmišljava, prati i provodi projekte koji su usmjereni na njihove specifične zdravstvene potrebe.

Premda niz zakona, provedbenih propisa i strategija potvrđuje opredijeljenost države na osiguravanje uvjeta za život osoba s invaliditetom u svojim obiteljima i zajednici potrebno je ulagati daljnje napore na stvaranju uvjeta za neovisan život u zajednici za sve.

Proces deinstitucionalizacije i transformacije domova podijeljen je u tri povezana dijela koji nužno moraju teći paralelno kako bi se postigli očekivani rezultati u odnosu na trenutno stanje vezano uz broj korisnika u domovima socijalne skrbi i dostupnost usluga u zajednici i to: proces deinstitucionalizacije, proces transformacije i proces prevencije institucionalizacije i razvoj izvaninstitucionalnih usluga te službi podrške u zajednici. Prevencija institucionalizacije podrazumijeva širenje niza kvalitetnih, regionalno dostupnih i priuštivih izvaninstitucijskih usluga. Navedeni procesi i nadalje ostaju prioritet u području socijalne politike. Pri tome pored usluga propisanih Zakonom o socijalnoj skrbi potrebno je unaprjeđenje drugih usluga poput usluge osobne asistencije koja obuhvaća uslugu osobnog asistenta, tumača/prevoditelja i prevoditelja hrvatskog znakovnog jezika i usluga videćeg pratitelja (dalje u tekstu usluga osobne asistencije) te inovativnih socijalnih usluga u širem smislu, primjerice usluga odmor od skrbi.

Treba napomenuti da je kvaliteta usluga općenito subjektivnog karaktera i ovisi prije svega o razini zadovoljavanja potreba i očekivanja korisnika, a napredak kvalitete usluga baziran je na međusektorskoj suradnji.

Zadovoljstvo osoba s invaliditetom uslugama potrebno je neprekidno pratiti i analizirati njihove potrebe i očekivanja u čemu veliku ulogu imaju savezi i udruge osoba s invaliditetom koje, između ostalog, potiču samozagovaranje i samozastupanje osoba s invaliditetom.

Pored navedenog kvalitetna zdravstvena zaštita, sukladno zdravstvenom stanju i općeprihvaćenim stručnim standardima, jedno je od temeljnih ljudskih prava. Zdravstveni sustav kontinuirano poboljšava usluge s ciljem pružanja najbolje moguće zdravstvene zaštite te će i nadalje nastaviti provoditi zdravstvenu skrb koja će svojim aktivnostima odgovarati potrebama pojedinaca.

3. Prioritet: Osiguravanje pristupačnosti temeljne društvene infrastrukture i sadržaja javnog života, te jačanje sigurnosti u kriznim situacijama

Pristupačnost je preduvjet uključivanja osoba s invaliditetom u život zajednice na ravnopravnoj osnovi s ostalim građanima, a podrazumijeva pristupačnost:

- fizičkog okoliša
- prijevoza
- informacija i komunikacija, uključujući informacijsko-komunikacijske tehnologije i sustave
- ostalih sadržaja i usluga otvorenih ili namijenjenih javnosti.

Pristupačnost fizičkog okoliša podrazumijeva primjenu tehničkih rješenja u projektiranju i građenju građevina, kojima se osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti osigurava nesmetan pristup, kretanje, boravak i rad u tim građevinama na jednakoj razini kao i ostalim građanima. Pristupačnost se odnosi na sve građevine javne i poslovne namjene te građevine stambene i stambeno-poslovne namjene.

Kod pristupačnost prijevoza normativno su uređeni elementi pristupačnosti javnog prometa (stajalište i peron; parkirališno mjesto; javna pješačka površina; semafor; pješački prijelaz; pješački otok i raskrižje) međutim pristupačnost prijevoznih sredstava javnog prometa osobama s invaliditetom nije regulirana zakonskim propisima. Dostupnost javnog prijevoza za osobe s invaliditetom je različito organizirana i uvjetovana financijskim mogućnostima i raspoloživim kapacitetima pojedine jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te se osigurava nabavkom prilagođenih vozila javnog prijevoza (niskopodna vozila ili vozila s podiznom

platformom) ili osiguravanjem posebnih oblika prijevoza (primjerice usluga prijevoza kombi-vozilom za prijevoz osoba s invaliditetom u okviru javnog gradskog prijevoznika). Pristupačan prijevoz temeljni je preduvjet mobilnosti osoba s invaliditetom i njihovog uključivanja u sve sadržaje zajednice.

Digitalna pristupačnost podrazumijeva prilagodbu mrežnih stranica, mobilnih aplikacija i digitalnih dokumenata kako bi im svi korisnici mogli pristupiti, koristiti ih i razumjeti bez obzira na vizualne, slušne, motoričke ili kognitivne poteškoće (privremene ili trajne).

Pored fizičke i komunikacijske pristupačnosti osobama s invaliditetom je potrebno osigurati i pristup ostalim sadržajima i uslugama na ravnopravnoj osnovi s ostalim građanima.

Istovremeno važnu ulogu ima i jačanje svijesti zajednice o potrebi osiguravanja pristupačnosti uzimajući u obzir načelo razumne prilagodbe i univerzalnog dizajna s ciljem stvaranja inkluzivne zajednice koja prepoznaje potrebe osoba s invaliditetom i njihov doprinos društvu kao i osiguranje njihove zaštite i sigurnosti u rizičnim situacijama.

5. Popis posebnih ciljeva i ključnih pokazatelja ishoda

Razvojni smjer 1. „Održivo gospodarstvo i društvo“		
Strateški cilj 2. „Obrazovani i zaposleni ljudi“		
Pokazatelj učinka: Stopa zaposlenosti u dobnoj skupini 20 - 64 godine	Početna vrijednost: Početna vrijednost 2019.: 66,70%	Ciljna vrijednost 2030: 75%
Prioritet 1.: Inkluzivni odgoj i obrazovanje te zapošljavanje osoba s invaliditetom		
Posebni cilj 1. Osigurati inkluzivan odgoj i obrazovanje za djecu s teškoćama u razvoju i studente s invaliditetom		
<i>Doprinos provedbi povezanog cilja iz hijerarhijski nadređenih akata strateškog planiranja:</i>		
Nacionalna razvojna strategija prepoznaje da produktivnost i sposobnost rasta gospodarstva ovisi i o dostupnoj radnoj snazi, ali i o njezinim sposobnostima, vještinama i znanju koji zajedno čine ljudski kapital kojim raspolaže društvo i gospodarstvo. Slijedom čega je Hrvatska pokrenula značajne reforme u sustavu obrazovanja radi prilagodbe svih razina obrazovanja izazovima suvremenog tržišta rada. Ostvarenje kvalitetnog odgojno-obrazovnog sustava zahtijeva reformske procese koji su između ostalog usmjereni i na uključenost (inkluzivnost) svih u odgoj i obrazovanje. Provedbom ovog posebnog cilja unaprijedit će se sustav odgoja i obrazovanja za djecu/učenike s teškoćama u razvoju te studente s invaliditetom kroz daljnje inkluzivno obrazovanje i povećanje broja uključene djece s teškoćama u razvoju u predškolske programe te učenika s teškoćama u razvoju u osnovnoškolske i srednjoškolske programe kao i provedbu programa rane identifikacije i intervencije u predškolskim ustanovama. Ističe se obveza uključivanja djece i učenika s teškoćama u razvoju u one programe odgoja i obrazovanja koji odgovaraju njihovim mogućnostima, sposobnostima i specifičnim potrebama kako bi isto bilo usmjereno isključivo ka njihovoj dobrobiti i njihovom najboljem interesu. Naime, svakom djetetu/učeniku s teškoćama mora se osigurati uključivanje u njemu primjeren program odgoja i obrazovanja čijim pohađanjem će mu se omogućiti najveći mogući razvoj njegovih potencijala te u sklopu kojega će biti osigurana profesionalna i programska potpora i		

rehabilitacijski postupci primjereni vrsti i stupnju oštećenja te funkcionalnim sposobnostima djeteta/učenika s teškoćama u razvoju.

Nastavit će se osiguravati infrastrukturna potpora učenicima s teškoćama u razvoju i neposredna potpora pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika učenicima s teškoćama u razvoju. Poticat će se daljnji profesionalni razvoj učitelja/nastavnika i stručnih suradnika za planiranje individualiziranih kurikuluma kao i za rad s učenicima s teškoćama u razvoju.

U svrhu povećanja dostupnosti strukovnog obrazovanja pristupit će se izradi kurikulumskih dokumenata za učenike s teškoćama u razvoju u strukovnom obrazovanju, profesionalnom razvoju nastavnika i mentora kod poslodavaca za rad s učenicima s teškoćama u razvoju u strukovnom obrazovanju.

U svrhu povećanja dostupnosti visokog obrazovanja provodit će se mjere koje će doprinijeti boljem uključivanju osoba s invaliditetom u visoko obrazovanje te njihovo stjecanje kvalifikacija u visokom obrazovanju posebice naglašavajući važnost osiguravanja učinkovitog i razvojno-poticajnog sustava financiranja visokih učilišta te unaprjeđenja studentskoga standarda, uz posebnu brigu za socijalnu dimenziju studiranja.

Prilagodba odgojno-obrazovnog sustava potrebama, mogućnostima, sposobnostima i interesima djece s teškoćama u razvoju i mladih osoba, omogućuje njihovu veću završivost školovanja i stjecanje temeljnih i strukovnih kompetencija. Navedeno je osnovni preduvjet ulaska u svijet rada čime se povećava zapošljivost osoba s invaliditetom u dobnoj skupini od 20 do 64 godina života, te se time pridonosi postizanju učinka strateškog cilja 2. Nacionalne razvojne strategije „Obrazovani i zaposleni ljudi“.

Ujedno se provedbom mjera ovog posebnog cilja implementira i Konvencija o pravima osoba s invaliditetom u cilju ostvarenja prava na obrazovanje bez diskriminacije i na osnovi jednakih mogućnosti uz razumnu prilagodbu individualnim potrebama.

Mjere za provedbu posebnog cilja:

1. Učinkovit inkluzivan odgoj i obrazovanje za djecu/učenike s teškoćama u razvoju u predškolskim i osnovnoškolskim ustanovama, gimnazijama i ustanovama za umjetničko obrazovanje
2. Učinkovit inkluzivan odgoj i obrazovanje učenika s teškoćama u razvoju u ustanovama za srednjoškolsko strukovno obrazovanje
3. Povećati dostupnost potpore učenicima s teškoćama u razvoju
4. Povećati dostupnost visokog obrazovanja

Planirani rok provedbe mjera: 2027. godina

Doprinos ciljevima/ podciljevima održivog razvoja UN Agende 2030 (SDG):

Provedba ovog posebnog cilja utječe na postizanje cilja 4. SDG-a „Osigurati uključivo, kvalitetno i pravično obrazovanje i promicati mogućnosti cjeloživotnog obrazovanja za sve“, podcilja 4.5. Osiguravanjem inkluzivnog odgoja i obrazovanja, osiguranjem primjerene potpore u školovanju te povećanjem dostupnosti strukovnog i visokog obrazovanja, djeci s teškoćama u razvoju i mladim osobama s invaliditetom omogućit će se jednaki pristup svim razinama obrazovanja i stručnim obukama.

Pokazatelj ishoda:	Početna vrijednost 2020.:	Ciljana vrijednost 2027.:
OI.02.2.75; broj djece s teškoćama u razvoju uključenih u inkluzivno obrazovanje	28.390	31.000

Pokazatelj ishoda:	Početa vrijednost 2020.:	Ciljana vrijednost 2027.:
OI.02.2.76 broj studenata s invaliditetom u sustavu visokog obrazovanja	229	299

Posebni cilj 2. Unaprjeđenje sustava zapošljavanja osoba s invaliditetom

Doprinos provedbi povezanog cilja iz hijerarhijski nadređenih akata strateškog planiranja:

Nacionalna razvojna strategija prepoznaje da samo 67 % stanovništva Republike Hrvatske u dobi od 20 do 65 godina sudjeluje na tržištu rada kao i da je izazov novog desetljeća zapošljavanje mladih i osiguranje zapošljivosti osoba s nižom razinom kvalifikacija i vještina. Stoga će aktivne politike tržišta rada u narednom desetljeću biti usmjerene prema mladima i teže zapošljivim skupinama. Naglasak u kontekstu ovog Nacionalnog plana 2021. - 2027. bit će na jačanju aktivnih politika zapošljavanja i ostalih programa kojima se potiče uključivanje osoba s invaliditetom na tržište rada.

Provedbom ovog posebnog cilja povećat će se zapošljivosti osoba s invaliditetom, te će se provoditi učinkovite mjere usmjerene na zapošljavanje i održavanje zaposlenosti osoba s invaliditetom. U tom smjeru nastavit će se jačanje kapaciteta Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. Razvijat će se i unaprijediti sustav profesionalne rehabilitacije u četiri regionalna Centra za profesionalnu rehabilitaciju (Zagreb, Rijeka, Split i Osijek). Dodatno će se poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom kroz uvođenje novih poticaja, te će se jačati kapaciteti zaštitnih i integrativnih radionica kao i poticanje osnivanja novih. Navedeno se oslanja na postignuća iz prethodnog razdoblja kada su se bilježili pozitivni trendovi na tržištu rada i u kojem su postignuti značajni pomaci uvođenjem kvotnog sustava zapošljavanja, implementaciji novog modela profesionalne rehabilitacije, kao i provođenju mjera za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom. Kvaliteta u pružanju usluga profesionalne rehabilitacije unaprijeđena je kroz Standarde usluge profesionalne rehabilitacije. Uvjeti za osnivanje i rad zaštitnih i integrativnih radionica su pojednostavljeni kroz podzakonske akte. Položaj osoba s invaliditetom značajno je bio poboljšana i u okviru mirovinske reforme. Nadalje, kroz normativne propise kojima se uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji proširena je mogućnost rada uz mirovinu hrvatskim braniteljima i hrvatskim ratnim vojnim invalidima koji su ostvarili pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog ili djelomičnog gubitka radne sposobnosti.

Provedba ovog posebnog cilja usmjerenog na pripremu osoba s invaliditetom za tržište rada, njihovog intenzivnijeg zapošljavanja i ostanka u zaposlenosti osigurava povećanje broja zaposlenih osoba s invaliditetom čime se pridonosi postizanju učinka strateškog cilja 2. Nacionalne razvojne strategije „Obrazovani i zaposleni ljudi“, te povećanju stope zaposlenosti u dobnoj skupini 20 - 64 godine.

Ujedno se provedbom mjera ovog posebnog cilja implementira i Konvencija o pravima osoba s invaliditetom u cilju ostvarenja prava na rad osobama s invaliditetom, na ravnopravnoj osnovi s drugima u radnom okruženju koje je otvoreno, uključujuće i dostupno osobama s invaliditetom.

Mjere za provedbu posebnog cilja:

1. Priprema osoba s invaliditetom za zapošljavanje
2. Provođenje aktivne politike zapošljavanja osoba s invaliditetom

Planirani rok provedbe mjera: 2027. godina

Doprinos ciljevima/ podciljevima održivog razvoja UN Agende 2030 (SDG):		
Provedba ovog posebnog cilja utječe na postizanje cilja 8. SDG-a „Promicati održiv i uključiv gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojan rad za sve“, podcilja 8.5. Osiguranjem kvalitetne pripreme osoba s invaliditetom za zapošljavanje kroz profesionalnu rehabilitaciju i profesionalno usmjeravanje te njihovim uključivanjem u mjere aktivne politike zapošljavanja osigurat će im pravo na dostojan rad te postizanje pune i produktivne zaposlenosti.		
Pokazatelj ishoda: OI.02.3.57 broj osoba s invaliditetom upisanih u očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom	Početna vrijednost 2020.: 11.425	Ciljana vrijednost 2027.: 13.500
Razvojni smjer 2. „Jačanje otpornosti na krize“		
Strateški cilj 5. „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“		
Pokazatelj učinka: Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	Početna vrijednost: 23,3 % (2019.)	Ciljna vrijednost 2030: < 15 %
Prioritet 2.: Dostupnost, priuštivost i pristupačnost zdravstvenih i socijalnih usluga osobama s invaliditetom		
Posebni cilj 3. Unaprjeden pristup uslugama u sustavu zdravstvene zaštite osobama s invaliditetom		
Doprinos provedbi povezanog cilja iz hijerarhijski nadređenih akata strateškog planiranja:		
Nacionalna razvojna strategija prepoznaje važnost dobrog zdravlja kao ključnog preduvjeta za gospodarski i društveni razvoj, jer pridonosi povećanoj produktivnosti i učinkovitoj radnoj snazi. Izdvajanja za sektor zdravstva u tom kontekstu trebaju se promatrati kao ulaganja, vodeći računa da svi stanovnici Hrvatske moraju imati jednaku priliku koristiti se zdravstvenim uslugama sustava. S tim u vezi naglasak ovog posebnog cilja je na unaprjeđenju zdravstvene zaštite za osobe s invaliditetom. Provedbom ovog posebnog cilja unaprijedit će se pristup uslugama u sustavu zdravstvene zaštite za osobe s invaliditetom neovisno o dobi i na ravnopravnoj osnovi s drugima što podrazumijeva dostupnost, priuštivost i pristupačnost zdravstvenih usluga. Usluge u sustavu zdravstvene zaštite moraju odgovarati specifičnim potrebama osoba s invaliditetom koje su im posebno potrebne zbog njihovog invaliditeta, uključujući primjerenu ranu identifikaciju i intervenciju. Očuvanje funkcionalne sposobnosti pridonosi njihovoj produktivnosti i učinkovitosti u svim područjima života. Kako bi se zdravstvena zaštita na što bolji način približila potrebama osoba s invaliditetom potrebno je omogućiti pristupačne informacije osobama s invaliditetom te osigurati edukaciju zdravstvenih radnika koji rade s njima o posebnostima bolesti i stanja osoba s invaliditetom, načinima komunikacije ovisno o vrsti invaliditeta te potencijalima koje mogu iskoristiti u svrhu poboljšanja zdravstvene usluge. Poticanjem istraživanja osigurat će se dostupnost kvalitetnih i sveobuhvatnih podataka u cilju postizanja veće razine znanja o osobama s invaliditetom temeljem kojih se može planirati daljnji razvoj politika i standarda vezanih uz osobe s invaliditetom. Provedbom ovog posebnog cilja usmjerenog na očuvanje zdravlja, te na smanjenje i prevenciju daljnjeg invaliditeta osoba s invaliditetom pridonose njihovoj produktivnosti i učinkovitosti u svim područjima života čime se umanjuje rizik od socijalne isključenosti i siromaštva te se		

pridonosi postizanju učinka strateškog cilja 5. Nacionalne razvojne strategije „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“ i smanjenju udjela osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

Kontinuiranim praćenjem zdravstvenog stanja HRVI i prilagodbom sustava za provođenje potrebnih mjera primjereno će se i pravovremeno odgovoriti na potrebe.

Ujedno se provedbom mjera ovog posebnog cilja implementira i Konvencija o pravima osoba s invaliditetom u cilju ostvarenja prava osobama s invaliditetom, na uživanje najviših ostvarivih zdravstvenih standarda bez diskriminacije na osnovi invaliditeta.

Mjere za provedbu posebnog cilja:

1. Rana dijagnostika odstupanja od urednog razvoja djeteta i uključivanje u rehabilitacijske i rehabilitacijske programe
2. Unaprijediti sustavnu dostupnost rane intervencije i zdravstvene zaštite osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju
3. Edukacija i informiranje zdravstvenih radnika o komunikaciji s osobama s invaliditetom te pravima iz Konvencije o pravima osoba s invaliditetom
4. Unaprjeđivati statističke i informacijske strategije i istraživanja za razvoj politike i standarda vezanih uz osobe s invaliditetom
5. Poboľjšati kvalitetu i dostupnost zdravstvene zaštite prilagođene potrebama HRVI iz Domovinskog rata

Planirani rok provedbe mjera: 2027. godina

Doprinos ciljevima/ podciljevima održivog razvoja UN Agende 2030 (SDG):

Provedba ovog posebnog cilja utječe na postizanje cilja 10. SDG-a „Smanjiti nejednakost između i unutar država“, podcilja 10.3. Osigurati jednake mogućnosti i umanjiti nejednakost ishoda, uključujući eliminiranje diskriminatornih zakona, politika i praksi, te u ovom smislu promicanja odgovarajućeg zakonodavstva, politika i aktivnosti. Unaprjeđenjem zdravstvene zaštite u cilju osiguravanja pristupačnih i dostupnih zdravstvenih usluga specifičnim potrebama osoba s invaliditetom, osigurava se ravnopravnost i jednake mogućnosti prilikom ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu kao temeljnog ljudskog prava.

Pokazatelj ishoda: OI.02.5.26 Stanovništvo prema vrsti dugotrajnog zdravstvenog problema, prema spolu i dobi	Početna vrijednost: 14,35 % osoba s invaliditetom u ukupnoj populaciji RH od čega su 57,5% m i 42,5% ž, 27,67 % lokomotorni	Ciljna vrijednost 2027.: 14,65 % osoba s invaliditetom u ukupnoj populaciji RH od čega su 57,5% m i 42,5% ž; 27% lokomotorni

Posebni cilj 4: Deinstytucionalizacija i prevencija institucionalizacije osoba s invaliditetom

Doprinos provedbi povezanog cilja iz hijerarhijski nadređenih akata strateškog planiranja:

Nacionalnom razvojnom strategijom istaknuto je da socijalna solidarnost čini temelj hrvatskog sustava socijalne sigurnosti u koju svrhu će se razvijati društvo jednakih mogućnosti za sve, uz osiguranje temeljnih prava i sloboda. Prepoznaje važnost procesa deinstytucionalizacije te za pružanje izvaninstitucionalne podrške u domovima korisnika planira ulaganje u povećavanje kapaciteta i razvoj potrebne infrastrukture, a organizacije civilnog društva vidi kao važne dionike.

Provedbom ovog posebnog cilja olakšat će se osobama s invaliditetom puno uživanje ovoga prava i punog uključanja i sudjelovanja u zajednici. Život u zajednici jedno je od temeljnih ljudskih prava a isto se za osobe s invaliditetom ostvaruje osiguravanjem potrebne vrste i stupnja podrške koja im omogućuje ostanak u obitelji. Proces deinstytucionalizacije i transformacije domova podijeljen je u tri povezana dijela koji nužno moraju teći paralelno kako bi se postigli očekivani rezultati u odnosu na trenutno stanje vezano uz broj korisnika u domovima socijalne

skrbi i dostupnost usluga u zajednici i to: 1) proces deinstucionalizacije, 2) proces transformacije i 3) proces prevencije institucionalizacije i razvoj izvaninstitucionalnih usluga te službi podrške u zajednici. Osiguravanje pristupa širokom rasponu usluga, kroz razvoj izvaninstitucijskih socijalnih usluga, kako usluga propisanih Zakonom o socijalnoj skrbi tako i socijalnih usluga u širem smislu (postojećih i inovativnih), a koje se pružaju osobama s invaliditetom u njihovom domu ili u zajednici, omogućit će provedbu procesa deinstucionalizacije i prevencije institucionalizacije osoba s invaliditetom. Širenje usluge organiziranog stanovanja za osobe s invaliditetom stvara uvjete za deinstucionalizaciju korisnika, kao i za prevenciju institucionalizacije. Daljnje osiguravanje i unaprjeđenje usluge osobne asistencije doprinosi sprječavanju izolacije ili segregacije iz zajednice. Razvoj inovativnih usluga psihosocijalne podrške u zajednici kao što je usluga peer podrške pridonijet će zaštiti mentalnog zdravlja osoba s invaliditetom, a razvijanjem usluge odmora od skrbi obiteljima koje skrbe o članu obitelji koji je u potpunosti ovisan o njihovoj podršci zbog invaliditeta, pružit će se potrebna podrška u skrbi kako bi ostvarili kvalitetan odmor od svakodnevnih zahtjeva i obaveza pružanja skrbi, a samoj osobi s invaliditetom omogućit će se sudjelovanje u životu zajednice neovisno od članova obitelji. Osiguravanje prava na neovisan život i prava na odabir mjesta života prema vlastitom izboru preduvjet je aktivnog i kvalitetnog života osoba s invaliditetom. U svrhu osiguravanja kvalitetne provedbe samog procesa poduzimat će se mjere i aktivnosti usmjerene na zapošljavanje i edukaciju radnika te na osiguravanje potrebne infrastrukture, kao i na edukaciju stručnjaka u sustavu socijalne skrbi koji rade s osobama s invaliditetom.

Provedbom ovog posebnog cilja kroz osiguravanje primjerenih oblika podrške i usluga u zajednici doprinijet će se postizanju učinka strateškog cilja 5. Nacionalne razvojne strategije „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“ i smanjenju udjela osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

Ujedno, puno i učinkovito sudjelovanje i uključivanje u društvo jedno je od općih načela UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom kojom se priznaje pravo svim osobama s invaliditetom na život u zajednici, s pravom izbora jednakim kao i za druge osobe.

Mjere za provedbu posebnog cilja:

1. Transformacija, deinstucionalizacija i prevencija institucionalizacije osoba s invaliditetom
2. Osnaživanje pružatelja podrške osobama s invaliditetom u zajednici
3. Unaprjeđenje zakonodavnog okvira za osobe s invaliditetom

Planirani rok provedbe mjera: 2027. godina

Doprinos ciljevima/ podciljevima održivog razvoja UN Agende 2030 (SDG):

Provedba ovog posebnog cilja utječe na postizanje cilja 10. SDG-a „Smanjiti nejednakost između i unutar država“, podcilja 10.3. Promicanjem odgovarajućeg zakonodavstva, politika i aktivnosti osigurat će se jednake mogućnosti i umanjiti nejednakost ishoda. Osiguravanjem širokog spektra izvaninstitucijskih usluga, potiče se transformacija postojećih institucija, te deinstucionalizacija korisnika što pridonosi neovisnom življenju osoba s invaliditetom u zajednici, stvaranju jednakih mogućnosti i sudjelovanju u društvu.

Pokazatelj ishoda:	Početna vrijednost:	Ciljna vrijednost 2027.:
OI.02.3.55 broj osoba s invaliditetom korisnika usluge dugotrajnog smještaja	5733	5033

Pokazatelj ishoda: OI.02.3.56 broj osoba s invaliditetom korisnika izvaninstitucijskih usluga	Početna vrijednost: 8333	Ciljna vrijednost 2027.: 9433

Prioritet 3.:
Osiguravanje pristupačnosti temeljne društvene infrastrukture i sadržaja javnog života, te jačanje sigurnosti u kriznim situacijama

Posebni cilj 5: Poboljšanje izgrađenog pristupačnog okruženja i prijevoza

Doprinos provedbi povezanog cilja iz hijerarhijski nadređenih akata strateškog planiranja:

Nacionalna razvojna strategija u prvi plan stavlja brigu o čovjeku, njegovanje ljudskih potencijala, stvaranje prilika za njihovo iskazivanje i razvoj neovisno o trenutnom ekonomskom statusu pojedinaca, te vidi Hrvatsku u kojoj su svi hrvatski građani jednako prisutni na svim područjima javnog i privatnog života, imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svojih prava i jednaku korist od ostvarenih rezultata.

Pristup izgrađenom okolišu i javnom prijevozu za osobe s invaliditetom preduvjet je stvaranja inkluzivnog društva u kojemu se osobe osjećaju ugodno i sigurno. Sloboda kretanja omogućuje osobama s invaliditetom aktivan i kvalitetan život i mogućnost da postignu svoj puni potencijal. Također pristupačnost je jedno od načela na kojima počiva UN Konvencija o pravima osoba s invaliditetom.

Provedbom ovog posebnog cilja unaprijedit će se pristupačnost izgrađenog okruženja u svrhu omogućavanja punog uživanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda osobama s invaliditetom. Osiguranje pristupačnosti uključuje identifikaciju prepreka pristupačnosti u izgrađenom okruženju i njihovo uklanjanje. U svrhu osiguravanja pristupačnosti potrebno je naglašavati mogućnost razumne prilagodbe i univerzalnog dizajna. Kroz nadogradnju postojećeg informacijskog sustava e-dozvole omogućit će se praćenje ispunjenosti zahtjeva pristupačnosti prilikom građenja novih ili rekonstrukcije postojećih građevina. Navedena nadogradnja omogućit će uvid u razinu pristupačnosti kod gradnje novih ili rekonstrukcije postojećih građevina za koje je potrebno ishoditi građevinsku dozvolu. Također, na temelju evidentiranja razine pristupačnosti postojećih građevina, prvenstveno javne i poslovne namjene, u narednom razdoblju dopunit će se Središnji registar državne imovine s ciljem stvaranja kvalitetne baze podataka za planiranje svih budućih aktivnosti. Nastavit će se sufinanciranje prilagodbe objekata javne namjene u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i osiguravati pristup stambenim objektima i prilagodbu stambenih objekata HRVI i stradalnicima iz Domovinskog rata s najtežim oštećenjima organizma. Za građevine za koje nije potrebna građevinska dozvola sukladno Pravilniku o jednostavnim i drugim građevinama i radovima (Narodne novine, br. 112/17, 34/18, 36/19, 98/19 i 31/20), primijenjene mjere pristupačnosti pratit će se i kroz izvješća nadležnih tijela (sukladno kvalitativnim pokazateljima u pravitku).

U pogledu osiguravanja prijevoza posebna pažnja posvetit će se osiguravanju pristupačnosti brodova i javnog željezničkog prometa, s obzirom da je Zakonom o cestama (Narodne novine, br. 84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14 i 110/19), te Pravilnikom o postupku i načinu ostvarivanja prava na oslobađanje plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta i cestarine (Narodne novine, broj 136/11), definirani uvjeti za ostvarivanja prava na oslobađanje plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta i cestarine koji pridonose osiguravanju slobode kretanja osoba s invaliditetom po pristupačnoj cijeni na način i u vrijeme koje same izaberu.

Osobito važni partneri u osiguravanju pristupačnosti izgrađenog okruženja, ali i prijevoza su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje imaju osnivačka prava nad mnogim javnim ustanovama između ostalog predškolskim, školskim, zdravstvenim i drugim ustanovama

kojima su osnivači. Također su nadležni za uređenje parkova i igrališta te za ugovaranje javnog linijskog - komunalnog i županijskog prijevoza putnika.

Provedbom ovog posebnog cilja usmjerenog na poboljšanje pristupačnosti izgrađenog okruženja i javnog prijevoza potiče se uključenost osoba s invaliditetom u svakodnevni život zajednice te se time umanjuje rizik od socijalne isključenosti i siromaštva što pridonosi postizanju učinka strateškog cilja 5. Nacionalne razvojne strategije „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“ i smanjenju udjela osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

Ujedno se provedbom ovog posebnog cilja implementira i Konvencija o pravima osoba s invaliditetom u cilju poduzimanja mjera u svrhu osiguravanja pristupačnosti.

Mjere za provedbu posebnog cilja:

1. Evidentiranje pristupačnosti građevina
2. Poboljšanje pristupačnosti građevina
3. Poboljšanje pristupačnosti prijevoza

Planirani rok provedbe mjera: 2027. godina

Doprinos ciljevima/ podciljevima održivog razvoja UN Agende 2030 (SDG):

Provedba ovog posebnog cilja utječe na postizanje cilja 11. SDG-a „Učiniti gradove i ljudska naselja uključivima, sigurnima, prilagodljivima i održivima“, podcilja 11.1. koji se odnosi na osiguravanje pristupa za sve adekvatnom, sigurnom i cjenovno dostupnom smještaju i osnovnim uslugama. Pristupačno izgrađeno okruženje u kojemu se osobe s invaliditetom osjećaju ugodno i sigurno omogućit će im siguran smještaj kao i samostalan pristup svim uslugama u zajednici. Također utječe i na postizanje podcilja 11.2. osiguravanje pristupa sigurnim, dostupnim, pristupačnim i održivim transportnim sustavima za sve, unaprjeđujući cestovnu sigurnost, prije svega proširivanjem dosega javnog prijevoza. Osiguranje pristupačnih prijevoznih sredstva kao i pristupačne prijevozne infrastrukture omogućit će osobama s invaliditetom pristup sigurnim i dostupnim transportnim sustavima te slobodu kretanja, odnosno kretanje na način i u vrijeme koje one sami izaberu.

Pokazatelj ishoda: OI.02.3.52 Kvalitativni podaci o pristupačnosti izgrađenog okruženja za osobe s invaliditetom	Početna vrijednost: Kvalitativni pokazatelji u prilogu 2.	Ciljna vrijednost 2027.: Kvalitativni pokazatelji u prilogu
Pokazatelj ishoda: OI.02.3.53 Kvalitativni podaci o pristupačnosti prijevoza osobama s invaliditetom	Početna vrijednost: Kvalitativni pokazatelji u prilogu 3.	Ciljna vrijednost 2027.: Kvalitativni pokazatelji u prilogu

Posebni cilj 6: Poboljšanje pristupačnosti sadržaja javnog života i jačanje sigurnosti u kriznim situacijama

Doprinos provedbi povezanog cilja iz hijerarhijski nadređenih akata strateškog planiranja:

Nacionalna razvojna strategija vidi Hrvatsku u kojoj su svi hrvatski građani jednako prisutni na svim područjima javnog i privatnog života, imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svojih prava i jednaku korist od ostvarenih rezultata. Promicanje ravnopravnosti i jednakih mogućnosti ističe se kao horizontalni prioritet Nacionalne razvojne strategije.

Za financijsko razdoblje 2021.-2027. Uredba (EU) br. 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća određuje Uvjete koji omogućuju provedbu fondova Europske unije, među kojima i horizontalni uvjet 4. „ Provedba i primjena Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom u skladu s Odlukom Vijeća 2010/48/EZ”. Radi ispunjenja navedenog horizontalnog uvjeta izradit će se i organizirati edukacije vezano za provedbu i primjenu Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (UNCRPD) u skladu s Odlukom Vijeća 2010/48/EZ, koje će biti namijenjene zaposlenicima institucija zaduženima za provedbu EU fondova, kao i prijaviteljima i korisnicima projekata financiranim EU fondovima. Provedba ovog posebnog cilja usmjerena je na pristupačnost informacijama i komunikacijama, uključujući informacijsko-komunikacijske tehnologije i sustave, kao i svim sadržajima javnog života, sportskim aktivnostima, turističkim sadržajima i uslugama. Za postizanje navedenog cilja neophodno je daljnje kontinuirano obučavanje stručnjaka i osoblja o pravima osoba s invaliditetom sukladno UN Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom i važnosti provedbe iste. Svi sadržaji otvoreni i namijenjeni široj javnosti moraju biti pristupačni osobama s invaliditetom na ravnopravnoj osnovi, jer se na taj način osobama s invaliditetom osigurava život neovisan o tuđoj pomoći i potpuno sudjelovanje u svim područjima života, odnosno aktivan i kvalitetan život.

Digitalizacijom svakodnevnih procesa javnih tijela osigurat će se brža i transparentnija usluga javne uprave, a pristupačnost elektroničkih usluga preduvjet je za ravnopravno sudjelovanje svih građana u aktivnoj ulozi u društvu. Posebna pozornost usmjerena je na digitalnu pristupačnost u svrhu bolje dostupnosti informacija osobama s invaliditetom, te edukaciji svih važnih dionika za osiguravanje digitalne pristupačnosti.

Nadalje unaprijeđivat će se mogućnosti za uključivanje djece s teškoćama u razvoju i mladih s invaliditetom u sustav školskog sporta kao i uključivanje djece s teškoćama u razvoju i mladih s invaliditetom u programe vježbaonice i univerzalne sportske škole kako bi se potaknuo njihov profesionalni sportski razvoj.

U svrhu poboljšanja kvalitete života osoba s invaliditetom nastavit će se sufinancirati programi i projekti udruga osoba s invaliditetom i udruga koje provode aktivnosti usmjerene na poboljšanje života osoba s invaliditetom.

Imajući u vidu posljedice koje je pandemija, ali i stanje katastrofe uzrokovane potresima, prouzročila u svakodnevnom životu osoba s invaliditetom, provedba ovog posebnog cilja stavlja naglasak na jačanje sigurnosti osoba s invaliditetom u kriznim situacijama.

S obzirom da je spektar osiguravanja pristupačnosti sadržajima vrlo širok i raznolik ne postoje metode kojima bi se mogli prikazati objedinjeni podaci o pristupačnosti sadržaja, te isti jedino mogu sadržavati broječane podatke unutar iste kategorije pristupačnog sadržaja (sukladno kvalitativnim podacima u pravitku).

Provedbom ovog posebnog cilja usmjerenog na poboljšanje pristupačnosti sadržaja u svrhu uključivanja osoba s invaliditetom u sve aktivnosti svakodnevnog života te jačanja sigurnosti u kriznim situacijama umanjuje se rizik od socijalne isključenosti i siromaštva što pridonosi postizanju učinka strateškog cilja 5. Nacionalne razvojne strategije „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“ i smanjenju udjela osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.

Ujedno se provedbom ovog posebnog cilja implementira i Konvencija o pravima osoba s invaliditetom u pogledu općih načela, te u pogledu pristupačnosti informacijske i komunikacijske tehnologije i sustava, sudjelovanja u rekreaciji, razonodi, sportu i turizmu, kao i osiguranju zaštite i sigurnosti osoba s invaliditetom u rizičnim situacijama.

Mjere za provedbu posebnog cilja:

1. Poboljšati pristupačnost digitalnih sadržaja i usluga u cilju povećanja neovisnosti i kvalitete života osoba s invaliditetom

2. Povećati sudjelovanje djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u sportskim i rekreacijskim aktivnostima
3. Uključivanje osoba s invaliditetom u turističke aktivnosti osiguranjem dostupnosti informacija o pristupačnosti turističkih destinacija i usluga, poticanjem projekata usmjerenih na razvoj pristupačnog turizma te osposobljavanjem za rad u turizmu
4. Edukacija i promicanje aktivne implementacije UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom s ciljem zaštite i promicanja prava osoba s invaliditetom
5. Razvijati partnerstvo državne i javne uprave s udrugama osoba s invaliditetom
6. Pratiti provedbu UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom kao i drugih međunarodnih dokumenata i njihove učinke na nacionalnoj razini
7. Povećati sposobnost reagiranja operativnih snaga prema osobama s invaliditetom u sigurnosnim prijetnjama

Planirani rok provedbe mjera: 2027. godina

Doprinos ciljevima/ podciljevima održivog razvoja UN Agende 2030 (SDG):

Provedba ovog posebnog cilja utječe na postizanje cilja 10. SDG-a „Smanjiti nejednakost između i unutar država“, podcilja 10.3. Pristupačnost sadržaja javnog života i svih drugih usluga te prostora otvorenih i namijenjenih javnosti na ravnopravnoj osnovi osobama s invaliditetom pridonijet će osiguranju jednakih mogućnosti i umanjiti nejednakost ishoda uključujući eliminiranje diskriminatorskih zakona, politika i praksi, te promicanje odgovarajućeg zakonodavstva, politika i aktivnosti. Stvaranje uvjeta za uključivanje osoba s invaliditetom u svakodnevni život zajednice kao punopravnih članovi društva omogućuje ostvarivanje njihovog punog kapaciteta i kvalitetnijih uvjeta života što utječe na stvaranje pravednog i inkluzivnog društva koje štiti ljudska prava.

Pokazatelj ishoda: OI.02.3.54 Kvalitativni podaci o pristupačnosti sadržaja javnog života osobama s invaliditetom i sigurnosti u kriznim situacijama	Početa vrijednost: Kvalitativni pokazatelji u prilogu 4.	Ciljna vrijednost 2027.: Kvalitativni pokazatelji u prilogu

6. Terminski plan provedbe projekata od strateškog značaja

Sukladno Zakonu o strateškim investicijskim projektima Vlade Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 29/18 i 114/18) strateški investicijski projekt je svaki privatni investicijski projekt, javni investicijski projekt ili javno-privatni investicijski projekt iz područja gospodarstva, rudarstva, energetike, turizma, prometa, infrastrukture, elektroničkih komunikacija, poštanskih usluga, zaštite okoliša, komunalnoga gospodarstva, poljoprivrede, šumarstva, vodnoga gospodarstva, ribarstva, zdravstva, kulture, audiovizualnih djelatnosti, znanosti, obrane, pravosuđa, tehnologije i obrazovanja koji uključuje gradnju građevina, a koji na temelju ovoga Zakona proglasi Vlada Republike Hrvatske.

Strateškim projektom smatra se projekt čijom se provedbom stvaraju uvjeti za zapošljavanje većeg broja osoba ovisno o vrsti i lokaciji projekta, koji znatno pridonosi razvoju ili poboljšanju uvjeta i standarda za proizvodnju proizvoda i pružanje usluga, koji uvodi i razvija nove tehnologije kojima se povećava konkurentnost i ekonomičnost u gospodarstvu ili javnom

sektoru i/ili kojim se podiže ukupna razina sigurnosti i kvaliteta života građana i zaštita okoliša, koji pozitivno utječe na više gospodarskih djelatnosti i čijom se provedbom stvara dodana vrijednost, u gore navedenim područjima te koji u većoj mjeri pridonosi održivom razvitku i zaštiti prostora, okoliša i kulture, konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva i udovoljava propisanim kriterijima, među kojima i kriterij da projekt ima vrijednost ukupnih kapitalnih troškova ulaganja jednaku ili veću od 75.000.000,00 kuna bez poreza na dodanu vrijednost (u daljnjem tekstu: PDV), te da ima mogućnost biti sufinanciran iz fondova i programa Europske unije, a ukupna vrijednost kapitalnih troškova projekta jednaka je ili veća od 75.000.000,00 kuna bez PDV-a.

Slijedom navedenih odredbi ističe se da Nacionalnim planom 2021. - 2027. nije predviđen projekt koji bi udovoljavao kriterijima Zakona o strateškim investicijskim projektima Vlade Republike Hrvatske, u svrhu proglašavanja istog Projektom od strateškog značaja.

7. Indikativni financijski plan

Vlada Republike Hrvatske je na temelju članka 18. stavka 5. i članka 19. stavka 2. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 123/17) donijela „Odluku KLASA: 022-03/20-04/352, URBROJ: 50301-05/16-20-6, od 14. listopada 2020. godine o utvrđivanju akata strateškog planiranja s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021. do 2027. godine, rokova donošenja i tijela zaduženih za njihovu izradu“, a koju je Vlada Republike Hrvatske donijela u listopadu 2020. godine u skladu s Prijedlogom uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijska pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize (COM(2018)378 final) od 29. svibnja 2018. godine. U srpnju 2021. godine je stupila na snagu Uredba (EU) 2021/1060 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu te financijskih pravila za njih i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike.

Temeljem navedenog utvrđuje se da će se sukladno Odluci, provedba Nacionalnog plana 2021. - 2027. i na njemu donesenog Akcijskog plana financirati iz fondova Europske unije, ali i iz Državnog proračuna te prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i eventualno iz donacija.

Uočene potrebe u pogledu financijskih sredstava za što uspješniju provedbu Nacionalnog plana 2021. - 2027. osigurati će se i kroz Operativni program Konkurentnost i kohezija, te Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali za naredno financijsko razdoblje od 2021. do 2027. godine.

Nacionalnim planom 2021. - 2027. okvirno se planira za razdoblje od 2021. do 2027. godine utrošiti ukupno 13.855.929.938,00 kuna.

8. Usklađenost s Nacionalnom razvojnom strategijom do 2030. godine te dokumentima prostornog uređenja

Sveobuhvatnom analizom Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine, utvrđeni su prioriteti djelovanja u smjeru postizanja potpune socijalne inkluzije osoba s invaliditetom, odnosno uživanje svih prava na ravnopravnoj osnovi sa svim građanima Republike Hrvatske.

Važno je istaknuti da je navedenim aktom strateškog planiranja za prethodno razdoblje implementirana Konvencija o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda i to kroz 16 područja djelovanja:

1. Obitelj
2. Život u zajednici
3. Odgoj i obrazovanje
4. Zdravstvena zaštita
5. Socijalna skrb
6. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost
7. Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje, rad i mirovinsko osiguranje
8. Pravna zaštita i zaštita od zlostavljanja
9. Informiranje, komunikacija i podizanje razine svijesti
10. Sudjelovanje u kulturnom životu
11. Sudjelovanje u javnom i političkom životu
12. Istraživanje i razvoj
13. Rekreacija razonoda i sport
14. Rizične situacije i humanitarna krizna stanja
15. Udruge osoba s invaliditetom u civilnom društvu i
16. Međunarodna suradnja.

Uzimajući u obzir da u izradi i provedbi Nacionalnog plana 2021. - 2027. sudjeluju tijela nadležna za područje zdravstva, znanosti i obrazovanja, hrvatskih branitelja, unutarnjih poslova, vanjskih i europskih poslova, gospodarstva i održivog razvoja, mora, prometa i infrastrukture, turizma i sporta, prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, kulture i medija, pravosuđa i uprave te rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, nadležnost istih prepoznata je unutar 2 razvojna smjera i 2 strateška cilja Nacionalne razvojne strategije - hijerarhijski najvišeg akta strateškog planiranja.

Povezanost Nacionalnog plana 2021. - 2027. sa Nacionalnom razvojnom strategijom očituje se u nastojanju postizanja socijalne solidarnosti koja čini temelj hrvatskog sustava socijalne sigurnosti, pravednosti, jednakih mogućnosti za sve, osiguranju temeljnih prava i sloboda te borbu protiv svih oblika nasilja, diskriminacije i isključenosti, osnaživanju programa prevencije nasilja i osiguravanju kvalitetne međusektorske suradnje, te edukaciju svih relevantnih dionika. Ulaganjem u mjere socijalne politike, u poboljšanje pristupa i kvalitete temeljne društvene infrastrukture i usluga, uključujući obrazovnu, zdravstvenu, kulturnu i sportsku infrastrukturu i programe, pridonijet će se poboljšanju kvalitete života u svim krajevima Hrvatske, a u suradnji s organizacijama civilnog društva jačat će se društvena kohezija na temelju jednakih prilika i jednake brige za sve društvene skupine.

Razvojni smjer 1. Održivo gospodarstvo i društvo uvelike je povezan s pravom osoba s invaliditetom na inkluzivno obrazovanje s obzirom na potrebu osiguravanja jednakih pedagoških uvjeta za realizaciju odgojno-obrazovnih ciljeva za djecu s teškoćama u razvoju u svrhu poštivanja prava na odgoj i obrazovanje pod jednakim uvjetima.

Pored predškolskog odgoja i obaveznog osnovnoškolskog odgoja potrebno je omogućiti pristup srednjoškolskom obrazovanju za zanimanja konkurentna na tržištu rada te povećati dostupnost i završivost visokog obrazovanja. Kroz kvalitetno obrazovanje mladim osoba, osobama s invaliditetom omogućit će se ulazak u svijet rada na ravnopravnoj osnovi s drugim građanima. U području zapošljavanja osoba s invaliditetom poduzimat će se mjere aktivne pripreme za tržište rada, intenzivnijeg zapošljavanja i ostanka u zaposlenosti čime će se doprinijeti postizanju učinka strateškog cilja „Stopa zaposlenosti u dobnoj skupini 20 - 64 godine“.

Razvojni smjer 2. Jačanje otpornosti na krize u središte stavlja kvalitetu života građana kroz usmjerenost na jačanje otpornosti na krize, što pridonosi poboljšanju zdravlja, podizanju razine usluga i promicanju društvene uključenosti, stvaranje poticajnog okruženja za obitelj te povećanje sposobnosti javnih službi da adekvatno odgovore na potrebe osoba s invaliditetom. Kroz Nacionalni plan 2021.- 2027. u kontekstu ovog razvojnog smjera provodit će se niz mjera koje su usmjerene na ostvarivanje temeljnih ljudskih prava - prava na život u obitelji i na život u zajednici, a nužan preduvjet ostvarivanja ovih prava je aktivna politika deinstitucionalizacije i prevencije institucionalizacije.

Ovaj razvojni smjer obuhvaća socijalnu solidarnost koja između ostalog podrazumijeva osiguranje temeljnih prava i sloboda te borbu protiv svih oblika nasilja, diskriminacije i isključenosti s kojima se još uvijek u većoj mjeri u odnosu na ostale građane suočavaju osobe s invaliditetom. U navedenu svrhu provodit će se i nadalje programi prevencije svih oblika nasilja i podizanje razine svijesti.

Dostupnost, kvaliteta i učinkovitost zdravstvene zaštite temelj su promicanja zdravlja, sprječavanja invaliditeta i sprječavanja težih oštećenja zdravlja. Zdravstveni sustav je potrebno kontinuirano unaprjeđivati uzimajući u obzir suvremena dostignuća tehničkih i medicinskih znanosti sukladno potrebama osoba s invaliditetom. Bitne aspekte kvalitete života koji pridonose očuvanju zdravlja osoba s invaliditetom čine fizička aktivnost i omogućavanje uvjeta za uključivanje u sportske i rekreativne aktivnosti.

Temeljni preduvjet za sudjelovanje osoba s invaliditetom u svim segmentima života je pristupačnost fizičkog okruženja, koji pored izgrađenog okruženja i pristupačnost prijevoza podrazumijeva pristupačnost informacija i komunikacija, uključujući informacijske i komunikacijske tehnologije i sustave te pristupačnost ostalih sadržaja i usluga otvorenih ili namijenjenih javnosti. Standard kvalitete života očituje se u pristupačnosti infrastrukture, sadržaja i usluga u svim područjima života kao što su primjerice javni i politički život, zdravstvo, odgoj i obrazovanje, rad, promet, kultura, turizam, sport, slobodno vrijeme, pravosuđe, socijalna skrb i dr.

Republika Hrvatska je sukladno čl. 11. UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom već u prethodnom aktu strateškog planiranja prepoznala potrebu i obuhvatila mjere za osiguranje zaštite i sigurnosti osoba s invaliditetom u rizičnim situacijama i humanitarnim kriznim stanjima, a iskustvo uslijed epidemije COVID-19 i potresa potvrdilo je važnost daljnjeg jačanja kompetencija operativnih snaga civilne zaštite i ostalih dionika prilikom postupanja s osobama s invaliditetom u slučaju velikih nesreća.

Republika Hrvatska se za sve navedeno obvezala prema nizu međunarodnih instrumenata koji promiču prava osoba s invaliditetom te će nastaviti suradnju s međunarodnim tijelima i organizacijama nadležnim za zaštitu i promicanje ljudskih prava osoba s invaliditetom kako bi se osigurali mehanizmi za uspješno provođenje politika za osobe s invaliditetom.

Poboljšanje kvalitete politika i programa vezanih uz invaliditet mora se temeljiti na kvalitetnim informacijama stoga će se poticati provođenje istraživačkih studija i uska suradnja nadležnih tijela. U skladu s navedenim provodit će se edukacije stručnjaka koji neposredno rade s osobama s invaliditetom u svim sustavima.

Nove tehnologije nisu uvijek prilagođene i dostupne svim građanima, a pristupačnost elektroničkih usluga je preduvjet za ravnopravno sudjelovanje svih građana u aktivnoj ulozi u društvu i doprinosu pametnom, održivom i uključivom razvoju digitalnog društva i društva u cjelini. Prilikom planiranja i osiguranja nastavka razvoja digitalne infrastrukture potrebno je kontinuirano ulagati u daljnji razvoj tehnologija prilagođenih osobama s invaliditetom i poticati razvoj inovacija.

Kako bi se omogućilo aktivno sudjelovanje svih građana na ravnopravnoj osnovi u digitalnoj transformaciji društva, potrebno je podupirati pristup programima za jačanje digitalnih vještina za sve društvene skupine, uključujući i osobe s invaliditetom. Samo je na taj način moguće osigurati uspješnu i društveno prihvaćenu digitalnu transformaciju društva u narednom desetljeću.

Jedno od prioriteta područja javnih politika Republike Hrvatske iz Nacionalne razvojne strategije je i zaštita dostojanstva hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji te civilnih stradalnika iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. S tim u vezi posebna pažnja posvetit će se unaprjeđenju sveobuhvatnog sustava i infrastrukture za pružanje psihosocijalne i zdravstvene skrbi za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji, poticati će se socijalno uključivanje i zapošljavanje.

9. Okvir za praćenje, izvještavanje i vrednovanje

Okvir za praćenje, izvještavanje i vrednovanje Nacionalnog plana 2021. - 2027. usklađen je s mjerodavnim zakonodavnim okvirom sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, te podzakonskim aktima kojima se uređuje provedba postupka vrednovanja kao i podzakonskim aktima kojima se definiraju rokovi, postupci praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Okvir za praćenje i izvještavanje

Nacionalni plan 2021. - 2027. donosi Vlada Republike Hrvatske. U zajedničkoj suradnji Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom će se u roku od 6 (šest) mjeseci nakon usvajanja Nacionalnog plana 2021. - 2027. isti tiskati u crnom tisku, na Brailleovom pismu ili u audio zapisu, te će se objaviti na mrežnom mjestu ministarstva.

Osobita važnost Nacionalnog plana 2021. - 2027. pronalazi se u činjenici da isti doprinosi ispunjenju horizontalnog uvjeta: „Primjena i provedba Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom u skladu s Odlukom Vijeća 2010/48/EZ“ te time omogućava provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021. do 2027. godine i predstavlja provedbeni dokument Konvencije o pravima osoba s invaliditetom UN-a.

Sukladno članku 33. Zakona o potvrđivanju Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi kao središnje tijelo ima ulogu i odgovornost koordinatora politika usmjerenih prema osobama s invaliditetom, s obzirom da je provedba navedenog Zakona u djelokrugu više središnjih tijela državne uprave, nadležnih za poslove zapošljavanja, rada, pravosuđa, kulture, zdravstva, socijalne skrbi, obrazovanja, znanosti, turizma, sporta, graditeljstva i obitelji. S tim u vezi i u smjeru kvalitetne provedbe politika usmjerenih prema osobama s invaliditetom ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi uspostavilo je međuresornu suradnju, te horizontalnu i vertikalnu koordinaciju prilikom izrade, praćenja,

provedbe i vrednovanja prethodnih strateških dokumenata, te će se isto i u narednom periodu primjenjivati. U provedbi Konvencije o pravima osoba s invaliditetom potrebno je istaknuti i značajnu ulogu Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom koje kao savjetodavno i stručno tijelo Vlade Republike Hrvatske daje prijedloge, mišljenja i stručna obrazloženja iz područja položaja, zaštite i rehabilitacije osoba s invaliditetom i njihovih obitelji, te provodi aktivnosti usmjerene na njihovu dobrobit.

Također i Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom kao nezavisni mehanizam ima značajnu ulogu, između ostalog, i u praćenju izvršavanja obveza Republike Hrvatske koje proizlaze iz međunarodnih dokumenata koji se odnose na zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom te praćenju primjene politika, nacionalnih strategija i programa Republike Hrvatske koji se odnose na zaštitu prava i interesa osoba s invaliditetom.

Treba spomenuti ulogu organizacija osoba s invaliditetom i ostalih organizacija civilnog društva kao važnih partnera u procesu kreiranja i praćenja politika usmjerenih prema osobama s invaliditetom i praćenju primjene Konvencije te izvještavanju o primjeni iste putem alternativnih/paralelnih izvješća.

Slijedom preuzetih međunarodnih obveza ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi dužno je koordinirati izradu objedinjenog izvješća o provedbi Konvencije o pravima osoba s invaliditetom UN-a na traženje Odbora za prava osoba s invaliditetom UN-a.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 29. travnja 2021. donijela Odluku o osnivanju nacionalnog vijeća za razvoj socijalnih politika. Vijeće je savjetodavno i stručno tijelo Vlade Republike Hrvatske.

Vijeće čine predstavnici tijela državne uprave, predstavnici nevladinih organizacija, predstavnici akademske zajednice, predstavnici komora stručnih radnika i predstavnici sindikata (ukupno 36 članova).

Zadaća Vijeća je da Vladi Republike Hrvatske daje prijedloge, mišljenja i stručna obrazloženja radi razvoja socijalnih politika, osobito:

1. praćenje primjene međunarodnih ugovora i postojećih propisa koji se odnose na područje sustava socijalne zaštite
2. praćenje potreba na području socijalne zaštite
3. predlaganje programa mjera i razvoja na području socijalne zaštite
4. praćenje rada u području socijalnog planiranja i razvojnog usmjerenja u sustavu socijalne zaštite
5. praćenje standarda socijalnih usluga i drugih pitanja iz područja socijalne zaštite.

Uzimajući u obzir veliku važnost Nacionalnog plana 2021. - 2027. u njegovoj izradi sudjelovalo je više dionika koji su ujedno i nositelji mjera kojima se omogućava postizanje definiranih posebnih ciljeva, a to su: tijela državne uprave, tijela javne vlasti, uredi Vlade Republike Hrvatske, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacije civilnoga društva. U cilju učinkovite suradnje i kontinuiranog poboljšanja sustava praćenja i izvještavanja o provedbi Nacionalnog plana 2021. - 2027. uspostaviti će se mreža koordinatora - osoba za praćenje i izvještavanja o provedbi Nacionalnog plana 2021. - 2027. imenovanih od strane središnjih tijela državne uprave i regionalnih koordinatora, u roku od 3 (tri) mjeseca od dana donošenja Nacionalnog plana 2021. - 2027.

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike kao nositelj izrade Nacionalnog plana 2021. - 2027. godine ujedno koordinira izradu objedinjenog godišnjeg izvješća o njegovoj provedbi te isti podnosi Koordinacijskom tijelu do 1. ožujka tekuće godine, a sva tijela zadužena za provedbu mjera obvezna su do 31. siječnja tekuće godine dostaviti Ministarstvu rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike izvješća o provedbi mjera iz svoje nadležnosti za prethodnu godinu. Praćenje i provedba Nacionalnog plana 2021. - 2027.

odvijat će se praćenjem i provedbom Akcijskog plana izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2024. godine te Akcijskim planom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2025. do 2027. godine, koji su ujedno alati kojim će se pratiti ostvarenje pokazatelja rezultata u vezi s provedbom mjera.

Izrađeno godišnje izvješće o provedbi Nacionalnog plana 2021. - 2027. dostavit će se na mišljenje svim tijelima koja sudjeluju u provedbi kao i Povjerenstvu Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom, te se po zaprimljenim mišljenjima upućuje na usvajanje Vladi Republike Hrvatske do kraja trećeg kvartala tekuće godine za prethodnu godinu.

Koordinatori za strateško planiranje središnjih tijela državne uprave te regionalni i lokalni koordinatori odgovorni su za praćenje i izvještavanje o provedbi Nacionalnog plana 2021. - 2027. sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske. Sva tijela državne uprave, nositelji provedbe Nacionalnog plana 2021. - 2027., dužni su u svoje Provedbene programe uvrstiti mjere iz svoje nadležnosti definirane Nacionalnim planom 2021. - 2027. koje su dužni provesti.

Okvir za vrednovanje

U skladu s podzakonskim aktom kojim se uređuje postupak vrednovanja, Nacionalni plan 2021. - 2027. podliježe postupku vrednovanja tijekom izrade, tijekom provedbe i nakon provedbe. Uz vrednovanje koje je provedeno tijekom izrade, vrednovanje tijekom provedbe Nacionalnog plana 2021. - 2027. planirano je u II. kvartalu 2024. godine, dok se vrednovanje po završetku provedbe Nacionalnog plana 2021. - 2027. planira u I. kvartalu 2028. godine. Vrednovanje tijekom provedbe treba pokazati napredak ostvarenja rezultata i ishoda Nacionalnog plana 2021. - 2027., te dati preporuke za otklanjanje svih uočenih smetnji i prepreka u njegovoj provedbi, uključujući i prijedloge promjena ili nadopuna Nacionalnog plana 2021. - 2027. Vrednovanje u 2028. godini treba sažeto ocijeniti cjelokupni utjecaj i učinak Nacionalnog plana 2021. - 2027., odnosno njegovu djelotvornost i učinkovitost u cijelom razdoblju provedbe od 2021. do 2027. godine. U postupcima vrednovanja Nacionalnog plana potrebno je pratiti i razvoj i analize mjerodavnih javnih politika.

10. Prilozi

Prilog 1: Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine (excel)

Prilog 1.												
NOSITELJ IZRADE AKTA:	Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike		NAZIV AKTA:	Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine			ROK VAŽENJA AKTA:	2021. - 2027.				
Razvojni smjer NRS-a 2030.	Razvojni smjer 1. Održivo gospodarstvo i društvo	Razvojni smjer 2. Jačanje otpornosti na krize	Strateški cilj NRS-a 2030.	2. Obrazovani i zaposleni ljudi			5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život					
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine kroz postizanje ciljnih vrijednosti pokazatelja ishoda definiranih posebnih ciljeva doprinosi provedbi navedenih strateških ciljeva Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine utjecajem na postizanje ciljnih vrijednosti pokazatelja učinaka "Stopa zaposlenosti u dobnj skupini 20 - 64 godine (Ciljna vrijednost 2030:75%)" i "Osobe u riziku od siromaštva (ciljna vrijednost 2030. < 15%)". Također Nacionalni plan je provedbeni dokument Konvencije o pravima osoba s invaliditetom UN-a kojim se nastoje osigurati uvjeti za što bolju implementaciju nte.											
Popis posebnih ciljeva												
Redni broj posebnog cilja	Pokazatelj i ciljna vrijednost pokazatelja učinaka NRS-a 2030.	Naziv cilja sektorske/ višesektorske strategije	Naziv i ciljna vrijednost pokazatelja učinka sektorske/ višesektorske strategije	NAZIV POSEBNOG CILJA	Pokazatelj ishoda	Početa vrijednost vrijednost pokazatelja ishoda	Ciljna vrijednost pokazatelja ishoda	Ukupan procijenjeni trošak provedbe posebnog cilja	Planirani izvor financiranja u Državnom proračunu	Doprinos zelenoj tranziciji (DANE)	Doprinos digitalnoj transformaciji (DANE)	SDG
1	Stopa zaposlenosti u dobnj skupini 20 - 64 godine (Ciljna vrijednost 2030: 75%)	n/p	n/p	Osigurati inkluzivni odgoj i obrazovanje za djecu s teškoćama u razvoju i studente s invaliditetom	OI.02.3.75 Broj djece s teškoćama u razvoju uključeni u inkluzivno obrazovanje OI.02.3.76 Broj studenata s invaliditetom u sustavu visokog obrazovanja	28390	31000	350.000.000,00 kn	3701 Razvoj odgovno obrazovnog sustava 3703 Osnovnoškolsko obrazovanje 3704 Sveučilišno obrazovanje 3705 Visoko obrazovanje	NE	NE	4.5
2	Stopa zaposlenosti u dobnj skupini 20 - 64 godine (Ciljna vrijednost 2030: 75%)	n/p	n/p	Unaprijeđenje sustava zapošljavanja osoba s invaliditetom	OI.02.3.57 Broj osoba s invaliditetom upisanih u obveznički zaposlenih osoba s invaliditetom	11425	13500	1.167.640.000,00 kn	3301 Aktivna politika tržišta rada	NE	NE	8.5
3	Osobe u riziku od siromaštva (Ciljna vrijednost 2030: < 15%)	n/p	n/p	Unaprijeđenje pristup uslugama u sustavu zdravstvene zaštite osobama s invaliditetom	OI.02.5.26 Stanovništvo prema vrsti dugotrajnog zdravstvenog problema, prema spolu i dobi	14,35 % osoba s invaliditetom u ukupnoj populaciji RH, od čega 57,5% m i 42,5% ž; 27,67 % lokomotomi	14,65 % osoba s invaliditetom u ukupnoj populaciji RH od čega 57,5% m i 42,5% ž; 27% lokomotomi	7.309.689.214,00 kn	3604 Upravljanje u sustavu zdravstva 3601 Zaštita, očuvanje i unaprijeđenje zdravlja 4007 Skrb za hrvatske branitelje	NE	NE	10.3
4	Osobe u riziku od siromaštva (Ciljna vrijednost 2030: < 15%)	n/p	n/p	Demistifikacija i prevencija institucionalizacije osoba s invaliditetom	OI.02.3.55 Broj osoba s invaliditetom korisnika usluge dugotrajnog smještaja OI.02.3.56 Broj osoba s invaliditetom korisnika izvaninstitucijskih usluga	5733	5033	2.871.247.923,00 kn	4010 Jačanje sustava socijalne sigurnosti 4002 Skrb za socijalno osjetljive skupine 4003 Podizanje kvalitete i dostupnosti socijalne skrbi 4006 Socijalno osnaživanje osoba s invaliditetom 4013 Socijalne pomoći i naknade sudionicima i žrtvama rata	NE	NE	10.3
5	Osobe u riziku od siromaštva (Ciljna vrijednost 2030: < 15%)	n/p	n/p	Poboljšanje izgrađenog pristupačnog okruženja i putjeva	OI.02.3.52 Kvalitativni podaci o pristupačnosti izgrađenog okruženja za osobe s invaliditetom OI.02.3.53 Kvalitativni podaci o pristupačnosti putjeva osobama s invaliditetom	pokazatelj u tablici na list OI.02.3.52 pokazatelj u tablici na listu OI.02.3.53	pokazatelj u tablici na list OI.02.3.52 pokazatelj u tablici na listu OI.02.3.53	1.937.101.437,00 kn	2414 Informacijski sustav javne službene dokumentacije 3501 Razvoj i upravljanje prostornim uređenjem 2806 Izgradnja, obnova, održavanje i opremanje zgrada 2809 Upravljanje zatvorskim i probacijskim sustavom 3501 Razvoj i upravljanje prostornim uređenjem 4007 Skrb za hrvatske branitelje 4015 Stanovno zbrinjavanje ERVI i članova njihovih obitelji 3920 Razvoj sporta 3111 Priprema i provedba projekata sufinanciranih sredstvima fondova EU	NE	NE	11.1 11.2
6	Osobe u riziku od siromaštva (Ciljna vrijednost 2030: < 15%)	n/p	n/p	Poboljšanje pristupačnosti sadržaja javnog života i jačanje sigurnosti u kritičnim situacijama	OI.02.3.54 Kvalitativni podaci o pristupačnosti sadržaja javnog života osobama s invaliditetom i sigurnosti u kritičnim situacijama	pokazatelj u tablici na list OI.02.3.54	pokazatelj u tablici na list OI.02.3.54	220.251.364,00 kn	2414 Informacijski sustav javne službene dokumentacije 3220 Razvoj i održavanje normacijskog sustava za RH 3920 Razvoj sporta 3208 Poticanje razvoja turizma 2804 Edukacija i informiranje u privrednom sustavu 2113 Promicanje ravnopravnosti spolova 2301 Provođenje vanjske politike Republike Hrvatske 2108 Razvoj civilnog društva i suradnja s nevladinim organizacijama 2603 Organiziranje i provođenje zaštite i spašavanja 2601 Javni red, sigurnost i upravni poslovi 4006 Socijalno osnaživanje osoba s invaliditetom	NE	NE	10.3

Prilog 2: Kvalitativni pokazatelji OI.02.3.52

OI.02.3.52 Kvalitativni podaci o pristupačnosti izgrađenog okruženja za osobe s invaliditetom	
Početna vrijednost pokazatelja ishoda	Ciljna vrijednost pokazatelja ishoda
Ne postoji metodologija za praćenje realizirane razine pristupačnosti građevina	Izrađena metodologija za praćenje realizirane razine pristupačnosti građevina
Broj pristupačnih građevina prema Središnjem registru državne imovine: Središnji registar državne imovine ne evidentira razinu pristupačnosti postojećih građevina, prvenstveno javne i poslovne namjene	Broj pristupačnih građevina prema Središnjem registru državne imovine: 3500 obveznika unijelo podatke o razini pristupačnosti postojećih građevina javne i poslovne namjene u Središnji registar državne imovine
Broj novih i rekonstruiranih građevina s evidentiranom razinom pristupačnosti: postojeći informacijski sustav eDozvola ne sadrži bazu podataka o ispunjenosti zahtjeva za pristupačnost prilikom građenja novih ili rekonstrukcije postojećih građevina	Broj novih i rekonstruiranih građevina s evidentiranom razinom pristupačnosti: dostupni brojevi podaci o ispunjenosti zahtjeva za pristupačnost prilikom građenja novih ili rekonstrukcije postojećih građevina informacijski sustav eDozvola
Broj primijenjenih mjera pristupačnosti u pravosudnim tijelima: 90 objekata u kojima su smješteni sudovi i državna odvjetništva je pristupačno (što čini oko 30% poslovnog prostora u kojem su smješteni sudovi i oko 45 % poslovno prostora u kojem su smještena državna odvjetništva)	Broj primijenjenih mjera pristupačnosti u pravosudnim tijelima: 21
Broj primijenjenih mjera pristupačnosti u kaznenim tijelima: potrebe i mogućnosti prilagodbe kaznenih tijela nisu utvrđene	Broj primijenjenih mjera pristupačnosti u kaznenim tijelima: 6
Broj sklopljenih ugovora Ministarstva hrvatskih branitelja s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za sufinanciranje prilagodbi objekata javne namjene: 21	Broj sklopljenih ugovora Ministarstva hrvatskih branitelja s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za sufinanciranje prilagodbi objekata javne namjene: 166
Broj realiziranih prilagodbi prilazima stambenim objektima i prilagodba stambenih objekata HRVI i stradalnika iz Domovinskog rata: 7	Broj realiziranih prilagodbi prilazima stambenim objektima i prilagodba stambenih objekata HRVI i stradalnika iz Domovinskog rata: 102
Broj projekta usmjerenih na poticanje razvoja pristupačnog turizma: 10	Broj projekta usmjerenih na poticanje razvoja pristupačnog turizma: 75
Broj sklopljenih ugovora Ministarstva turizma i sporta s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za sufinanciranje prilagodbi objekata javne namjene: 29	Broj sklopljenih ugovora Ministarstva turizma i sporta s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za sufinanciranje prilagodbi objekata javne namjene: 60

Prilog 3: Kvalitativni pokazatelji OI.02.3.53

OI.02.3.53 Kvalitativni podaci o pristupačnosti prijevoza osobama s invaliditetom	
Početna vrijednost Pokazatelja ishoda	Ciljna vrijednost pokazatelja ishoda
33 broda u obalnom linijskom pomorskom prometu imaju pristupne rampe za osobe u invalidskim kolicima i sanitarni čvor za osobe s invaliditetom	Broj pristupačnih brodova u obalnom linijskom pomorskom prometu: 45
28 pristupačnih putničkih željezničkih vlakova	Broj pristupačnih putničkih željezničkih vlakova: 68

Prilog 4: Kvalitativni pokazatelji OI.02.3.54

OI.02.3.54 Kvalitativni podaci o pristupačnosti sadržaja javnog života osobama s invaliditetom i sigurnosti u kriznim situacijama	
Početna vrijednost pokazatelja ishoda	Ciljna vrijednost pokazatelja ishoda
Broj objavljenih izvjava o pristupačnosti na mrežnim stranicama tijela javnog sektora: 455	Broj objavljenih izvjava o pristupačnosti na mrežnim stranicama tijela javnog sektora: 2000
Broj objavljenih izvjava o pristupačnosti za programska rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora: podatak o broju tijela javnog sektora koja imaju programska rješenja za pokretne uređaje ne postoji, tijela javnog sektora dužna su programska rješenja za pokretne uređaje uskladiti s odredbama Zakona o pristupačnosti i objaviti izvjavu o pristupačnosti	Broj objavljenih izvjava o pristupačnosti za programska rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora: dostupni podaci o broju izvjava o pristupačnosti za programska rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora
Broj djelatnika tijela javnog sektora educiranih za prilagodbu mrežnih sadržaja i programskih rješenja tijela javnog sektora: 646	Broj djelatnika tijela javnog sektora educiranih za prilagodbu mrežnih sadržaja i programskih rješenja tijela javnog sektora: 2000
Broj sportova na Državnom prvenstvu školskih sportskih društava s intelektualnim poteškoćama: 4	Broj sportova na Državnom prvenstvu školskih sportskih društava s intelektualnim poteškoćama: 10
Broj odjeljenja univerzalne sportske škole: 9	Broj odjeljenja univerzalne sportske škole: 21
Broj vježbaonica za djecu s teškoćama u razvoju: 9	Broj vježbaonica za djecu s teškoćama u razvoju: 21
Broj sportova za osobe s invaliditetom: 33	Broj sportova za osobe s invaliditetom: 39
Kreirana prilagođena baza podataka s informacijama o pristupačnosti destinacija, objekata, turističkih usluga i proizvoda: ne postoji prilagođena baza podataka s informacijama o pristupačnosti destinacija, objekata, turističkih usluga i proizvoda za	Kreirana prilagođena baza podataka s informacijama o pristupačnosti destinacija, objekata, turističkih usluga i proizvoda: prilagođena baza podataka s informacijama o pristupačnosti destinacija, objekata, turističkih usluga i proizvoda za osobe s invaliditetom koja ima 6 uspostavljenih e-

osobe s invaliditetom	usluga prilagođenih za korištenje osobama s invaliditetom
Broj osoba s invaliditetom koji su prošli program osposobljavanja za rad u turizmu: 82	Broj osoba s invaliditetom koji su prošli program osposobljavanja za rad u turizmu: 1.082
Broj edukacija u svrhu promocije aktivne implementacije UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom: 1	Broj edukacija u svrhu promocije aktivne implementacije UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom: 7
Broj održanih javnih događanja organiziranih u svrhu promocije aktivne implementacije UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom: 0	Broj održanih javnih događanja organiziranih u svrhu promocije aktivne implementacije UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom: 11
Broj nacionalnih dokumenata objavljenih u pristupačnom obliku za osobe s invaliditetom: Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi tiskalo je na Brailleovom pismu Nacionalnu strategiju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, Nacionalnu strategiju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine i Nacionalnu strategiju zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje od 2011. do 2016. godine	Broj nacionalnih dokumenata objavljenih u pristupačnom obliku za osobe s invaliditetom: 6
Broj međunarodnih dokumenata objavljenih u pristupačnom obliku za osobe s invaliditetom: Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi tiskalo je na Brailleovom pismu Akcijski plan Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja u društvu osoba s invaliditetom: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi od 2006. do 2015. godine i Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom i Fakultativni protokol uz Konvenciju	Broj međunarodnih dokumenata objavljenih u pristupačnom obliku za osobe s invaliditetom: 6
Broj održanih sjednica Savjeta za razvoj civilnoga društva na kojima su sudjelovali predstavnici udruga osoba s invaliditetom: 5 sjednica Savjeta	Broj održanih sjednica Savjeta za razvoj civilnoga društva na kojima su sudjelovali predstavnici udruga osoba s invaliditetom: u razdoblju od 2021. do 2017. godine održano 35 sjednica
Unaprijeđen Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata e-alatima za provedbu savjetovanja, preporukom za korištenje na lokalnoj razini i načinima korištenja jedinstvenog portala: postojeći Kodeks potrebno je novelirati	Noveliran Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata e-alatima za provedbu savjetovanja, preporukom za korištenje na lokalnoj razini i načinima korištenja jedinstvenog portala
Broj sufinanciranih programa i projekata udruga osoba s invaliditetom koje provode aktivnosti usmjerene na poboljšanje života	Broj sufinanciranih programa i projekata udruga osoba s invaliditetom i udruga koje provode aktivnosti usmjerene na poboljšanje života osoba s invaliditetom od

osoba s invaliditetom udruga od strane Ureda za udruge Vlade RH: 2 projekta	strane Ureda za udruge Vlade RH: 28 projekata
Iznos sufinanciranih programa i projekata udruga osoba s invaliditetom i udruga koje provode aktivnosti usmjerene na poboljšanje života osoba s invaliditetom od strane Ureda za udruge Vlade RH: 16.075,00 kn	Iznos sufinanciranih programa i projekata udruga osoba s invaliditetom i udruga koje provode aktivnosti usmjerene na poboljšanje života osoba s invaliditetom od strane Ureda za udruge Vlade RH: 262.781,00 kn
Broj podnesenih izvješća međunarodnim tijelima o provedbi politike prema osoba s invaliditetom: 2	Broj podnesenih izvješća međunarodnim tijelima o provedbi politike prema osoba s invaliditetom: 7
Broj dopunjenih programa osposobljavanja operativnih snaga sustava civilne zaštite: 0	Broj dopunjenih programa osposobljavanja operativnih snaga sustava civilne zaštite: 10
Utvrđene planske operativne mjere za nediskriminatorno postupanje sudionika i operativnih snaga sustava civilne zaštite prema osobama s invaliditetom: 0	Utvrđene konkretne planske operativne mjere za nediskriminatorno postupanje sudionika i operativnih snaga sustava civilne zaštite prema osobama s invaliditetom donošenjem Državnog plana djelovanja civilne zaštite: postoje
Broj uvedenih funkcionalnosti u sustavu 112: provodi se projekt „Sustav za rano upozoravanje i upravljanje krizama – SRUUK“ planira se razvoj, integracija i implementiranje jedinstvenog softverskog i hardverskog rješenja sustava za rano upozoravanje i upravljanje krizama. Svrha rješenja je pružanje specifičnih informacija Ravnateljstvu civilne zaštite, razmjena komunikacija sa operativnim snagama sustava Civilne zaštite i drugim zainteresiranim subjektima. Pored navedenog, sustav će moći, koristeći infrastrukturu mobilnih telekom operatera, poslati poruke ranog upozoravanja svim korisnicima mobilnih telefona	Broj uvedenih funkcionalnosti u sustavu 112: 3

Prilog 5: Analiza stanja nakon provedbe Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine

**ANALIZA STANJA NAKON PROVEDBE
NACIONALNE STRATEGIJE IZJEDNAČAVANJA MOGUĆNOSTI ZA OSOBE S
INVALIDITETOM OD 2017. DO 2020. GODINE**

Zagreb, studeni 2021.

Sadržaj

UVOD.....	41
1. OBITELJ	43
2. ŽIVOT U ZAJEDNICI.....	46
3. ODGOJ I OBRAZOVANJE.....	54
4. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	59
5. SOCIJALNA SKRB	66
6. STANOVANJE, MOBILNOST I PRISTUPAČNOST.....	70
7. PROFESIONALNA REHABILITACIJA, ZAPOSŁJAVANJE, RAD I MIROVINSKO OSIGURANJE .	78
8. PRAVNA ZAŠTITA I ZAŠTITA OD ZLOSTAVLJANJA	84
9. INFORMIRANJE, KOMUNIKACIJA I PODIZANJE RAZINE SVIJEŠTI.....	88
10. SUDJELOVANJE U KULTURNOM ŽIVOTU.....	92
11. SUDJELOVANJE U JAVNOM I POLITIČKOM ŽIVOTU.....	94
12. ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ	97
13. REKREACIJA, RAZONODA I SPORT	99
14. RIZIČNE SITUACIJE I HUMANITARNA KRIZNA STANJA	102
15. UDRUGE OSOBA S INVALIDITETOM U CIVILNOM DRUŠTVU	105
16. MEĐUNARODNA SURADNJA	106

UVOD

Republika Hrvatska kao članica Ujedinjenih naroda, Europske unije i Vijeća Europe te potpisnica svih ključnih konvencija i standarda u području socijalne i ekonomske sigurnosti građana, preuzela je obvezu zaštite i promicanja ljudskih prava osoba s invaliditetom kako bi mogle ravnopravno sudjelovati u građanskim, političkim, ekonomskim, društvenim i kulturnim područjima života. Svoje opredjeljenje za puno ostvarivanje svih temeljenih ljudskih prava osoba s invaliditetom, Republika Hrvatska je kao treća država po redu u svijetu potvrdila i potpisivanjem Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda 2007. godine, te istu ratificirala 2008. godine.

Navedena Konvencija je pored rezultata provedbe Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. godine, bila temelj za donošenje Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine. U njezinoj su pripremi ključni naponi bili usmjereni na mapiranje svih područja i dionika društvenog života u okviru kojih je bilo potrebno sustavno implementirati mehanizme ostvarivanja svih ljudskih prava i unaprjeđivanja kvalitete življenja osoba s invaliditetom.

S obzirom da je od 2013. godine Republika Hrvatska punopravna članica Europske unije, nastavila je i dalje kreirati politiku prema osobama s invaliditetom na nacionalnom nivou, poštujući suvremene međunarodne standarde kao okvir za daljnji razvoj prava osoba s invaliditetom uklanjanjem svakodnevnih prepreka u njihovim životima.

Nastavno na prethodni strateški dokument, 2017. godine Vlada Republike Hrvatske je donijela Nacionalnu strategiju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine (Narodne novine, broj 42/17) (u daljnjem tekstu: Nacionalna strategija 2017. - 2020.) kojom je nastavljeno promicanje prava osoba s invaliditetom i njihovo ujednačavanje s dostignutim standardima na globalnoj razini, ali i svim trendovima koji imaju za cilj nastojanje da sva područja života i djelovanja budu otvorena i pristupačna osobama s invaliditetom, poštujući načela univerzalnog dizajna i razumne prilagodbe.

S ciljem stvaranja uvjeta za aktivno uključivanje i ravnopravno sudjelovanje u društvu osoba s invaliditetom u svim područjima života, Nacionalna strategija 2017. - 2020. obuhvaćala je 16 područja djelovanja:

17. Obitelj
18. Život u zajednici
19. Odgoj i obrazovanje
20. Zdravstvena zaštita
21. Socijalna skrb
22. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost
23. Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje, rad i mirovinsko osiguranje
24. Pravna zaštita i zaštita od zlostavljanja
25. Informiranje, komunikacija i podizanje razine svijesti
26. Sudjelovanje u kulturnom životu
27. Sudjelovanje u javnom i političkom životu
28. Istraživanje i razvoj
29. Rekreacija razonoda i sport
30. Rizične situacije i humanitarna krizna stanja
31. Udruge osoba s invaliditetom u civilnom društvu i
32. Međunarodna suradnja.

Prilikom izrade dokumenta u obzir su uzete i zaključne primjedbe UN Odbora za prava osoba s invaliditetom koje je dao nakon razmatranja početnog izvješća Republike Hrvatske 2015. godine.

U provedbenom razdoblju od 2017. do 2020. godine uočen je napredak u svim područjima, ali i rizici i poteškoće oko izvršavanja pojedinih mjera što je uzeto u obzir prilikom izrade novog strateškog dokumenta za naredno razdoblje od 2021. do 2027. godine.

Na temelju godišnjih izvješća o rezultatima provedbe Nacionalne strategije 2017. - 2020., koja su dostupna na službenim stranicama Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike vidljivo je da su ostvareni značajni pomaci u svim područjima djelovanja.

Dio aktivnosti definiran Nacionalnom strategijom 2017. - 2020. u potpunosti je proveden dok je za većinu mjera i aktivnosti rok provedbe kontinuiran te se pratila provedba istih. Primjerice Ministarstvo hrvatskih branitelja donijelo je novi jedinstveni Zakon o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (Narodne novine, broj 121/17, 98/19) kojim se na odgovarajući način skrbi o braniteljskoj i stradalničkoj populaciji iz Domovinskog rata i iz kojeg proizlaze, između ostalog, i mjere usmjerene povećanju kvalitete življenja hrvatskih ratnih vojnih invalida (dalje: HRVI) i hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata uvrštene u ovaj Nacionalni plan. Kako bi se završio proces cjelovite regulacije prava svih stradalnika iz Domovinskog rata, a nastavno na proces započet donošenjem Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji donesen je jedinstveni zakon kojim su na jednom mjestu regulirana prava civilnih stradalnika iz Domovinskog rata.

U provedbu mjera Nacionalne strategije 2017. - 2020. uključena je široka mreža državnih i nedržavnih dionika koji djeluju u ulozi nositelja i su-nositelja mjera a izuzetno važnim smatra se osnaživanje svih dionika učinkovitom vertikalnom i horizontalnom koordinacijom na svim razinama.

U svrhu provedbe mjera Nacionalne strategije 2017. – 2020., u 2017. godini kao prvoj godini provedbe utrošeno je ukupno 721.727.455,86 kuna, u drugoj godini 907.213.117,93 kune, dok je u trećoj godini provedbe utrošeno 1.114.051.300,57 kuna, što je za 392.323.844,71 kune više nego u prvoj godini provedbe. Podaci za posljednju godinu provedbe su još u obradi.

razina s koje su utrošena sredstva	utrošena sredstva u 2017. godini	utrošena sredstva u 2018. godini	utrošena sredstva u 2019. godini
na nacionalnoj (državnoj) razini	465.342.924,73 kn	647.063.834,90 kn	718.992.150,91 kn
na lokalnoj i regionalnoj razini	256.384.531,13 kn	260.149.283,03 kn	395.059.149,66 kn
UKUPNO	721.727.455,86 kn	907.213.117,93 kn	1.114.051.300,57 kn

1. OBITELJ

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka Odbora jest da država stranka poduzme pravne i praktične korake kojima će osigurati da osobe s invaliditetom mogu realizirati svoja roditeljska prava i posvajati djecu jednako kao i ostali. Također preporuča da država ugovornica osigura pristupačne informacije o spolnim i reproduktivnim pravima svim osobama s invaliditetom te da se osigura pristup posvojiteljskim službama i službama za podršku u zajednici za roditelje s invaliditetom.

S obzirom da svaka osoba ima pravo na život u obitelji, ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi usmjereno je na razvoj obiteljskih oblika skrbi te razvoj podrške u zajednici.

Osobama s invaliditetom osigurava se podrška za uspostavljanje bliskih odnosa, zasnivanje braka, roditeljstvo i na zaštitu spolno-reproduktivnog zdravlja. Putem centara za socijalnu skrb, obiteljskih centara te ostalih pružatelja socijalnih usluga osigurava se širok raspon usluga usmjerenih poboljšanju kvalitete života obitelji, što uključuje i pružanje savjetodavne i stručne pomoći obiteljima osoba s invaliditetom. Također veliku ulogu imaju i organizacije civilnog društva koje u partnerstvu s tijelima državne uprave kao i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave provode niz projekata i programa usmjerenih podršci obitelji i promicanju prava djece s teškoćama u razvoju.

U cilju podizanja kvalitete rada i osiguranja razvoja kompetencija pružatelja socijalnih usluga djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom te kako bi se osigurala pristupačnost informacija o spolnim i reproduktivnim pravima osobama s invaliditetom u svrhu poticanja ostvarivanja roditeljskih prava, ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi kontinuirano organizira edukacije stručnih radnika i rukovoditelja. Tako je u 2018. godine za stručne radnike zaposlene u domovima socijalne skrbi za osobe s tjelesnim, intelektualnim i osjetilnim oštećenjima organiziralo dvije jednodnevne edukacije „Spolnost osoba s intelektualnim teškoćama“ u Zagrebu i Splitu kojima je educirano 57 stručnih radnika. Predmetna edukacija sadržajno je bila usmjerena na stjecanje znanja o značajkama odrastanja, spolnog razvoja i potrebe za podrškom osoba s intelektualnim teškoćama, na važnost osiguravanja prava povezanih sa spolnošću te na ishodišta, ciljeve i sadržaj programa seksualne edukacije osoba s intelektualnim teškoćama. Svim sudionicima edukacije uručen je autorski priručnik voditeljice edukacije prof. dr. sc. Daniele Bratković „Podrška osobama s intelektualnim i drugim razvojnim teškoćama u ostvarivanju partnerskih odnosa, roditeljstva i drugih prava na području spolnosti“. S obzirom da su cjeloživotno obrazovanje i profesionalni razvoj radnika zaposlenih u socijalnoj skrbi iznimno važni za kvalitetno obavljanje posla potrebno je i dalje osigurati njihova stalna usavršavanja.

Što se tiče spolnog zdravlja, Savjetovalište za HIV i spolno zdravlje koje djeluje u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, u potpunosti je pristupačno osobama s invaliditetom. Informacije o savjetovalištu i njegovom radu objavljuju se na mrežnom mjestu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo - <https://www.hzjz.hr/sluzba-promicanje-zdravlja/savjetovaliste-za-hiv-spolno-zdravlje/>.

Nadalje, ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi je kroz trogodišnje programe „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju udruge“ za razdoblje od 2017. do 2020. godine osiguravalo udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje djeluju u korist osoba s invaliditetom godišnju financijsku podršku u iznosu od 24.300.000,00 kuna za provedbu 112 programa, te sve udruge u svojim izvještajima navode da provode različite edukacije i informiranje svojih članova. S obzirom da se tijekom provedbe trogodišnjeg programa kao rizik pokazalo otežano praćenje tema koje udruge obrađuju na edukacijama i radionicama koje organiziraju, u uputama za prijavitelje na Trogodišnje programe za razdoblje 2020. do 2023.

godine „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju udruge“ navedena je važnost potrebe pružanja informacija o spolnim i reproduktivnim pravima osoba s invaliditetom u svrhu poticanja ostvarivanja roditeljskih prava u pristupačnom obliku i primjereno dobi (Brailleovo pismo, na internetskim stranicama u pristupačnom obliku za sve osobe s invaliditetom, putem predavanja/radionica uz osiguran prijevod na hrvatski znakovni jezik i edukacije i informiranje osoba s invaliditetom i njihovih obitelji o njihovim pravima, na njima pristupačan način) kako bi im se omogućilo samozagovaranje/samozastupanje u ostvarivanju njihovih prava.

Vezano uz provedbu mjere iz proteklog strateškog dokumenta koja se odnosila na osiguravanje lakšeg posvajanja i udomljavanja osobama s invaliditetom, važno je istaknuti da je postupak posvojenja propisan Obiteljskim zakonom (Narodne novine, broj 103/15, 98/19 i 47/20). Sukladno odredbama navedenog zakona osobe koje prema mišljenju centra za socijalnu skrb ispunjavaju zakonske pretpostavke za posvojenje dužne su sudjelovati u programu stručne pripreme za posvojenje koje provode stručni radnici centra za socijalnu skrb ili druge ustanove socijalne skrbi i organizacije civilnog društva ovlaštene za provođenje programa stručne pripreme za posvojitelje kao i da centar za socijalnu skrb na temelju pozitivnog mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje potencijalne posvojitelje upisuje u registar potencijalnih posvojitelja. Navedene odredbe značajno su doprinijele unaprjeđenju područja posvojenja. Nadalje, Zakon propisuje sadržaj i svrhu posvojenja u kojem se primarno stavlja naglasak na obiteljsko-pravnom zbrinjavanju i zaštiti djeteta bez odgovarajuće roditeljske skrbi, a ne na pravo posvojitelja na posvojenje, propisuje tko ne može biti posvojitelj, dok se elementi koji se odnose na podobnost i prikladnost za posvojenje propisuju Pravilnikom o elementima koji se odnose na podobnost i prikladnost za posvojenje, sadržaju stručnog mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje, metodama utvrđivanja podobnosti i prikladnosti, sadržaju izvješća o djetetu, vođenju registra o potencijalnim posvojiteljima te načinu vođenju registra o posvojenjima (Narodne novine, broj 106/14). Navedeni Zakon i Pravilnik ne isključuju mogućnost da osobe s invaliditetom koje ispunjavaju propisane uvjete budu potencijalni posvojitelji, s tim u vezi ni podaci o posvojiteljima u informacijskom sustavu SocSkrb ne uključuju podatak o invaliditetu posvojitelja čime se želi izbjeći diskriminacija osoba s invaliditetom u mogućem postupku posvojenja.

	2017. godine	2018. godine	2019. godine
Ukupan broj posvojene djece	105	132	117
Ukupan broj posvojene djece s teškoćama u razvoju	17	20	11
Udio posvojene djece s teškoćama u razvoju u ukupnom broju posvojene djece	16,19%	15,15%	9,4%

U slučajevima kada obiteljska skrb za djecu s teškoćama u razvoju nije moguća, kao najprimjereniji zamjenski oblik skrbi osigurava se prije svega smještaj u udomiteljsku obitelj koja omogućuje odrastanje, razvoj i iskustvo života u obiteljskom okruženju. U svrhu osiguravanja pretpostavki za jednakomjernu dostupnost udomiteljstva u svim područjima Republike Hrvatske, uključujući specijaliziranog udomiteljstva za djecu 1. siječnja 2019. godine stupio je na snagu novi Zakon o udomiteljstvu (Narodne novine, broj 115/18) a koji je pored do tada obavljanja tradicionalnog udomiteljstva, uveo mogućnost obavljanja udomiteljstva kao zanimanja koje se može obavljati kao:

- standardno udomiteljstvo i
- specijalizirano udomiteljstvo za djecu.

Udomiteljima koji obavljaju udomiteljstvo kao zanimanje po prvi puta su uz naknadu za rad i opskrbinu osigurani i doprinosi za obvezna osiguranja, odnosno otvorena je mogućnost ostvarivanja prava iz mirovinskog i obveznog zdravstvenog osiguranja i prava za vrijeme nezaposlenosti kao zaposlene osobe u skladu s posebnim propisima. Navedenim Zakonom

propisano je i osnivanje Povjerenstva za izbor udomitelja za obavljanje udomiteljstva kao zanimanja. Za provedbu novog Zakona, u prvoj polovici 2019. godine, doneseno je 6 novih pravilnika čije je donošenje imalo za cilj:

- omogućiti obavljanje udomiteljstva kao zanimanja te je u tu svrhu osnovano 21 Povjerenstvo za izbor udomitelja za svaku županiju odnosno Grad Zagreb
- fleksibilizirati stambene uvjete za obavljanje udomiteljstva
- jasnije urediti postupak obiteljske procjene u postupku izdavanja dozvole za obavljanje udomiteljstva, a u svrhu standardizacije procesa procjene i osiguravanja što kvalitetnijih udomiteljskih obitelji te je u suradnji s Uredom UNICEF-a za Hrvatsku provedena edukacija stručnih radnika centara za socijalnu skrb
- urediti postupak i način dodjele nagrade udomiteljima koja se po prvi puta u 2019. godini dodijelila i u novcu
- jasnije urediti trajanje osnovnog osposobljavanja, dodatnog osposobljavanja i godišnjih edukacija udomitelja te su u suradnji s Uredom UNICEF-a za Hrvatsku izrađeni edukacijski moduli za udomitelje za djecu i održan trening trenera kako bi se osigurala kontinuirana edukacija stručnih radnika centara za socijalnu skrb.

U svrhu povećanja kvalitete pružene usluge po prvi puta su propisane posebne obveze domova i centara za pružanje usluga u zajednici (pružanje stručne pomoći i potpore, provođenje edukacija, informiranje javnosti, organizacija i provođenje grupa podrške, provođenje savjetovanja, organizacija mobilnih timova i sudjelovanje u pripremi djeteta za povratak u obitelj).

U suradnji s Uredom UNICEF-a za Hrvatsku i Zakladom „Hrvatska za djecu“ kroz Humanitarnu akciju „Mliječna staza“, tijekom 2019. godine dodijeljeno je ukupno 615.000,00 kuna za nabavku dječje opreme za 123 djece do 3. godine života koja žive u udomiteljskim obiteljima. Također u 2019. godini u suradnji s Uredom UNICEF-a za Hrvatsku u svrhu promicanja udomiteljstva, nastavljena je i završena kampanja „Svako dijete treba obitelj“. Za vrijeme trajanja kampanje u razdoblju od 28. kolovoza 2018. godine do 31. listopada 2019. godine ostvaren je kontakt s 151 potencijalnom udomiteljskom obitelji.

Na dan 31. prosinca 2019. godine je u udomiteljskim obiteljima bilo smješteno ukupno 6.934 korisnika: od toga 2.241 dijete (od kojih 284 djece s teškoćama u razvoju) i 4.693 odrasle osobe (od čega 2.129 osoba s invaliditetom).

Broj udomitelja koji obavljaju udomiteljstvo kao zanimanje na dan 31. prosinca 2019. godine je bio 267, a svi obavljaju standardno udomiteljstvo kao zanimanje (za djecu 100, te za odrasle 167) dok specijalizirano udomiteljstvo za djecu u 2019. godini nije obavljao niti jedan udomitelj.

2. ŽIVOT U ZAJEDNICI

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka je Odbora državi potpisnici da osigura jednaku zaštitu djece s invaliditetom u legislativi, politici i mjerama koje se odnose na djecu i osnaži svoju politiku deinstitucionalizacije djece s invaliditetom.

Preporuka je Odbora da država stranka uvede jasnu strategiju za moratorij na nova primanja u ustanove i osnaži svoja nastojanja da se obiteljima osiguravaju mjere psihološke i financijske podrške i podrške socijalne službe.

Preporuka je Odbora da se u proces deinstitucionalizacije uključe sve ustanove za sve osobe s invaliditetom, kao i obiteljski domovi za odrasle osobe s invaliditetom. Odbor preporuča donošenje pravnog okvira kojim se predviđa pravo na usluge osobnog asistenta u zajednici i pokretanje procesa u kojem lokalna zajednica i mainstream usluge postaju dostupne osobama s invaliditetom.

Preporuka je Odbora da država stranka poduzme mjere kojima se osiguravaju usluge rane intervencije svoj djeci s invaliditetom.

Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi je nastavilo s procesom deinstitucionalizacije, rekonstruiranja institucionalne skrbi i jačanja prevencije institucionalizacije a što podrazumijeva i razvoj i jačanje odgovarajućih službi podrške u zajednici.

U cilju razvoja punog potencijala svake osobe pažnja je usmjerena i na razvoj rane intervencije:

- u 2018. godini je s ciljem unaprjeđenja sustava probira, rane dijagnostike i rane intervencije za djecu s teškoćama u razvoju, ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi sudjelovalo u opremanju Centra za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Osijek - Centra za autizam iznosom od 1.638.225,20 kuna
- s ciljem širenja socijalne usluge rane intervencije Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi ima ugovorenu uslugu s četiri pružatelja navedene usluge, te je u 2019. godini za izvršene usluge rane intervencije kod navedenih pružatelja utrošeno ukupno 1.073.855,70 kuna.

Županija	Ugovoreni pružatelj usluge rane intervencije	Broj ugovorenih usluga rane intervencije	Utrošena sredstva u 2019. godini	Razdoblje pružanja usluge (2019. godina)
Međimurska županija	Međimurska udruga za ranu intervenciju, Čakovec	116 usluga rane intervencije mjesečno	248.472,00 kn	tijekom cijele godine
Karlovačka županija	Udruga Zvončići za djecu s teškoćama u razvoju, Karlovac	275 usluga rane intervencije mjesečno	328.625,00 kn	tijekom cijele godine
Grad Zagreb	Dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži Mali dom, Zagreb	660 usluga rane intervencije mjesečno	461.141,00 kn	tijekom cijele godine
Istarska županija	Dnevni centar za rehabilitaciju Veruda - Pula	160 usluga mjesečno	35.617,70 kn	od listopada 2019

- Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi je kroz trogodišnje programe „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju udruge“ za razdoblje od 2017. do 2020. godine za koje se sredstva osiguravaju iz raspoloživih sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću, osiguralo udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje djeluju u korist osoba s

invaliditetom na godišnjoj razini financijsku podršku u iznosu od 24.300.000,00 kuna za provedbu 112 programa kroz koje se pružala i usluga rane intervencije.

NAZIV PRIJAVITELJA	NAZIV PROGRAMA	BROJ KORISNIKA	I GODINA (2017./2018.)	II GODINA (2018./2019.)	III GODINA (2019./2020.)
Udruga za skrb autističnih osoba Rijeka	Rana intervencija u djece s poremećajem iz autističnog spektra putem sustava mobilne službe u lokalnoj zajednici	18 korisnika	290.000,00 kn	290.000,00 kn	290.000,00 kn
Udruga za pomoć osobama s teškoćama u razvoju „Neven“ Đakovo	Ranom intervencijom do urednog razvojnog profila	25 korisnika od 0 do 3 godine 25 korisnika od 3 do 7 godina	280.000,00 kn	280.000,00 kn	280.000,00 kn
Hrvatska udruga za ranu intervenciju u djetinjstvu	Obitelji usmjerena rana intervencija u djetinjstvu	10 korisnika od 2 mj. do 7. godina 9 korisnika od 0 do 5 godina 7 korisnika od 1 do 7 godina	240.000,00 kn	240.000,00 kn	240.000,00 kn
UKUPNO			810.000,00 kn	810.000,00 kn	810.000,00 kn

Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi je u 2020. godini i kroz trogodišnje programe „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju udruge“ za razdoblje od 2020. - 2023. godine sufinanciralo četiri udruge koje pružaju uslugu rane intervencije u djetinjstvu u iznosu od 930.000,00 kuna.

U 2020. godini je kroz trogodišnje programe udruga uslugom rane intervencije bilo obuhvaćeno ukupno 408 djece s teškoćama u razvoju (232 djevojčice, 176 dječaka).

Vezano uz potrebu unaprjeđivanja sustava probira, rane dijagnostike i rane intervencije za djecu s teškoćama u razvoju važno je istaknuti da se zdravstvena zaštita djece s teškoćama u razvoju kontinuirano provodi u domeni obveznog zdravstvenog osiguranja te u sklopu posebno ugovorenih programa zdravstvene zaštite djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u okviru redovne djelatnosti, sukladno stručnim smjernicama.

Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 29. kolovoza 2019. godine osnovano je Povjerenstvo za ranu intervenciju u djetinjstvu, s ciljem donošenja nacionalnog strateškog plana za ranu intervenciju u djetinjstvu te praćenja njegove provedbe.

Sukladno Sporazumu o suradnji za realizaciju tehničke podrške UNICEF-a sklopljenom 2. travnja 2014. godine između Ureda UNICEF-a za Hrvatsku i tadašnjeg Ministarstva zdravlja pod nazivom „Rana dijagnostika i rana intervencija za djecu s poremećajima iz autističnog spektra“, zajedno s tadašnjim Ministarstvom socijalne politike i mladih i Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, izrađen je nacrt dokumenta Nacionalni okvir za probir i dijagnostiku poremećaja iz spektra autizma u djece dobi 0-7 godina u Republici Hrvatskoj. Unatoč činjenici da navedeni Nacionalni okvir još nije usvojen, zdravstvena zaštita djece s poremećajima iz autističnog spektra također se kontinuirano provodi u domeni obveznog zdravstvenog osiguranja u okviru redovne djelatnosti, sukladno stručnim smjernicama.

Svi dijagnostički i terapijski postupci za djecu s teškoćama u razvoju uključujući i djecu s poremećajima iz spektra autizma u sustavu zdravstva odvijaju se kontinuirano u okviru redovnih djelatnosti (pedijatrija, dječja i adolescentna psihijatrija, neuropedijatrija i dr.). Hrvatski zavod za javno zdravstvo je u prethodnom razdoblju koordinirao izradu algoritma ranog otkrivanja poremećaja iz autističnog spektra.

Predviđeno je da će regionalni dijagnostički centri biti klinički bolnički centri (Osijek, Rijeka, Split, Zagreb) pri kojima bi bili organizirani multidisciplinarni timovi za dijagnostiku i preporuku tretmana, izradu smjernica za njihov rad, edukaciju članova timova i za koordiniranje aktivnosti s timom za ranu intervenciju.

Ministarstvo zdravstva je u prosincu 2018. godine potpisalo s UNICEF-om Sporazum o suradnji pri realizaciji tehničke podrške UNICEF-a za provedbu pilot-projekta integriranog modela za rani probir i dijagnostiku djece u dobi od 0-7 godina s PAS u Osječko-baranjskoj županiji, a prema nacrtu Nacionalnog okvira za rani probir i dijagnostiku djece s poremećajem iz spektra autizma. Isti sporazum potpisao je s UNICEF-om i KBC-om Osijek.

Planirana je realizacija pilot-projekta u Osječko-baranjskoj županiji u suradnji s KBC Osijek, u svrhu dobivanja uvida u učinkovitost Nacionalnog okvira za probir i dijagnostiku poremećaja iz spektra autizma u djece dobi od 0-7 godina u Republici Hrvatskoj, u rješavanju problema ranog probira, dijagnostike i rane intervencije za djecu s poremećajem iz autističnog spektra te preduvjetima za njegovu primjenu na nacionalnoj razini.

Zavod za dječju i adolescentnu psihijatriju Kliničkog bolničkog centra Osijek provodi dijagnostičke postupke za djecu sa sumnjom na poremećaje iz spektra autizma. U okviru dijagnostičkih postupka koriste se i ADOS testovi za koje su zdravstveni radnici educirani iz sredstava UNICEF-a.

Razvijanje mreže izvaninstitucionalnih usluga za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom usmjerenih njihovom punom uključivanju u život zajednice te osiguravanja dostupnosti usluga na regionalnoj razini osigurava se i u partnerstvu s organizacijama civilnog društva. Stoga su u okviru poziva za prijavu prijedloga trogodišnjih programa udruga koje djeluju u području socijalne skrbi pod nazivom „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju udruge“ za razdoblje 2017. do 2020. godine, udruge mogle prijaviti programe u sljedećim prioritetima i područjima:

- Prioritet 1: Prevencija institucionalizacije i povećanje socijalnog uključivanja korisnika
- Prioritet 2: Podrška procesima transformacije institucija i deinstitutionalizacije u zajednici
 - Područje: I. Socijalna i humanitarna djelatnost
 - Područje: II. Problemi i zadovoljavanje potreba osoba s invaliditetom

U okviru područja II. Problemi i zadovoljavanje potreba osoba s invaliditetom (za udruge osoba s invaliditetom i udruge koje djeluju u korist osoba s invaliditetom) osigurana je financijska potpora u ukupnom iznosu od 24.300.000,00 kuna na godišnjoj razini za ukupno 112 projekata.

Kroz trogodišnje programe „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju udruge“ za razdoblje od 2020. do 2023. godine udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje djeluju u korist osoba s invaliditetom, Ministarstvo je osiguralo financijsku podršku u iznosu od 30.270.000,00 kuna za provedbu 162 projekta, a navedena sredstva izdvajaju se na godišnjoj razini.

Također, Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi od 2006. godine putem nacionalnih programa kontinuirano financira projekte pružanja usluge osobne asistencije osobama s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta, koji nisu u mogućnosti obavljati svakodnevne

aktivnosti u zajednici s ciljem zadovoljenja njihovih potreba te jačanja socijalnog uključivanja, a od 2015. godine usluga se osigurava i za osobe s intelektualnim oštećenjem, osobama s poremećajem iz autističnog spektra i osobama s mentalnim oštećenjem, a usluga se osigurava sredstvima iz državnog proračuna i dijela prihoda od igara na sreću, a iznos nacionalnih sredstva za uslugu osobne asistencije kontinuirano se uvećava.

Poziv za prijavu trogodišnjih programa udruga koje pružaju usluge asistencije osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj (2016. - 2018. godine)			
2. godina provedbe			
usluga	broj organizacija civilnog društva /udruga	iznos sredstava	u 2017. godini
usluga osobne asistencije	81	32.423.753,00 kn	pružena je usluga osobne asistencije za 653 korisnika
usluga tumača znakovnog jezika	30	4.942.673,00 kn	zaposlena su 64 tumača/prevoditelja
usluga videćeg pratitelja	23	2.354.088,00 kn	zaposlena su 23,5 videća pratitelja
UKUPNO	134	40.070.515,00 kn	
Poziv za prijavu trogodišnjih programa udruga koje pružaju usluge asistencije osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj (2016. - 2018. godine)			
3. godina provedbe			
usluga	broj organizacija civilnog društva /udruga	iznos sredstava	u 2018. godini
usluga osobne asistencije	81	32.462.992,00 kn	pružena je usluga osobnog asistenta za 653 korisnika
usluga tumača znakovnog jezika	30	4.942.673,00 kn	zaposleno je 64 tumača/prevoditelja
usluga videćeg pratitelja	23	2.354.088,00 kn	zaposlena su 23 videća pratitelja
UKUPNO	134	40.109.753,00 kn	

Ograničeni poziv za prijavu trogodišnjih programa udruga koje pružaju usluge asistencije osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj (2019. - 2021. godine)			
1. godina provedbe			
usluga	broj organizacija civilnog društva /udruga	iznos sredstava	u 2019. godini
usluga osobne asistencije	80	41.070.070,00 kn	pružena je usluga osobne asistencije za 683 korisnika
usluga tumača znakovnog jezika	30	5.280.255,00 kn	zaposlen je 71 tumač/prevoditelj
usluga videćeg pratitelja	23	2.596.436,00 kn	zaposlena su 24 videća pratitelja
UKUPNO	133	48.946.761,00 kn	
Ograničeni poziv za prijavu trogodišnjih programa udruga koje pružaju usluge asistencije osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj (2019. - 2021. godine)			
2. godina provedbe			
usluga	broj organizacija civilnog društva /udruga	iznos sredstava	u 2020. godini
usluga osobne asistencije	79	46.747.685,00 kn	pružena je usluga osobne asistencije za 773 korisnika

usluga tumača znakovnog jezika	29	5.797.437,00 kn	zaposleno je 70 tumača/prevoditelja
usluga videćeg pratitelja	23	2.593.193,00 kn	zaposlena su 23 videća pratitelja
UKUPNO	131	55.138.315,00 kn	

S ciljem jačanja socijalnog uključivanja osoba s invaliditetom kroz daljnji razvoj i povećanje kvalitete usluge osobne asistencije, 2015. godine usluga se počela osiguravati i putem poziva financiranih iz Europskog socijalnog fonda, odnosno provedbom projekata u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.“ U okviru Poziva „Širenje usluge osobne asistencije za osobe s invaliditetom“ objavljenog krajem 2014. godine kroz 51 projekt su osigurana 502 osobna asistenta, za što je utrošeno 26.932.750,00 kuna.

Usluga se nastavila osiguravati kroz Poziv Razvoj usluge osobne asistencije za osobe s invaliditetom - faza I, također financiranog iz Europskog socijalnog fonda u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.“. Poziv je objavljen krajem 2016. godine. Provedena su 93 projekta kojima je osigurana usluga osobne asistencije, a osim usluge osobne asistencije, u sklopu ove operacije uvedene su i usluge tumača/prevoditelja hrvatskog znakovnog jezika te videćeg pratitelja za gluhe, gluhoslijepe i slijepe osobe kojima je ista potrebna.

Kako bi se korisnicima osigurao kontinuitet u pružanju usluge osobne asistencije, nakon isteka projekata financiranih u fazi I Poziva, u svibnju 2018. godine objavljen je Poziv Razvoj usluge osobne asistencije za osobe s invaliditetom - faza II, ukupne vrijednosti 155 milijuna kuna, a ukupna alokacija Poziva je u 2019. godini povećana na 190 milijuna kuna. Projekti ugovoreni u 2019. godini traju do 2021. ili 2022. godine.

S ciljem nastavka osiguravanja navedenih usluga 4. kolovoza 2020. je otvoren Poziv Razvoj usluge osobne asistencije za osobe s invaliditetom - faza III.

ESF, Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.“ Razvoj usluge osobne asistencije za osobe s invaliditetom - Faza I			
usluga	broj organizacija civilnog društva /udruga	iznos sredstava	broj korisnika
usluga osobne asistencije	72	105.914.173,06 kn	897
usluga tumača znakovnog jezika	7	4.919.891,74 kn	206
usluga videćeg pratitelja	14	5.865.240,26 kn	318
UKUPNO	93	116.699.304,77 kn	1421
ESF, Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.“ Razvoj usluge osobne asistencije za osobe s invaliditetom - Faza II			
usluga	broj organizacija civilnog društva /udruga	iznos sredstava	broj korisnika
usluga osobne asistencije	84	162.263.339,85 kn	1242
usluga tumača znakovnog jezika	13	11.004.063,90 kn	345
usluga videćeg pratitelja	27	13.107.044,96 kn	514
UKUPNO	124	186.374.448,71 kn	2101

ESF, Operativni program „Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.“			
Razvoj usluge osobne asistencije za osobe s invaliditetom - Faza III - ugovoreni do dana 3. ožujka 2021.			
usluga	broj organizacija civilnog društva /udruga	iznos sredstava	broj korisnika
usluga osobne asistencije	45	75.888.245,47 kn	750
usluga tumača znakovnog jezika	-	-	-
usluga videćeg pratitelja	-	-	-
UKUPNO	45	75.888.245,47 kn	750

Tijekom 2019. godine provodile su se aktivnosti vezane uz pripremu istraživanja „Evaluacija pružanja usluge osobne asistencije u Republici Hrvatskoj“. Svrha provedbe evaluacije je procjena relevantnosti, djelotvornosti, učinkovitosti i učinka pružanja usluge, a uz uslugu osobne asistencije, obuhvaćene su i usluga tumača/prevoditelja hrvatskog znakovnog jezika, te videćeg pratitelja koje se pružaju kroz projekte udruga osoba s invaliditetom i udruga koje djeluju u korist osoba s invaliditetom financiranih iz Europskog socijalnog fonda, te državnog proračuna i dijela prihoda od igara na sreću. Rezultati evaluacije poslužit će i kao podloga za izradu Zakona o osobnoj asistenciji.

Navedeni zakon imat će za cilj standardiziranje usluge osobne asistencije, kao i usluge asistencije u programu organiziranog stanovanja uz podršku te uslugu intervenora.

Premda su u razdoblju od 2018. do 2020. godine provođene mjere i aktivnosti sukladno Planu deinstitutionalizacije, transformacije te prevencije institucionalizacije koji je donijelo ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi, najvažniji razvojni izazov u području osiguranja prava na život u zajednici predstavlja nedovoljan broj pružatelja izvaninstitucijskih socijalnih usluga i nedovoljna regionalna pokrivenost istima.

U okviru poziva Podrška procesu deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi za osobe s invaliditetom u 2020. godini u provedbi je bilo 8 projekata u vrijednosti 90.309.648,47 kuna koje provode ustanove socijalne skrbi za provedbu procesa deinstitutionalizacije te razvoja socijalnih usluga u zajednici za osobe s invaliditetom. Kroz navedene projekte planira se uključiti 950 osoba s invaliditetom, a kako projekti traju i do 36 mjeseci, do kraja 2020. uključilo ih se 398, od čega 193 žena s invaliditetom.

Pozivom „Unapređivanje infrastrukture za pružanje socijalnih usluga u zajednici kao podrška procesu deinstitutionalizacije - druga faza“ koji se financira iz Europskog fonda za regionalni razvoj, s ciljem unaprjeđenja infrastrukture za pružanje izvaninstitucijskih socijalnih usluga, omogućeno je apliciranje svim pružateljima socijalnih usluga za sve korisničke skupine.

Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi je kroz trogodišnje programe „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju udruge“ za razdoblje 2020. do 2023. godine, u 2020. godini u iznosu od 1.285.000,00 kn sufinanciralo 7 udruga koje su pružale uslugu organiziranog stanovanja za osobe s invaliditetom (za osobe s intelektualnim i mentalnim oštećenjima, osobe s poremećajima iz autističnog spektra i osobe s tjelesnim invaliditetom) kojom je obuhvaćeno ukupno 43 korisnika.

Prema statističkim podacima Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike vidljivo je da je u državnim domovima kao i kod drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u razdoblju od 2017. do 2020. godine došlo je do povećanja broja korisnika usluge organiziranog stanovanja.

Podaci o broju korisnika socijalne usluge smještaja i organiziranog stanovanja

usluga	2017. godina	2018. godina	2019. godina	2020. godina (do 4. 11. 2020.)
dugotrajni smještaj	5267	5416	5429	-
privremeni smještaj	402	359	344	-
organizirano stanovanje	795	903	971	1087

Podaci o broju osoba s invaliditetom, korisnika socijalne usluge smještaja

	2017.		2018.		2019.	
	dugotrajni smještaj	privremeni smještaj	dugotrajni smještaj	privremeni smještaj	dugotrajni smještaj	privremeni smještaj
državni domovi	3477	367	3390	319	3362	310
nedržavni domovi	1587	22	1818	25	1857	21
ostale pravne osobe	203	13	208	15	210	13
UKUPNO	5267	402	5416	359	5429	344
SVEUKUPNO PO GODINAMA	5699		5777		5773	

Podaci o broju osoba s invaliditetom, korisnika izvaninstitucijskih socijalnih usluga

	2017. godina	2018. godina	2019. godina
cjelodnevni boravak	473	415	410
poludnevni boravak	1636	1630	1663
psihosocijalna podrška	3427	2615	2799
rana intervencija	488	549	654
integracija	461	437	431
pomoć u kući	334	422	436
UKUPNO	6819	6068	6393

vrsta usluge	broj korisnika 2019. godina
izvaninstitucijske socijalne usluge	6393
usluga osobne asistencije	1925
usluga predah od skrbi	15

UKUPNO	8333

U cilju stjecanja uvida u potrebe i opterećenja neformalnih skrbnika, Centar za rehabilitaciju Zagreb je tijekom 2017. godine proveo istraživanje s 30 skrbnika u dobi od 46 do 89 godina koji skrbe za člana obitelji s intelektualnim teškoćama (23-64 godine) koji su uključeni u njihove radioničke programe.

Rezultati dobiveni Upitnikom opterećenosti skrbnika (CADI) su ukazali na izrazito:

- slabu dostupnost profesionalne podrške skrbnicima
- velike fizičke zahtjeve brige o članu obitelji te
- probleme prilikom pružanja skrbi (nerazumijevanje okoline, cjelodnevna briga, narušena kvaliteta života).

Centar za rehabilitaciju Zagreb je rezultate istraživanja, kao i inicijativu za uvođenjem ove vrste usluge u Hrvatsku, prezentirao u svibnju 2019. godine u Barceloni na 12. kongresu EAMHID (Europske organizacije za mentalno zdravlje osoba s intelektualnim teškoćama).

U Republici Hrvatskoj nisu u dovoljnoj mjeri dostupne usluge podrške u zajednici osobama s mentalnim oštećenjem nakon bolničkog liječenja, čime bi se prevenirale njihove česte hospitalizacije. Nakon boravka u bolnici osobe s mentalnim oštećenjima vraćaju se u okruženje koje nije dovoljno podržavajuće zbog nedostatne upućenosti, senzibiliziranosti, straha i stigme. Problem resocijalizacije i prevencije ponovne hospitalizacije u jednakoj mjeri dijele članovi njihovih obitelji a u nedostatku alternativnih rješenja uglavnom sve svoje slobodno vrijeme posvećuju brizi o članovima obitelji koji su osobe s mentalnim oštećenjima.

Zbog nedostatka usluga u zajednici koje bi predstavljale potporu samostalnom življenju i funkcioniranju, nedostatka rehabilitacije usmjerene na oporavak, dolazi do čestih rehospitalizacija, lišavanja poslovne sposobnosti, stigmatizacije, gubitka radne sposobnosti, a potom i do izdvajanja iz zajednice radi liječenja ili smještaja u domove socijalne skrbi. Navedeno upućuje na nužnost razvoja inovativnih usluga psihosocijalne podrške u zajednici usmjerenih na oporavak, s posebnim naglaskom na uslugama peer podrške.

Najvažnije razvojne potrebe u ovom području su širenje mreže socijalnih usluga u zajednici u svrhu povećanja njihove dostupnosti i kvalitete, vodeći računa o regionalnoj ravnomjernosti te daljnje unaprjeđenje zakonodavnog okvira u svrhu poboljšanja kvalitete života osoba s invaliditetom i edukacija zaposlenika u sustavu socijalne skrbi.

3. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka je Odbora da država stranka poduzme neposredne korake kojima će osigurati da sve osobe s invaliditetom imaju pristup inkluzivnom osnovnoškolskom, srednjoškolskom i tercijarnom obrazovanju te da se za njih unutar redovnog obrazovanja osigura razumna prilagodba. Nadalje preporuča usvajanje načela da je isključujuće i odvojeno obrazovanje diskriminirajuće. Preporuča da se za učitelje/nastavnike i ostale stručnjake osigura edukacija o inkluzivnom obrazovanju te da svi objekti srednjoškolskog obrazovanja budu pristupačni osobama s invaliditetom.

Odgoj i obrazovanje kao cjeloživotni proces stjecanja znanja i vještina važan je i nezaobilazan segment života svakog pojedinca. U Republici Hrvatskoj, odgoj i obrazovanje je svakom pojedincu dostupno, pod jednakim uvjetima, a u skladu s individualnim sposobnostima, mogućnostima i interesima te je, unutar obrazovnog sustava, osigurana horizontalna i vertikalna prohodnost. Obrazovni sustav utemeljen je na znanstvenim spoznajama te osigurava poštivanje temeljnih ljudskih prava i prava djece kao i pravo svakog pojedinca na kvalitetno i uključivo obrazovanje bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja strateški je partner u provedbi Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. godine sudjelujući u izradi strateških dokumenata te provedbi mjera i aktivnosti za razdoblje od 2007. do 2015. godine te 2017. do 2020. godine, iz svog djelokruga nadležnosti, s ciljem osiguravanja prava i uvjeta na uključiv (inkluzivan) odgoj i obrazovanje djece/učenika s teškoćama u razvoju i mladih osoba s invaliditetom. Ministarstvo znanosti i obrazovanja kontinuirano unaprjeđuje inkluzivno obrazovanje od ranog i predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog do visokoškolskog sustava odgoja i obrazovanja donošenjem zakonskih i podzakonskih akata te osiguravanjem uvjeta za njihovu provedbu sukladno zahtjevima i potrebama djece/učenika s teškoćama u razvoju te mladih osoba s invaliditetom, a u svrhu izjednačavanja mogućnosti za njihovo potpuno uključivanje u život zajednice kojoj pripadaju tijekom i nakon završetka njima primjerenog školovanja te podizanja kvalitete njihovog života.

Zakonodavni okvir ranog i predškolskog, osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog odgoja i obrazovanja regulira pravo svakog djeteta/učenika s teškoćama u razvoju i mlade osobe s invaliditetom na primjeren program i oblik odgoja i obrazovanja, uvijek kada je to moguće, u sredini u kojoj živi, osiguravajući potrebnu programsku i profesionalnu potporu te prostornu i pedagoško-didaktičku prilagodbu uz prihvaćanje njihovih potreba, interesa, sposobnosti i mogućnosti, a sukladno svim stratejskim dokumentima Republike Hrvatske i međunarodnim dokumentima kojima je Republika Hrvatska pristupila. Time je dana prilika i djeci/učenicima koji imaju znatne razvojne teškoće da se uz rehabilitacijsku i stručnu profesionalnu potporu uspješno uključe u sustav odgoja i obrazovanja u sredini u kojoj žive, što podrazumijeva visoke standarde u pristupu problemu.

U razdoblju od 2017. do 2020. godine Ministarstvo znanosti i obrazovanja realiziralo je sljedeće:

1. uključivanje većeg broja djece/učenika s teškoćama u razvoju u redoviti sustav predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja u sredini u kojoj dijete/mlada osoba živi. U 2017./2018. pedagoškoj/školskoj godini upisano je 1.898 djece/učenika s teškoćama u razvoju u predškolske programe, 23.627 u osnovnoškolske programe i 6.329 u srednjoškolske programe. U 2018./2019. pedagoškoj/školskoj godini upisano je 2.192 djece/učenika s teškoćama u razvoju u predškolske programe, 24.384 u

- osnovnoškolske programe i 5.614 u srednjoškolske programe. U 2019./2020. pedagoškoj/školskoj godini upisano je 2.280 djece/učenika s teškoćama u razvoju u predškolske programe, 24.657 u osnovnoškolske programe i 5.785 u srednjoškolske programe. Navedeni podaci ukazuju na kontinuirani porast broja i sve veći obuhvat djece/učenika s teškoćama u razvoju od najranije dobi u institucije odgoja i obrazovanja.
2. stručno usavršavanje i profesionalni razvoj učitelja/nastavnika/stručnih suradnika za inkluzivno obrazovanje organizirano i provedeno od strane agencija nadležnih za odgoj i obrazovanje u cilju jačanja kompetencija učitelja/nastavnika/stručnih suradnika u osnovnim i srednjim školama za rad s učenicima s teškoćama u razvoju kontinuirano se provodilo i obuhvaćalo je sve veći broj zainteresiranih sudionika usavršavanja. Broj sudionika stručnih usavršavanja tijekom 2017./2018. školske godine bio je 5.865, 2018./2019. školske godine 6.623 te u 2019./2020. školskoj godini 6.714 učitelja/nastavnika/stručnih suradnika.
 3. osiguravanjem odgovarajućih prilagodbi ispitne tehnologije učenicima s teškoćama i ostalim pristupnicima s invaliditetom na ispitima državne mature omogućeno je uspješno polaganje državne mature u 2017./2018. školskoj godini za ukupno 679 učenika s teškoćama te u 2018./2019. školskoj godini za 865 učenika s teškoćama.
 4. revidirano je u 2017./2018. školskoj godini 5 srednjoškolskih programa, a u 2019./2020. školskoj godini dodatnih 6 srednjoškolskih programa predviđenih za školovanje učenika s teškoćama u razvoju.
 5. izrađeni su kriteriji za utvrđivanje ispunjenosti uvjeta ustanove za rad kao centra potpore te će isti uskoro biti upućeni u e-savjetovanje sa zainteresiranom javnošću.
 6. donesen je Pravilnik o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima (Narodne novine, broj: 102/18, 59/19 i 22/20) kojim su utvrđeni načini uključivanja, način i sadržaj osposobljavanja i obavljanja poslova pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika u školama i drugim javnim ustanovama koje provode djelatnost odgoja i obrazovanja te uvjeti koje moraju ispunjavati, kao i postupak radi ostvarivanja prava učenika s teškoćama u razvoju na potporu pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika.
 7. osigurana je daljnja provedba natječaja za prijavu projekata udruga koje pružaju usluge pomoćnika u nastavi učenicima s teškoćama u razvoju integriranim u redovite razredne odjele u osnovnoškolskim i srednjoškolskim ustanovama osiguravanjem sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću te provedba „Poziva na dodjelu bespovratnih sredstava – Osiguravanje pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika učenicima s teškoćama u razvoju u osnovnoškolskim i srednjoškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama“ kojim je sredstvima Europskog socijalnog fonda putem projekata osnivača školskih ustanova potpora pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika. U 2015./2016. školskoj godini sredstvima Europskog socijalnog fonda osiguran je rad 2.056 pomoćnika u nastavi za 2.464 učenika s teškoćama u razvoju, a potpora pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika osigurana je za 2.648 učenika u 725 različitih odgojno-obrazovnih ustanova tijekom 2017./2018. godine. Projekti su ugovoreni na razdoblje od četiri godine tako da je predviđeno da potporu, zaključno sa školskom godinom 2020./2021., dobije ukupno 3.292 učenika s teškoćama u razvoju. U 2017./2018. školskoj godini Ministarstvo znanosti i obrazovanja u suradnji s udrugama osiguralo je potporu za dodatnih 307 pomoćnika u nastavi, u 2018./2019. školskoj godini za dodatnih 416 pomoćnika u nastavi te u 2019./2020. školskoj godini za dodatnih 421 pomoćnika u nastavi.
 8. osigurani su udžbenici prilagođeni posebnim odgojno-obrazovnim potrebama učenika s teškoćama u razvoju i to putem Javnog poziva za financiranje projekata za prilagodbu i izradu udžbenika/literature za slijepo i slabovidne učenike i studente. Za

školsku/akademsku godinu 2017./2018., 2018./2019. i 2019./2020. odobreno je po 10 projekata udruga.

9. sufinancirani su projekti organizacija civilnog društva s ciljem pružanja izvaninstitucionalnih oblika potpore učenicima s teškoćama u razvoju u sustavu odgoja i obrazovanja i u 2017./2018. školskoj godini, 2018./2019. školskoj godini i 2019./2020. školskoj godini sufinancirano je 17 projekata udruga.
10. povećana je dostupnost visokog obrazovanja osiguravanjem materijalnih troškova iz programskog ugovora sa javnim visokim učilištima koja se koriste za osiguravanje pristupa studentima s invaliditetom na način da su u 2017./2018. akademskoj godini dodijeljena sredstva za studente s invaliditetom u iznosu od 3,1 mil. kuna, u 2018./2019. akademskoj godini u iznosu od 2,8 mil. kuna i u 2019./2020. akademskoj godini u iznosu od 308.274,00 kuna.
11. organizirana su stručna usavršavanja djelatnika srednjoškolskih ustanova o univerzalnom dizajnu te je u 2017./2018. školskoj godini održano 7 stručnih skupova i u 2018./2019. školskoj godini jedan stručni skup na kojem je sudjelovalo 58 nastavnika srednjih strukovnih škola.

Tablični prikaz utrošenih sredstava za provedbu aktivnosti područja 3. Odgoj i obrazovanje:

3. Odgoj i obrazovanje	Ukupno utrošena sredstva za 2017. godinu	Ukupno utrošena sredstva za 2018. godinu	Ukupno utrošena sredstva za 2019. godinu
3.1. Osigurati inkluzivno obrazovanje za učenike s teškoćama u razvoju <i>A767022- stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika</i>	102.000,00 kn	9.180.000,00 kn 120.000,00 kn	125.000,00 kn
3.2 Povećati dostupnost srednjeg obrazovanja <i>A814001 – Državna matura</i>	1.018.797,30 kn	957.599,05 kn	1.028.229,96 kn
3.3. Osigurati infrastrukturnu potporu učenicima s teškoćama u razvoju <i>A579003- Odgoj i naobrazba učenika s teškoćama u razvoju</i>	130.000,00 kn	60.000,00 kn	60.000,00 kn
3.4. Uspostaviti jedinstven sustav osiguravanja neposredne potpore pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika <i>A578041 – Pomoćnici u nastavi za djecu s teškoćama u razvoju</i> <i>K818050 OP Učinkoviti ljudski potencijali</i>	12.141.011,80 kn 52.519.066,28 kn	11.783.998,52 kn 54.360.000,00 kn	16.156.118,68 kn 78.523.120,00 kn
3.5. Osigurati udžbenike prilagodene posebnim odgojno-obrazovnim potrebama učenika (u jeziku, pismu i mediju) <i>A733051 – Program izrade udžbenika za slijepu i slabovidne učenike i studente</i>	913.219,64 kn	801.496,86 kn	1.662.004,00 kn
3.6. Poticati projekte organizacija civilnog društva s ciljem pružanja izvaninstitucionalnih oblika potpore			

učenicima s teškoćama u razvoju u odgoju i obrazovanju <i>A577130- Poticaj udrugama za izvaninstitucionalni odgoj i obrazovanje djece i mladih</i>	9.600.000,00 kn	1.115.000,00 kn	2.071.828,90 kn
3. 7. Povećati dostupnost visokog obrazovanja <i>A622122- Programsko financiranje javnih visokih učilišta</i>	3.171.566,59 kn	2.742.645,70 kn	/
6.9. Poticati razvoj Univerzalnog dizajna <i>A848010 – Stručno-savjetodavna djelatnost</i>	2.650,00 kn	/	7.857,77 kn
UKUPNO	79.598.311,61 kn	81.120.740,13 kn	99.634.159,31 kn

Slijedom navedenoga, kao nastavak na provedbu mjera iz Nacionalne strategije 2017. – 2020. predlaže se provedba niza novih mjera i aktivnosti u svrhu unaprjeđivanja sustava odgoja i obrazovanja za djecu/učenike s teškoćama u razvoju te studente s invaliditetom.

Kao nastavak na mjeru 1 „Osigurati inkluzivno obrazovanje za učenike s teškoćama u razvoju“ predlaže se provedba aktivnosti koje će osigurati daljnje povećanje broja uključene djece u predškolske programe te učenika s teškoćama u razvoju u osnovnoškolske i srednjoškolske programe kao i provedbu programa rane identifikacije i intervencije u predškolskim ustanovama. Profesionalni razvoj učitelja/nastavnika i stručnih suradnika za planiranje individualiziranih kurikuluma te za rad s učenicima s teškoćama u razvoju također je aktivnost koja se predlaže u novom akcijskom planu Nacionalnog plana.

Kao nastavak na mjeru 2. „Povećati dostupnost srednjeg obrazovanja“ predlaže se provedba Mjere: „Povećati dostupnost strukovnog obrazovanja“ odnosno provedbu aktivnosti: „Izrada kurikulumskih dokumenata za učenike s teškoćama u razvoju u strukovnom obrazovanju“, „Profesionalni razvoj nastavnika i mentora kod poslodavaca za rad s učenicima s teškoćama u razvoju u strukovnom obrazovanju“ i „Kontinuirano osposobljavanje za stjecanje djelomične kvalifikacije za pomoćnika u nastavi i/ili stručnoga komunikacijskog posrednika“.

Nadalje, predlaže se nastavak provedbe mjere 3. „Osigurati infrastrukturnu potporu učenicima s teškoćama u razvoju“ i mjere 4. „Osigurati neposrednu potporu pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika učenicima s teškoćama u razvoju“.

Kao nastavak na mjeru 7. „Povećati dostupnost visokog obrazovanja“ iz Nacionalne strategije 2017. – 2020., te nastavno na mjere iz Nacionalnog plana za unaprjeđenje socijalne dimenzije u visokom obrazovanju i Smjernica za unaprjeđenje sustava potpore studentima s invaliditetom u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj, a u skladu s mjerom Ministarstva znanosti i obrazovanja iz Nacrta Provedbenog programa za razdoblje 2021.-2024. koja se odnosi na Unaprjeđenje dostupnosti i završnosti visokog obrazovanja, predlažu se nove mjere koje će doprinijeti boljem uključivanju osoba s invaliditetom u visoko obrazovanje te njihovo stjecanje kvalifikacija u visokom obrazovanju.

U cilju osiguranja učinkovitog i razvojno-poticajnog sustava financiranja visokih učilišta te unaprjeđenja studentskoga standarda, uz posebnu brigu za socijalnu dimenziju studiranja, osim tradicionalnoga načina financiranja, koje se ponajprije oslanja na javno financiranje iz državnoga proračuna, još 2008. godine počela se razvijati ideja o financiranju sustava visokog obrazovanja na temelju programskih ugovora kada je Ministarstvo započelo sklapanje ugovora

s javnim visokim učilištima o financiranju subvencije participacije u troškovima studija za redovite studente na temelju posebne Odluke Vlade RH.

Tijekom 2010. i 2011. godine u suradnji sa Svjetskom bankom i javnim sveučilištima Ministarstvo znanosti i obrazovanja je započelo razvoj koncepta programskih ugovora te 2012. godine kada je u dogovoru s Ministarstvom financija stvorilo financijske pretpostavke za potpisivanje trogodišnjih ugovora s visokim učilištima na temelju kojih bi se omogućila puna subvencija troškova izvođenja redovitih studija. Namjera je bila definirati uz financijska sredstva i razvojne ciljeve javnih visokih učilišta te indikatore kojima bi se pratilo njihovo ostvarivanje. Vlada RH tako je 17. svibnja 2012. godine donijela Odluku o subvenciji troškova studija za redovite studente prve godine studija na javnim visokim učilištima u RH u ak. god. 2012./2013., a zatim 2. kolovoza 2012. godine i Odluku o punoj subvenciji participacije u troškovima studija za redovite studente na javnim visokim učilištima u RH u ak. god. 2012./2013., 2013./2014. i 2014./2015. te 23. srpnja 2015. g. Odluku kojom su utvrđena sredstva za punu subvenciju participacije redovitih studenata u troškovima studija i sufinanciranje materijalnih troškova javnim visokim učilištima u RH u ak. god. 2015./2016. - 2017./2018.

Njihovim donošenjem stvorene su pretpostavke za početak pregovora ka sklapanju pojedinačnih ugovora o financiranju (tzv. pilot-programskih ugovora). Novom Odlukom Vlade RH o programskom financiranju javnih visokih učilišta u Republici Hrvatskoj u ak. g. 2018./2019. - 2021./2022. (Narodne novine, broj 87/18) utvrđen je četverogodišnji način i iznos sredstava za programsko financiranje javnih visokih učilišta, a koja uključuju sredstva potrebna za sufinanciranje materijalnih troškova nastavne, U cilju osiguranja učinkovitog i razvojno-poticajnog sustava financiranja visokih učilišta te unaprjeđenja studentskoga standarda, uz posebnu brigu za socijalnu dimenziju studiranja, osim tradicionalnoga načina financiranja, koje se ponajprije oslanja na javno financiranje iz državnoga proračuna, još 2008. godine počela se razvijati ideja o financiranju sustava visokog obrazovanja na temelju programskih ugovora kada je Ministarstvo započelo sklapanje ugovora s javnim visokim učilištima o financiranju subvencije participacije u troškovima studija za redovite studente na temelju posebne Odluke Vlade RH.

4. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

(a) donošenje hitnih izmjena i dopuna Zakona kojima se bezuvjetno zabranjuje sterilizacija dječaka i djevojčica s invaliditetom te odraslih osoba s invaliditetom ako ne postoji njihov osobni, potpuno informirani i slobodni pristanak

(b) osobe s invaliditetom trebaju dobiti podršku u donošenju informiranih izbora i odluka u odnosu na medicinske postupke i intervencije, i

(c) zdravstveni djelatnici trebaju biti educirani u pristupačnim i alternativnim tehnikama komunikacije kako bi mogli komunicirati s osobama koje imaju intelektualna, mentalna i osjetilna oštećenja.

Preporuka je Odbora poduzimanje daljnjih napora na tome da se osigura da osobe s invaliditetom koje nemaju obvezno zdravstveno osiguranje imaju pristup zdravstvenim ustanovama. Odbor nadalje preporuča da pristup redovnim zdravstvenim uslugama te uslugama vezanim za spolno i reproduktivno zdravlje bude pristupačan osobama s invaliditetom, posebno u ruralnim područjima. Također preporuča da zdravstveni djelatnici u redovnoj zdravstvenoj službi budu hitno educirani o adekvatnom načinu pružanja usluga osobama s invaliditetom i poštivanju prava predviđenih Konvencijom.

Ministarstvo zdravstva kontinuirano prati aktivnosti zdravstvene zaštite u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo (u daljnjem tekstu: HZJZ), Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: HZZO) te stručnjacima Hrvatskog liječničkog zbora i udrugama koje se bave osobama s invaliditetom.

Vezano uz potrebu osiguravanja kvalitetnije zdravstvene zaštite djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, za svaku pojedinu mjeru važećeg Plana i programa mjera zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja (Narodne novine, broj 126/06 i 156/08), detaljno je razrađen plan provedbe s nositeljima provedbe.

Tijekom prethodnog razdoblja pristupilo se izradi novog Nacrta plana i programa mjera zdravstvene zaštite u suradnji sa stručnim društvima u okviru kojega će biti definirane mjere, aktivnosti i postupci koji se provode u svakoj od djelatnosti/specijalnosti u primarnoj, bolničkoj, specijalističko - konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti te javno zdravstvenoj djelatnosti pri čemu su definirani i postupci koji pridonose prevenciji invaliditeta.

Praćenje aktivnosti iz Plana i programa mjera zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja provodi se putem županijskih zavoda za javno zdravstvo i HZJZ-a.

Godišnje se izrađuje Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis s detaljnim podacima o provedenim aktivnostima. Podaci o provedenim aktivnostima dostupni su na www.hzjz.hr, u Hrvatskom zdravstveno-statističkom ljetopisu i u Izvješću o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj za svaku godinu. Publikacija podataka objavljuje se u skladu sa Godišnjim provedbenim planom statističkih aktivnosti.

<https://www.hzjz.hr/cat/hrvatski-zdravstveno-statisticki-ljetopis/>

<https://www.hzjz.hr/periodicne-publikacije/izvjesce-o-osobama-s-invaliditetom-u-republici-hrvatskoj-stanje-05-2019/>

Podaci o stručnim smjernicama, preporukama i sl. za potrebe specifičnih stanja djece, dostupni su na mrežnom mjestu stručnih društava Hrvatskog liječničkog zbora (www.hlz.hr)

Analizirajući podatke o provedbi mjera te pojedinih aktivnosti unutar mjera Nacionalne strategije 2017. – 2020., za provedbu kojih je HZZO određen kao nositelj odnosno sunositelj generalno se zaključuje da su sve aktivnosti provedene redovno i kontinuirano tijekom svih godina praćenja, a sredstva za financiranje istih osigurana su u okviru redovne djelatnosti HZZO-a.

S ciljem osiguranja kvalitetnije zdravstvene zaštite djece s teškoćama u razvoju te osoba s invaliditetom, na razini primarne zdravstvene zaštite stremilo se **povećanju broja specijalista opće (obiteljske) medicine**. U razdoblju praćenja (od 2017. do 2020. godine) udio broja doktora specijalista opće (obiteljske) medicine u ukupnom broju ugovorenih doktora u djelatnosti opće (obiteljske) medicine konstantno iznosi 45%. Glede željenog povećanja toga broja, iako se kontinuirano i planirano radilo na ostvarenju ovog cilja, nije došlo. Naime, zbog značajne fluktuacije doktora, udio broja specijalista u ukupnom broju doktora se tijekom godina nije povećao već je zadržan na istoj razini.

HZZO je sklapao ugovore za **provođenje specifične dentalne zdravstvene zaštite** svake godine tijekom praćenog razdoblja, s povećanjem broja zdravstvenih ustanova s kojima je ugovorio provođenje specifične dentalne zdravstvene zaštite u posljednjoj godini relevantnog razdoblja.

2017.	2018.	2019.	2020.
KBC Rijeka, KBC Osijek, OB Pula, KB Dubrava, Domom zdravlja Dubrovnik i Stomatološkom poliklinikom Split	KBC Rijeka, KBC Osijek, OB Šibensko-kninske županije, KB Dubrava, Domom zdravlja Dubrovnik i Stomatološkom poliklinikom Split	KBC Rijeka, KBC Osijek, OB Šibensko-kninske županije, KB Dubrava, DZ Dubrovnik i do 31. srpnja 2019. godine Stomatološkom poliklinikom Split, a od 1. kolovoza 2019. godine s KBC Split	KBC Rijeka, KBC Osijek, KBC Split, OB Šibensko-kninske županije, KB Dubrava, Domom zdravlja Dubrovnik i od 1. travnja 2020 godine s OB Pula.

Glede **unaprjeđenja dostupnosti zdravstvenih usluga** u zajednici u području pravovremene dijagnostike, rehabilitacije i habilitacije djece s teškoćama u razvoju u svrhu regionalne ravnopravnosti i pristupačnosti uslugama, dostupnost zdravstvenih usluga osigurava se popunjavanjem Mreže javne zdravstvene službe. Svake godine razdoblja 2017. – 2020. kontinuirano je provedena ova aktivnost te je ugovoreno timova/medicinskih sestara kako je iskazano u sljedećoj tablici.

	2017.	2018.	2019.	2020.
fizikalna medicina i rehabilitacija	195,17 timova	182,86 timova	201,51 timova	208,81 timova
fizikalna terapija u kući	441,5 fizioterapeuta	460,6 fizioterapeuta	462,6 fizioterapeuta	471,50 fizioterapeuta
zdravstvena njega u kući	1.247 medicinskih sestara/tehničara	1.228 medicinskih sestara/tehničara	1.253 medicinskih sestara/tehničara	1.252 medicinskih sestara/tehničara

U okviru kontinuiranog provođenja preventivnih programa radi promicanja zdravlja i sprječavanja nastanka invaliditeta, praćen je rad doktora na razini primarne zdravstvene zaštite kroz **uspostavljene panele za trajno praćenje kroničnih bolesnika**.

Pritom je uspostavljeno ukupno 7 panela za praćenje kroničnih bolesnika a praćen je rad doktora u djelatnosti opće (obiteljske) medicine, zdravstvene zaštite predškolske djece te zdravstvene zaštite žena.

Također, kontinuirano je **usklađivan Pravilnik o ortopedskim i drugim pomagalima** sa suvremenim dostignućima tehničkih i medicinskih znanosti sukladno potrebama osoba s invaliditetom, temeljem mišljenja Povjerenstva za ortopedska pomagala i Povjerenstva za opća medicinsko - tehnička pomagala HZZO-a.

Pritom su na Popis pomagala (do 2018. godini), odnosno Osnovnu i Dodatnu listu ortopedskih i drugih pomagala HZZO-a (od 2019. godine nadalje) konstantno dodavana nova pomagala.

2017.	2018.	2019.	2020.
Na Popis pomagala uvedeno je 20 raznih istovrsnih pomagala	Na Popis pomagala uvedeno je 5 potpuno novih pomagala: 1. Uređaj za neograničeno skeniranje razine glukoze u međustaničnoj tekućini uz dodatnu mogućnost mjerenja glukoze i ketona u krvi 2. Senzor za mjerenje glukoze u međustaničnoj tekućini 3. Odašiljač za kontinuirano mjerenje glukoze 4. Senzor za kontinuirano mjerenje glukoze 5. Hidroaktivna obloga s Ringerovom otopinom i PHMB-om Uvršteno je i 100 različitih modela istovrsnih pomagala kao i pomagala nove generacije.	Na Osnovnu listu uvršteno 5 potpuno novih pomagala: 1. elektromotorna invalidska kolica s posebnim načinima upravljanja, 2. visoko upijajuće obloge od polimera sa silikonom iznad 75cm ² , 3. gaza od netkanog materijala s Y prorezom, sterilna 7,5x7,5cm, 4. prijenosni koncentrator kisika, 5. govorni procesor te kabel za govorni procesor i zaštitu za mikrofonski govornog procesora. Na Osnovnu listu je uvršteno više desetaka istovrsnih pomagala sa mnogo različitih modela kao i pomagala nove generacije. Isto tako, na Dodatnu listu uvrštena su pomagala iz skupine „Obloge za rane“ sa odgovarajućim indikacijama.	Na Osnovnu listu uvršteno 5 potpuno novih pomagala: 1. Odašiljač za kontinuirano mjerenje glukoze, samostalan (standalone), bežičnom tehnologijom, poveziv s aplikacijom pametnih uređaja i pripadajući senzor za kontinuirano mjerenje glukoze, 2. Neinvazivni ventilator, 3. Ortoza za rame i lakat, abdukcijaska, 4. Ortoza za nožni zglob i stopalo, stabilizacijska, zglobna, 5. Ortoza za kuk, zglobna. Na Osnovnu listu uvršteno je više desetaka istovrsnih pomagala sa mnogo različitih modela kao i brojna pomagala nove generacije. Na Dodatnu listu uvrštena su 3 nova pomagala: 1. 10%-tni karbonilirani hemoglobin u spreju, 2. Upijajuće gaćice, niskoupijajuće i visokoupijajuće 3. Anatomske ulošci (za muškarce)

Ministarstvo zdravstva kontinuirano provodi i prati preventivne aktivnosti usmjerene sprječavanju invaliditeta i težih oštećenja zdravlja.

Uređajima za provođenje testiranja sluha opskrbljena su sva hrvatska rodilišta, a „Sveobuhvatni probir novorođenčadi na oštećenje sluha SPNOS“ u rodilištima postao je 2006. godine obvezatna mjera u ranoj skrbi novorođenčadi koji se kontinuirano provodi, a omogućava rano prepoznavanje oštećenja sluha. Za implantacije umjetnih pužnica godišnje se dodjeljuju sredstva koja se namjenjuju i za nabavu istih. Cilj je do druge godine života ugraditi kohlearni implantat kako bi nakon provedene rehabilitacije dijete do 7. godine krenulo u školu.

Obzirom da se kod slabovidnosti (ambliopije) radi o gubitku vida koji je preventivnim mjerama moguće izliječiti u preko 90% slučajeva, provodi se dijagnostičko testiranje.

Nacionalni program ranog otkrivanja slabovidnosti donesen je Odlukom ministra zdravstva od 21. siječnja 2016. godine, a probir na ambliopiju dostupan je svoj četverogodišnjoj djeci i odvija se u svim oftalmološkim centrima.

Odlukom ministra zdravstva od 26. studenoga 2018. godine donesen je novi Nacionalni preventivni program ranog otkrivanja slabovidnosti 2018.-2028. godine, koji je objavljen na mrežnom mjestu <https://zdravstvo.gov.hr/programi-i-projekti/nacionalni-programi-projekti-i-strategije/ostali-programi/nacionalni-program-ranog-otkrivanja-slabovidnosti/2479>.

Nacionalnim programom se utvrđuje protokol pozivanja i obuhvat oftalmološkog probirnog pregleda te način financiranja izvršene usluge. U provedbi programa sudjeluju HZZO, HZJZ, Referentni centar Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske za dječju oftalmologiju i strabizam Kliničke bolnice Sveti Duh te specijalisti oftalmologije koji provode preventivne preglede za djecu u dobi od četiri godine.

Uvidom u Registar ranog otkrivanja slabovidnosti i analizom zapisa u 2019. godini, pregledano je ukupno 17.529 djece koja su se odazvala na preventivne preglede (odaziv na razini Republike Hrvatske je oko 53%), od kojih je oko 3.500 djece (20%) upućeno na daljnju obradu sa sumnjom na slabovidnost, a preglede je obavljalo 142 specijalista oftalmologije iz 70 ugovorenih ustanova. Konačni rezultati o odazivu za 2019. godinu po detaljnijoj analizi zapisa u registru i po poslanim pozivima generacije rođenih 2015. godine, bit će objavljeni.

Djeca s neurorizicima iz svih rodilišta Grada Zagreba radi rane dijagnostičke obrade i uključivanja u rehabilitaciju upućuju se na praćenje i rehabilitaciju po programu za neurorizičnu djecu u Specijalnu bolnicu za zaštitu djece s neurorazvojnim i motoričkim smetnjama.

Cilj je organizirati praćenje djece s neurorizicima, uspostaviti ranu dijagnostičku obradu te što ranije uključiti djecu u rehabilitaciju.

U cilju uspostave Registra djece s neurorizicima, provode se aktivnosti koordinacije, izrade i pripreme informatičke podloge u suradnji sa stručnjacima, te povezivanja svih ugovornih subjekata na Centralni zdravstveni informatički sustav Hrvatske (CEZIH), što će olakšati izvješćivanje svih uključenih subjekata.

HZJZ je aktivno sudjelovao u izradi i prezentaciji prijedloga Registra neurorizika s predstavnicima Ministarstva zdravstva i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Podaci o broju sistematskih pregleda djece prije upisa u školu i u petom razredu, broju pregleda prije upisa na studij i broju periodičnih i kontrolnih pregleda dostupni su na internetskoj stranici HZJZ-a (www.hzjz.hr) i u Hrvatskom zdravstveno-statističkom ljetopisu <https://www.hzjz.hr/cat/hrvatski-zdravstveno-statisticki-ljetopis/>

HZJZ također prikuplja podatke sistematskih pregleda hrvatskih branitelja. Formirana je baza podataka te se redovito kvartalno o provedbi izvještava. HZJZ na temelju medicinske dokumentacije prikupljene preventivnim sistematskim pregledima vrši obradu i analizu podataka te osigurava vođenje jedinstvene baze podataka o zdravstvenom stanju hrvatskih branitelja.

U svezi potrebe osiguravanja pristupačnosti i informacijske podršku za osobe s invaliditetom u svim zdravstvenim ustanovama tijekom 2019. godine Ministarstvo zdravstva je do veljače 2020. godine prikupilo podatke od 127 zdravstvenih ustanova, te je utvrdilo da je tijekom 2019. godine u svezi obveze provedbe aktivnosti izrade i provođenja plana uklanjanja građevinskih prepreka, prema vrsti intervencija i prilagođenih sadržaja realizirano 72 u odnosu na 90 planiranih intervencija i prilagođenih sadržaja. Tijekom 2019. godine za uklanjanje građevinskih prepreka izdvojeno je 21.382.907,58 kuna. Utrošena sredstva su sredstva zdravstvenih ustanova. U svezi obveze provedbe aktivnosti izrade i provođenja plana opremanja zdravstvenih ustanova potrebnim funkcionalnim pomagala, tijekom 2019. godine osigurano su 793 funkcionalna pomagala u odnosu na 1097 planiranih za što je utrošeno

7.255.526,84 kuna. Vezano uz obveze provedbe aktivnosti izrade i provođenja plana osiguravanja informacijske podrške za gluhe, slijepe i druge osobe s invaliditetom u zdravstvenim ustanovama, tijekom 2019. godine prema vrsti prilagođenog sadržaja realizirano je 46 prilagođenih sadržaja u odnosu na 65 planiranih prilagođenih sadržaja. Tijekom 2019. godine za informacijsku podršku za gluhe i slijepe osobe izdvojeno je 1.247.021,85 kuna.

Nadalje, u svrhu osiguravanja pristupačnosti usluga u zdravstvenim ustanovama tijekom 2018. godine, Ministarstvo zdravstva prikupilo je do veljače 2019. godine podatke od 128 zdravstvenih ustanova i to: 3 klinička bolnička centra, 3 kliničke bolnice, 3 klinike, 6 poliklinika, 19 općih bolnica, 15 specijalnih bolnica, 3 lječilišta, 33 doma zdravlja, 10 ljekarni, 1 državnog zdravstvenog zavoda, 17 zavoda za javno zdravstvo i 18 županijskih zavoda za hitnu medicinu te je utvrdilo da je tijekom 2018. godine realizirano 134 intervencije i prilagođenih sadržaja u odnosu na 247 planiranih intervencija i prilagođenih sadržaja. Za uklanjanje građevinskih prepreka izdvojeno je 11.370.344,02 kuna, u odnosu na planiranih 75.735.178,26 kuna. Utrošena sredstva su sredstva zdravstvenih ustanova. HZJZ je tijekom 2018. godine u potpunosti osigurao pristupačnost osobama s invaliditetom Registru osoba s invaliditetom. Učinjena je prilagodba radnog mjesta djelatnici Registra osoba s invaliditetom, koja je osoba oštećena sluha. Izrađen je i plan prilagodbe ambulanti HZJZ-a osobama oštećena vida. Plan je izrađen u suradnji s Hrvatskim savezom slijepih.

U svrhu osiguravanja pristupačnosti usluga u zdravstvenim ustanovama tijekom 2017. godine, Ministarstvo zdravstva prikupilo je podatke 87 zdravstvenih ustanova, te je utvrdilo da je tijekom 2017. godine realizirano 143 intervencija i prilagođenih sadržaja u odnosu na 180 planiranih za što je izdvojeno 9.678.585,91 kuna. U svezi obveze izrade i provođenja plana osiguravanja informacijske podrške za gluhe, slijepe i druge osobe s invaliditetom u zdravstvenim ustanovama, Ministarstvo zdravstva prikupilo je podatke 85 zdravstvenih ustanova, te je utvrdilo da je tijekom 2017. godine realizirano 49 prilagođenih sadržaja u odnosu na 112 planiranih za što je izdvojeno 2.561.648 kuna. U svezi obveze izrade i provođenja plana opremanja zdravstvenih ustanova potrebnim funkcionalnim pomagalicama, Ministarstvo zdravstva prikupilo je podatke 88 zdravstvenih ustanova, te je utvrdilo da je osigurano 434 funkcionalnih pomagala u odnosu na 920 planiranih, a za opremu funkcionalnim i dekubitalnim pomagalicama utrošeno je 1.923.816 kuna. Utrošeni iznosi su sredstva zdravstvenih ustanova.

U tijeku je prikupljanje podataka o osiguravanju pristupačnosti i informacijske podrške za osobe s invaliditetom u svim zdravstvenim ustanovama tijekom 2020. godine.

Ministarstvo zdravstva temeljem sklopljenog Ugovora o suradnji u projektu „Praćenje djece s neurorizicima“ s Privrednom bankom Zagreb d. d. i PBZ Card-om d.o.o., uspješno surađuje u realizaciji projekta „Praćenje djece s neurorizicima“ u smislu u svrhu smanjenja rizika od nastanka invaliditeta.

U sklopu projekta „Činim dobro svaki dan“, PBZ Grupa pomaže projekt Ministarstva zdravstva „Praćenje djece s neurorizicima“ na način da PBZ Grupa donira sredstva prikupljena putem Visa kartice sa srcem bolnicama diljem Hrvatske, za kupnju raznih medicinskih uređaja.

PBZ Grupa je do sada prikupila više od 22 milijuna kuna te je realizirala 45 donacija, uključujući 31 donaciju pedijatrijskim odjelima i dječjim bolnicama za kupnju suvremenih medicinskih uređaja.

Informacije o svim donacijama vezanima za projekt „Praćenje djece s neurorizicima“ dostupne su na <http://cinimdobro.hr/>.

Vežano uz potrebu edukacije zdravstvenih radnika o posebnostima bolesti i stanja osoba s invaliditetom, ista se kontinuirano provodi putem nadležnih komora, stručnih društava, zdravstvenih ustanova te drugih organizatora.

Na inicijativu Ministarstva zdravstva započete su provedbe kontinuiranih edukacija zaposlenika zdravstvenih ustanova s ciljem unaprjeđenja komunikacijskih vještina s pacijentima.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo svake godine organizira edukacije zdravstvenih djelatnika o načinima ostvarivanja primjerenog kontakta s osobama s invaliditetom te specifičnostima skrbi vezanih uz invaliditet.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo je u suradnji s Pravobraniteljicom za osobe s invaliditetom te predstavnicima udruga za svaku vrstu invaliditeta izradio brošuru o načinima ostvarivanja primjerenog kontakta s osobama s invaliditetom (<https://www.hzjz.hr/wpcontent/uploads/2017/12/Nacini-ostvarivanja-primjerenog-kontakta.pdf>).

Na inicijativu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, a na Zdravstvenom veleučilištu u Zagrebu uvršten je nastavni sadržaj o načinima ostvarivanja primjerenog kontakata te specifičnostima zdravstvene skrbi za osobe s invaliditetom.

Edukativni zdravstveni programi provode se i u okviru projekata i programa udruga iz područja zdravstva i udruga osoba s invaliditetom koje se sufinanciraju u okviru natječaja Ministarstva zdravstva. Podaci o financijskim sredstvima i projektima i programima udruga, odnosno svi podaci o natječajima unose se u informatičku aplikaciju „Potpora-Plus“, a koje obrađuje i objedinjava Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske

Projekti koje provodi Ministarstvo hrvatskih branitelja, a koji su usmjereni očuvanju funkcionalnih sposobnosti, zaštiti i očuvanju mentalnog i tjelesnog zdravlja te ukupne kvalitete života, kontinuirano se prilagođavaju potrebama HRVI, njihovom sve manjom funkcionalnom sposobnošću, rastu komorbiditeta i drugih nepovoljnih zdravstvenih stanja koji su vezani uz njihove specifične potrebe te promjene u dobnoj strukturi ove populacije. Ujedno, sukladno ciljevima Konvencije o pravima osoba s invaliditetom nastoji se ostvariti najviše standarde mentalnog i tjelesnog zdravlja.

Provedbom Programa preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji su usmjereni ranom otkrivanju onkoloških, kardiovaskularnih i drugih kroničnih nezaraznih bolesti odnosno prepoznavanju osoba s povišenim rizikom za razvoj određenih bolesti, nastoji se pravodobnom intervencijom spriječiti razvoj manifestne bolesti, povećati mogućnost izlječenja te produžiti očekivano trajanje i kvaliteta života. U suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo pratimo vodeće uzroke pobola i smrtnosti te ostale pokazatelje zdravstvenog stanja i korištenja zdravstvene zaštite u populaciji hrvatskih branitelja koji predstavljaju ključne pokazatelje zdravstvenog stanja na temelju kojih se definiraju rizične skupine te dijagnostičke metode i screening programi preventivnog sistematskog pregleda. U Hrvatskom zdravstveno-statističkom ljetopisu za svaku se kalendarsku godinu, u posebnom poglavlju objavljuju pokazatelji zdravstvenog stanja i korištenja zdravstvene zaštite te rezultati preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja. Kontinuirano povećanje odaziva HRVI-ja smatramo pozitivnim pomakom u cilju preventivnog djelovanja sprječavanja nastanka težih oštećenja zdravlja (2017. -861 HRVI, 2018. -2501 HRVI, 2019. -6985 HRVI, 2020. -2028.: HRVI: 1959 M i 69 Ž) za što je sveukupno utrošeno 8.788.157,65 kuna.

Nadalje, s ciljem poboljšanja zdravstvenog stanja, ublažavanja posljedica i sprječavanja pogoršanja funkcionalnog oštećenja organizma te podizanja cjelokupne neovisnosti u

svakodnevnim aktivnostima Ministarstvo hrvatskih branitelja osiguravalo je ortopedska i druga pomagala HRVI, medicinsku rehabilitaciju, liječenje u hiperbaričnoj komori i dr.

Za ortopedska pomagala HRVI u razdoblju od 2017. do 2020. godine izdvojeno je ukupno 11.898.026,12 kuna za 522 korisnika i 662 ortopedska i druga pomagala. Broj korisnika se kontinuirano povećavao, a odgovarajući na potrebe istih 2017., 2018. i 2019. godine su povećavana predviđena financijska sredstva.

Broj HRVI korisnika prava na bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom u zdravstvenim ustanovama se kontinuirano povećavao, 2017. god. 306 HRVI, 2018. god. 481 HRVI, 2019. god. 593 HRVI, 2020. god. 804 HRVI za što je ukupno utrošeno 9.410.905,57 kuna.

S ciljem poboljšanja zdravstvenog stanja HRVI I. skupine, ublažavanja posljedica i sprječavanja pogoršanja funkcionalnog oštećenja organizma, a temeljem Sporazuma o suradnji u programu liječenja HRVI iz Domovinskog rata u hiperbaričnoj komori iz 2017. godine sklopljenog između Ministarstva obrane, poduzeća Pleter-usluge d.o.o. i Ministarstva hrvatskih branitelja omogućeno je liječenje u hiperbaričnoj komori u Vojnom zdravstvenom središtu Zavoda za pomorsku medicinu u Splitu. Odgovarajući na potrebe korisnika, radi veće dostupnosti zdravstvene usluge dodatno je od 2018. godine omogućeno liječenje hiperbaričnom oksigenacijom u poliklinici u Zagrebu, a osim HRVI 100% I. skupine Ministarstvo je na liječenje upućivalo i HRVI s nižim postotkom oštećenja organizma (temeljem liječničke procjene o ispunjavanju medicinskih indikacija za liječenje u hiperbaričnoj komori). Liječenje je koristilo 43 HRVI za što je sveukupno utrošeno 272.820,70 kuna.

Također, u svrhu osiguranja veće dostupnosti zdravstvenih ustanova HRVI iz Domovinskog rata, Ministarstvo hrvatskih branitelja omogućilo je korištenje smještaja u kući u Zaprešiću, bez naknade HRVI I.-IV. skupine za vrijeme liječenja u Zagrebu. Kuću je za vrijeme liječenja u Zagrebu koristilo ukupno 5 HRVI 100% I. skupine.

S obzirom na kontinuirani porast broja korisnika te njihovo narušeno zdravstveno stanje potrebno je nastaviti s praćenjem, provedbom i unaprjeđenjem zdravstvene skrbi koja će svojim aktivnostima odgovarati potrebama i zdravstvenom stanju HRVI. U tom smislu potrebno je omogućiti veću dostupnost navedenih usluga i pomagala u skladu s povećanim potrebama ove populacije. Također, rastuća je potreba za osiguranjem palijativne skrbi te dugotrajnog liječenja oboljelih od kroničnih bolesti i stanja.

5. SOCIJALNA SKRB

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Odbor preporuča osnaživanje programa za borbu protiv siromaštva. Nadalje preporuča da se naknade čiji je cilj umanjiti povećane troškove koji proizlaze iz invaliditeta temelje na procjeni potreba pojedinca te da ne podliježu procjeni cenzusa.

U tijeku provedbe Nacionalne strategije 2017. – 2020., kontinuirano su unaprjeđivani propisi kojima se propisuju prava osoba s invaliditetom u sustavu socijalne skrbi:

1. Izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi (Narodne novine, broj 130/17) povećan je iznos doplatka za pomoć i njegu u punom opsegu sa 100 na 120 posto osnovice, a u smanjenom opsegu sa 70 na 84 posto osnovice za ostvarivanje prava u sustavu socijalne skrbi, te je povećan i iznos osobne invalidnine sa 250 na 300% osnovice, s početkom primjene od travnja 2018. godine. Navedenim izmjenama obuhvaćen je i uvjet prihoda kod ostvarivanja prava na osobnu invalidninu, te se od travnja 2018. godine u prihod kod ostvarivanja prava na osobnu invalidninu više ne uračunava plaća i autorski honorar. U pogledu ostvarivanja prava na status njegovatelja, navedenim izmjenama omogućeno je ostvarivanje prava na status njegovatelja bračnom ili izvanbračnom drugu kao i formalnom i neformalnom životnom partneru osobe s invaliditetom.
2. U 2018. godini stupio je na snagu Zakon o djelatnosti psihoterapije (Narodne novine broj 64/18) kojim se uređuju sadržaj, uvjeti i način obavljanja djelatnosti psihoterapije, standard obrazovanja, osnivanje Hrvatske komore psihoterapeuta, dužnosti i stručni nadzor nad radom psihoterapeuta te nad provođenjem djelatnosti psihoterapije.
3. U svrhu poboljšanja pružanja pomoći i podrške korištenjem psa vodiča za slijepo osobe, što je bilo propisano Zakonom o kretanju slijepo osobe uz psa pomagača (Narodne novine, 131/98), te s ciljem zakonskog reguliranja korištenja terapijskog psa osobama s invaliditetom ili s kroničnom bolesti i djetetu s teškoćama u razvoju, donesen je Zakon o korištenju psa pomagača (Narodne novine 39/19). Uspostavom takvog normativnog rješenja proširila se regionalna mogućnost obavljanja djelatnosti pružanja pomoći i podrške korisnicima korištenjem psa pomagača čime je korisnicima omogućena lakša dostupnost u ostvarivanju usluge korištenja psa pomagača kroz bolju regionalnu zastupljenost pružatelja usluga te je proširen krug korisnika psa pomagača ili terapijskog psa.
4. Uredbom o izmjeni Zakona o socijalnoj skrbi Vlade Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 64/20) povećana je visina naknade osobama kojima je priznat status roditelja njegovatelja/ njegovatelja s pet na osam osnovica za ostvarivanje prava po osnovi socijalne skrbi, te sada iznosi 4.000,00 kuna, odnosno radi se o povećanju iznosa naknade za 1.500,00 kuna. Navedena Uredba stupila je na snagu 1. lipnja 2020. godine, a korisnicima prava na status njegovatelja/roditelja njegovatelja povećana naknada se počela isplaćivati od mjeseca srpnja 2020. godine.

Pojavom zarazne bolesti COVID-19 i s tim u vezi Odlukom Ministarstva zdravstva o proglašenju opasnosti od epidemije od 4. ožujka 2020. godine, provođenje djelatnosti socijalne skrbi u ustanovama socijalne skrbi i kod pružatelja socijalnih usluga s kojima Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike ima sklopljen ugovor za pružanje usluga bilo je otežano i to zbog bolesti ili izolacije, što je dovelo do nedostatka dovoljnog broja radnika za obavljanje redovitih poslova. Zakon o socijalnoj skrbi ne uređuje organizaciju rada u ustanovama socijalne skrbi, a primjenom Zakona o radu kao općeg propisa kojim su uređeni radni odnosi nije moguće organizirati rad u ustanovama socijalne skrbi i kod pružatelja usluga socijalne skrbi s kojima Ministarstvo ima sklopljen ugovor o pružanju usluga na način da se osigura redovno obavljanje djelatnosti i zadovolje potrebe korisnika za vrijeme trajanja izvanrednih okolnosti, utvrđena je pravna praznina u zakonodavnom sustavu. Slijedom

navedenog donesen je Zakon o dopuni Zakona o socijalnoj skrbi (Narodne novine, broj 138/20) kojim je propisano da u slučaju nastanka posebnih okolnosti koje podrazumijevaju događaj ili određeno stanje koje se nije moglo predvidjeti i na koje se nije moglo utjecati, a koje ugrožava život i zdravlje građana, imovinu veće vrijednosti, znatno narušava okoliš, narušava gospodarsku aktivnost ili uzrokuje znatnu gospodarsku štetu, ministar može po potrebi odrediti mjeru mobilizacije stručnog i drugog radnika, rekviziciju opreme i prijevoznih sredstava, privremenu uporabu poslovnih i drugih prostorija za pružanje socijalnih usluga ustanova socijalne skrbi čiji je osnivač Republika Hrvatska, jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave ili pružatelja usluga s kojima Ministarstvo ima sklopljen ugovor o pružanju usluge socijalne skrbi razmjerno broju korisnika za koje je ugovor o pružanju socijalne skrbi sklopljen, dok te okolnosti traju.

Analiza materijalnih prava temeljem Zakona o socijalnoj skrbi iz siječnja 2021. godine pokazuje povećanje utrošenih sredstava na godišnjim razinama:

- Sredstva za isplatu doplatka za pomoć i njegu u odnosu na 2016. godinu povećana su za 50%: 2016. godine iznosila su 381 milijun kuna, 2020. godine 573 milijuna kuna, a u 2021. iznose 550 milijuna kuna.
- Sredstva za osobnu invalidninu povećana su za 75%: 2016. iznosila su 384 milijuna kuna, 2020. godine 672 milijuna kuna a u 2021. godini iznose 640 milijuna kuna.
- Sredstva za status roditelja njegovatelja/njegovatelja povećana su za 58%: sa 165 milijuna kuna u 2016. povećana su na 261 milijuna kuna u 2020., a u 2021. godini iznose 311 milijuna kuna.

BROJ KORISNIKA	na dan 31. 12. 2017.	na dan 31.12. 2018.	na dan 31.12. 2019.	na dan 31.12. 2020.
prava na osobnu invalidninu	27.141	30.503	35.145	37 850
prava na doplatu za pomoć i njegu	67.579	70.092	78.326	84 788
prava na status roditelja njegovatelja /njegovatelja	4.241	4.509	4.733	5.177

U svrhu umanjivanja povećanih troškova koji proizlaze iz invaliditeta utemeljenih na procjeni potreba pojedinca te unaprjeđenja zakonodavnog okvira osnovana je Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga Zakona o osobnoj asistenciji i Radna skupina za izradu Nacrta prijedloga Zakona o inkluzivnom dodatku. Izrađene su analize te Radne skupine nastavljaju svoj rad.

Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi nastavilo je s provedbom edukacija stručnjaka u sustavu socijalne skrbi financiranih sredstvima državnog proračuna temeljem Godišnjeg programa stručnog usavršavanja stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi, te sredstvima redovne djelatnosti. U okviru financijskog plana pružatelja usluga u sustavu socijalne skrbi kojima je osnivač Republika Hrvatska također se na godišnjoj razini osiguravaju sredstva u svrhu razvoja kompetencija stručnjaka koji pružaju usluge djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom.

Izveštajna godina	Edukacije/broj sudionika	Iznos utrošenih sredstava
2017.	Održan ciklus edukacija na temu „Individualno planiranje“ - kroz 3 edukacije educirano 75 stručnih radnika centara za socijalnu skrb Izrađen je Priručnik „Individualno planiranje“ te je isti distribuirani svim centrima za socijalnu skrb.	84.685,57 kn
2018.	trodnevna edukacija o izradi individualnih planova naziva „Upravljanje slučajem u procjeni dobrobiti odraslih osoba uz izradu resursa i izazova	25.000,00 kn

	individualnog planiranja, zastupanja i osnaživanja korisnika u socijalnom radu“ u Rijeci, a na istoj su sudjelovala 24 stručna radnika	
	edukacija za posebne skrbnike Centra za posebno skrbništvo na temu Konvencije o pravima osoba s invaliditetom s posebnim osvrtom na članak 12. Konvencije, te je tijekom 2018. godine održana edukacija stručnih radnika Odjela za odrasle centara za socijalnu skrb na području Osječko-baranjske županije na temu skrbništva i Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.	iz sredstava redovne djelatnosti
	dvije jednodnevne edukacije „Spolnost osoba s intelektualnim teškoćama“ u Zagrebu i Splitu kojima je educirano 57 stručnih radnika. Predmetna edukacija sadržajno je usmjerena na stjecanje znanja o značajkama odrastanja, spolnog razvoja i potrebe za podrškom osoba s intelektualnim teškoćama, na važnost osiguravanja prava povezanih sa spolnošću te na ishodišta, ciljeve i sadržaj programa seksualne edukacije osoba s intelektualnim teškoćama. Svim sudionicima edukacije uručen je autorski priručnik voditeljice edukacije: Bratković, D. (2011): Podrška osobama s intelektualnim i drugim razvojnim teškoćama u ostvarivanju partnerskih odnosa, roditeljstva i drugih prava na području spolnosti.	19.106,64 kn
2019.	Dva modula u okviru ciklusa edukacija „Proaktivni modeli profesionalnog osnaživanja“ s ciljem osnaživanja stručnih radnika i rukovoditelja za uspješno nošenje s profesionalnim stresom i traumom: prvi modul „Kvalitetno rukovođenje i nošenje s novim profesionalnim izazovima“ za ravnatelje i voditelje podružnica svih centara za socijalnu skrb, domova i centara za pružanje usluga u zajednici i drugi modul „Osnaživanje stručnjaka za nove profesionalne izazove“ za po jednog stručnog radnika iz svih centara za socijalnu skrb, domova i centara za pružanje usluga u zajednici.	iz sredstava redovne djelatnosti
	Trodnevna edukacija „Individualno planiranje i vođenje slučaja u procjeni dobrobiti odraslih osoba“ u 3 grada (Pakrac, Zagreb, Split) s predviđenih 30 sudionika po edukaciji	70.932,00 kn
	Dvodnevna edukacija na temu „Specifičnosti rada s korisnicima s oštećenjima iz autističnog spektra“, sudjelovalo je 37 stručnih radnika	19.800,00 kn
	Za stručne radnike koji rade u domovima socijalne skrbi održane su 3 jednodnevne edukacije „Primjena restriktivnih mjera i zaštita od ponižavajućeg postupanja prema korisnicima socijalnih usluga u djelatnosti socijalne skrbi“. Ministarstvo je za provedbu ove edukacije s Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu sklopilo ugovor o nabavi usluge edukacije. Cilj edukacije bio je pružiti stručnim radnicima domova socijalne skrbi koji skrbe o osobama s tjelesnim, intelektualnim i osjetilnim oštećenjem te domova za osobe s mentalnim oštećenjem temeljna znanja o najmanje restriktivnim mjerama i zaštiti od ponižavajućeg postupanja sukladno suvremenim standardima ljudskih prava i Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom. Edukacija sadržajno obrađuje: probleme mentalnog zdravlja osoba s invaliditetom, postupke prevencije i rješavanja problema mentalnog zdravlja osoba s invaliditetom koji proizlaze iz utjecaja okoline, međunarodni i nacionalni okvir zaštite osoba s psihičkim poremećajima, etiku u psihijatrijskoj praksi, smjernice Europskog odbora za sprječavanje mučenja i neljudskog ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, primjenu najmanje restriktivnih mjera ograničavanja i sputavanja u skladu s navedenim smjernicama i dr. na edukaciji u Splitu 6. rujna 2019. godine sudjelovalo je 31 stručnih radnika, a na edukacijama koje su održane u Zagrebu 13. rujna i 3. listopada po 30 stručnih radnika.	24.375,00 kn

Zbog poznatih okolnosti izazvanih pandemijom bolesti COVID-19 u 2020. godini nije bilo organiziranih edukacija za stručne radnike centara za socijalnu skrb i domova socijalne skrbi/centara za pružanje usluga u zajednici u okviru Godišnjeg programa stručnog usavršavanja stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi za 2020. godinu.

U svrhu unaprjeđenja sustava informiranja osoba s invaliditetom i njihovih obitelji o pravima i uslugama iz područja obiteljske i socijalne zaštite, ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi je izradilo i redovito ažuriralo katalog o pravima za osobe s invaliditetom u sustavu socijalne skrbi. U cilju informiranosti osoba s invaliditetom o pravima iz ostalih područja, u okviru provedbe mjera Nacionalne strategije 2017. – 2020., u 2019. godini je izrađen „Objedinjeni katalog prava, usluga, potpora i olakšica za osobe s invaliditetom“ u kojem se navode prava/usluge/olakšice/povlastice koje mogu ostvariti osobe s invaliditetom unutar resora koji su provodili mjere Nacionalne strategije 2017. – 2020., Katalog je dostupan u okviru Izvješća o provedbi mjera Nacionalne strategije 2017. – 2020., za 2019. godinu.

Što se tiče edukacije i informiranja osoba s invaliditetom na njima pristupačan način u svrhu samozagovaranja/samozastupanja u ostvarivanju svojih prava, ista su se osiguravala i kroz projekte i programe udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, a za koje su financijske potpore osiguravali ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, te Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva.

S tim u vezi Ministarstvo je kroz trogodišnje programe „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju udruge“ za razdoblje od 2017. - 2020. godine te kroz trogodišnje programe „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga koje pružaju udruge“ razdoblje od 2020. - 2023. godine osiguralo udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje djeluju u korist osoba s invaliditetom u 2020. godini, financijsku podršku u iznosu od 54.570.000,00 kuna za provedbu 274 programa. Na navedeni način omogućeno je informiranje osoba s invaliditetom i njihovih obitelji na njima pristupačan način koji utječe i na mogućnost samozagovaranja i samozastupanja u ostvarivanju svojih prava.

U području socijalne skrbi ističe se potreba daljnjeg unaprjeđenja zakonodavnog okvira u svrhu poboljšanja kvalitete života osoba s invaliditetom, važnost daljnjih edukacija stručnih radnika u sustavu socijalne skrbi, te dostupnosti informacija o pravima osoba s invaliditetom.

6. STANOVANJE, MOBILNOST I PRISTUPAČNOST

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka je Odbora da država stranka pristupa pristupačnosti u odnosu na zgrade, mjesta i prijevoz te pristupačnosti informacijskih i komunikacijskih usluga na način kako je navedeno u općem komentaru Odbora br. 2 (2014.) i donese planove za poboljšanje pristupačnosti s jasno definiranim i realističnim rokovima i pokazateljima. Organizacije osoba s invaliditetom trebaju biti uključene u planiranje i provedbu ovih planova. Nadalje je preporuka Odbora da se izdvajaju dostatni resursi za realizaciju pristupačnosti javnog i privatnog prijevoza.

Sukladno članku 9. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, države stranke obvezne su poduzeti odgovarajuće mjere kako bi osigurale da osobe s invaliditetom imaju pristup izgrađenom okruženju, prijevozu, informacijama i komunikacijama te drugim uslugama i prostorima otvorenima ili namijenjenima javnosti, i u urbanim i u ruralnim područjima, na ravnopravnoj osnovi s drugima.

Preporuka je UN Odbora za prava osoba s invaliditetom da država stranka pristupa pristupačnosti u odnosu na zgrade, mjesta i prijevoz te pristupačnosti informacijskih i komunikacijskih usluga na način kako je navedeno u općem komentaru Odbora br. 2 (2014.) i donese planove za poboljšanje pristupačnosti s jasno definiranim i realističnim rokovima i pokazateljima, te dostatnim resursima za realizaciju pristupačnosti javnog i privatnog prijevoza, a u planiranje i provedbu ovih planova trebaju biti uključene organizacije osoba s invaliditetom. Vezano uz provedbu mjere evidentiranja građevina koje za svoj rad koriste tijela državne uprave RH (koje jesu i koje nisu u njezinom vlasništvu – najam građevina i/ili prostora) s označenom razinom pristupačnosti, važno je istaknuti da je Zakonom o Središnjem registru državne imovine (Narodne novine, broj 112/18), koji je stupio na snagu 22. prosinca 2018. godine, propisano da se vođenje Registra državne imovine povjeri Središnjem državnom uredu za razvoj digitalnog društva. Dana 22. veljače 2019. godine Sporazumom s Ministarstvom državne imovine preuzeta je sva potrebna dokumentacija za vođenje Središnjeg registra državne imovine, te se pristupilo analizi Informacijskog sustava za upravljanje državnom imovinom, izrađen je plan aktivnosti smještaja podataka u sigurnosno okruženje te nadogradnje cijelog informacijskog sustava za upravljanje državnom imovinom, kao i izrada prijedloga Uredbe i Pravilnika o tehničkoj strukturi podataka. Za provedbu je utrošeno 634.437,50 kuna.

U Informacijskom sustavu za upravljanje državnom imovinom obavljene su sljedeće aktivnosti: migracija Informacijskog sustava za upravljanje državnom imovinom aplikativnog dijela sustava na novu poslužiteljsku platformu – unutar Centra dijeljenih usluga s adekvatnom podrškom sigurnosnih kopija baze podataka; migracija dijela podataka Registra državne imovine u Informacijski sustav za upravljanje državnom imovinom – Podaci u postojećem sustavu registra državne imovine nisu kompatibilni s podacima u Informacijskom sustavu za upravljanje državnom imovinom, te je potrebno obaviti migraciju. Migracija podataka se odnosi samo na set podataka koji je kompletiran te verificiran i sadrži sve obvezne podatke. Radi se o setu od milijun zapisa koji će biti migrirani u Informacijski sustav za upravljanje državnom imovinom; implementacija Nacionalnog identifikacijskog i autentifikacijskog sustava u Registar državne imovine – u svrhu omogućavanja obveznicima dostave podataka interoperabilnosti elektroničke identifikacije, implementiran je sustav prijave putem vjerodajnica Nacionalnog identifikacijskog i autentifikacijskog sustava; javni dio Informacijskog sustava za upravljanje državnom imovinom – kako bi se na što kvalitetniji način prikazali podaci o državnoj imovini, kreiran je novi javni preglednik središnjeg registra državne imovine. Javni dio bit će u produkciji i javno dostupan kad se donesu svi podzakonski akti koji moraju biti doneseni temeljem Zakona o središnjem registru državne imovine.

Što se tiče pristupačnosti ustanova socijalne skrbi ističemo da u Republici Hrvatskoj djeluju ukupno 82 centra za socijalnu skrb s 53 podružnice, a koji na dan 12. veljače 2021. godine djeluju na ukupno 142 lokacije. Što se tiče njihove pristupačnosti osobama s invaliditetom, 74 lokacije imaju pristupačan ulaz, na 31 lokaciji ulaz je djelomično pristupačan, a na 37 lokacija ulaz nije pristupačan osobama s invaliditetom. Vezano uz pristup centrima napominjemo i da 76 lokacija ima u blizini parkirno mjesto za osobe s invaliditetom. Pristupačan sanitarni čvor je na 58 lokacija, dok je na njih 84 nepristupačan. Na 79 lokacija prostorije centara se nalaze i na katu te od toga njih 53 nema dizalo do kata, a na 15 lokacija unutar prostorija postoje taktilne staze namijenjene samostalnom kretanju slijepih osoba. Sredstva za osiguravanje pristupačnosti osigurava nadležno ministarstvo iz Državnog proračuna a centri za socijalnu skrb su se prijavljivali i na Pozive za prijavu projekata koji su sufinancirani iz Europskog fonda za regionalni razvoj:

1. Na poziv Unaprjeđivanje infrastrukture centara za socijalnu skrb kao podrška procesu deinstucionalizacije – faza 1 prijavilo se 10 centara za socijalnu skrb, a u okviru aktivnosti osiguravanja pristupačnosti za osobe s invaliditetom osigurana su financijska sredstva za prilagodbu sanitarnog čvora, taktilne crte vođenja, ugradnje rampi, platformi ili dizala, postavljanje natpisa ispred ureda s univerzalnim dizajnom ili sl. S provedbom projektnih aktivnosti završilo je 8 centara za socijalnu skrb (Zabok, Nova Gradiška, Donja Stubica, Županja, Osijek, Krapina, Jastrebarsko i Slunj), a projekti Centra za socijalnu skrb Opatija je u provedbi do studenog 2021. godine, a projekt Centra za socijalnu skrb Vrbovec je u provedbi do ožujka 2023.godine.
2. Na Poziv Unaprjeđivanje infrastrukture centara za socijalnu skrb kao podrška procesu deinstucionalizacije – faza 2 prijavila su se 22 centra za socijalnu skrb. Tijekom 2020. godine ugovoreno je 8 projekata centara za socijalnu skrb (Trogir, Đurđevac, Zadar, Đakovo, Virovitica, Požega, Rijeka i Koprivnica) u vrijednosti od 75,7 milijuna kuna. Provedbom projekata unaprijedit će se infrastruktura, izgradnjom, rekonstrukcijom i opremanjem prostorija centara, sa svrhom podrške procesu deinstucionalizacije i prevencije institucionalizacije te razvoja mreže izvaninstitucijskih usluga i službi podrške u zajednici, kako bi se smanjio broj institucionaliziranih ranjivih skupina te omogućio njihov proces inkluzije i spriječila daljnja institucionalizacija novih korisnika.

U 2019. godini sredstvima Državnog proračuna izgrađeni su Centar za socijalnu skrb Benkovac i Centar za socijalnu skrb Novi Marof, dovršena je rekonstrukcija Centra za socijalnu skrb Labin te su započeli radovi na rekonstrukciji Centra za socijalnu skrb Samobor. U 2020. godini izgrađen je Centar za socijalnu skrb Biograd na Moru. Kroz navedene radove vodilo se računa o osiguravanju pristupačnosti sukladno nacionalnim propisima.

Projektom rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom koje je Ministarstvo hrvatskih branitelja počelo provoditi 2004. godine nastojalo se prilagoditi postojeće objekte javne namjene osobama s invaliditetom sufinanciranjem zahtjeva jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za što je Ministarstvo osiguralo posebnu proračunsku poziciju. Dodatna vrijednost projekta je što omogućuje prilagodbu javnih objekata i u manjim te udaljenim ruralnim sredinama. U radnu skupinu koja razmatra zahtjeve pristigle po javnom pozivu uključeni su između ostalih i predstavnici braniteljskih i civilnih udruga osoba s invaliditetom. U razdoblju provođenja Nacionalne strategije 2017. – 2020., uočava se porast broja prijava na javni poziv za sufinanciranje projekata rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom i porast broja zahtjeva jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kojima prethodno nisu bila odobrena sredstva za sufinanciranje prilagodbe. Uslijed povećanog broja zahtjeva u 2018., 2019. i 2020. godini osigurana su dodatna proračunska sredstva za sufinanciranje projekata. Ukupno je odobreno sufinanciranje 90 prilagodbi po zahtjevima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za što je izdvojeno

8.518.225,37 kuna. Budući da je i nadalje prisutan veliki broj objekata koji nisu prilagođeni osobama s invaliditetom potrebno je nastaviti s provođenjem aktivnosti.

U cilju osiguravanja pristupačnosti stambenih objekata osobama s invaliditetom Ministarstvo hrvatskih branitelja je temeljem članka 100. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji osiguravalo pristupe stambenim objektima i prilagođavalo stambene objekte u kojima žive HRVI iz Domovinskog rata koji se ne mogu kretati bez invalidskih kolica i drugih ortopedskih pomagala i slijepim HRVI. U 2017. godini realiziran je 1 zahtjev za prilagodbu stambenog objekta HRVI 100% I. skupine, u 2018. godini 7 zahtjeva za prilagodbu stambenog objekta HRVI, u 2019. godini 10 zahtjeva te u 2020. godini 7 zahtjeva za što je sveukupno utrošeno 2.335.893,07 kuna. Obzirom na kontinuirane zahtjeve i zdravstveno stanje braniteljske i stradalničke populacije potrebno je nastaviti provoditi aktivnost.

Tijekom provedbe Nacionalne strategije 2017. - 2020. godine Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine pratilo je provedbu propisa za osiguravanje pristupačnosti osoba s invaliditetom i smanjenom pokretljivosti kod gradnje novih i rekonstrukcije postojećih građevina. Iz podataka koji su se prikupljali putem poziva prema upravnim odjelima za graditeljstvo i prostorno uređenje u svim županijama i Gradu Zagrebu, analizom je za razdoblje do kraja 2019. godine utvrđeno značajno smanjenje potrebe za intervencijama vezano uz uklanjanje nepravilnosti u odnosu na prethodna razdoblja.

U 2018. godini, moralo se intervenirati 148 puta ili u 0,88% slučajeva pri izdavanju 16.882 akata. Tijekom 2019. godine u Republici Hrvatskoj je uz rast broja izdanih akata od 19.274 zabilježeno i ukupno 270 intervencija, tj. u 1,40% slučajeva. Od ukupnog broja intervencija 171 intervencija odnosila se na postupak izdavanja akata za građenje (tj. 1,24% od 13.798 ukupno izdanih akata za građenje) i 99 intervencija u postupku izdavanja uporabnih dozvola (tj. 1,81% od 5.476 ukupno obavljenih tehničkih pregleda i izdanih uporabnih dozvola).

Uvođenjem jedinstvenog informatičkog sustava „e-Dozvole“ koji je uspostavljen za vođenje postupaka koji se vode na temelju Zakona o prostornom uređenju i Zakona o gradnji, značajno je olakšan način ishoda akata, međutim sustav trenutno ne predviđa prikupljanje podataka o pristupačnosti građevina u postupcima građevinskih i uporabnih dozvola. Nadalje, sinergija kriznih pojava u Hrvatskoj, preusmjerila je rad sektora na provođenje mjera ublažavanja posljedica elementarnih nepogoda, te je veći dio kapaciteta u 2020. godini bio usmjeren na interventne aktivnosti rješavanja pitanja stambenog zbrinjavanja, preliminarne preglede potresom oštećenih građevina, prikupljanje podataka o oštećenjima i procjenama uporabljivosti građevina, utvrđivanje stvarne štete, organizaciju terenskih izvida klizišta i drugih hazardnih pojava na površini, a istovremeno se radilo na osiguranju pravnog okvira i osiguranju sredstava za obnovu, te podaci o broju intervencija u 2020. godini nisu prikupljeni.

Analizom prikupljenih podataka, a osobito s usporedbom iz prethodnog razdoblja postotak intervencija je zanemariv što je direktna posljedica uspostavljenog zakonodavnog okvira. Pristupačnost i sigurnost u korištenju jedan je od temeljnih zahtjeva za građevine, što su projektanti dužni implementirati i dokazati u projektu nove i građevine koje se rekonstruiraju, dok su izvođači dužni graditi u skladu s građevinskom dozvolom i glavnim projektom koji je sastavni dio građevinske dozvole. Prema uspostavljenom zakonodavnom okviru, stručni nadzor građenja obvezno se provodi prilikom građenja svih građevina i izvođenja svih radova za koje se izdaje građevinska dozvola i/ili uporabna dozvola, a inspekcijski nadzor nad radom nadzornih inženjera provode građevinski inspektori Državnog inspektorata. Iz svega navedenoga zaključuje se da je usvojena zakonska obaveza osiguranja pristupačnosti za nove

zgrade i zgrade koje se rekonstruiraju, te da je primjena propisa osigurana kroz redovne poslove projektiranja, građenja te rad nadležnih tijela i državnog inspektorata.

Predviđeno donošenje Tehničkog propisa o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti, odnosno, namjera da se sadašnji Pravilnik pretoči u tehnički propis sukladno načelima europskog usklađivanja tehničkog zakonodavstva, kada postoji mogućnost i za određene manje izmjene i/ili dopune u cilju poboljšane pristupačnosti građevina i prostora za osobe s invaliditetom i smanjene pokretljivosti, nije pokrenuta iz razloga što se čekalo donošenje Direktive Europskog Parlamenta i Vijeća o usklađivanju zakona, propisa i administrativnih odredbi država članica u pogledu zahtjeva za pristupačnost proizvoda i usluga. S obzirom da je ista usvojena, Tehnički propis izradit će se sukladno roku određenom Direktivom, što je predviđeno unutar redovnih poslova Ministarstva prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine.

Prema gore navedenom zaključuje se da je uspostavljen kvalitetan zakonodavni okvir te se po ovom pitanju ne planiraju mjere u narednom razdoblju.

Nadalje, potrebno je istaknuti da je poduzeto niz dodatnih mjera u cilju osiguranja pristupačnosti. Tako je od 2017. godine kroz izmjene podzakonskih propisa na temelju odredbe članka 128. Zakona o gradnji (Narodne novine, broj 153/13, 20/17, 39/19, 125/19) i članka 122. Zakona o prostornom uređenju (Narodne novine, broj 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19) omogućena dogradnja vanjskog dizala na postojećoj zgradi neovisno o odredbama prostornog plana bez građevinske dozvole, a u skladu s glavnim projektom, kako bi se poduzeli potrebni koraci za implementaciju Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.

U okviru poziva na dodjelu bespovratnih sredstava za energetska obnovu višestambenih zgrada i zgrada javnog sektora, koje smo objavili, sufinancirali provedbu horizontalnih mjera koje se odnose na omogućavanje neovisnog pristupa, kretanja i korištenje prostora u skladu s Pravilnikom o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (Narodne novine, broj 78/2013). U sklopu projekata energetske obnove, ugovorenih u posljednja tri objavljena poziva u periodu 2017.-2020.g., provedene su ili su još u provedbi 124 gore navedene horizontalne mjere (ugradnja rampi, dizala, vertikalno podiznih platformi, koso podiznih sklopivih platformi, prilagodba sanitarnih prostorija i dr.):

Poziv KK.04.2.2.01 „Energetska obnova višestambenih zgrada“ – 8 mjera;

Poziv KK.04.2.1.03 „Energetska obnova zgrada i korištenje obnovljivih izvora energije u javnim ustanovama koje obavljaju djelatnost odgoja i obrazovanja“ – 8 mjera;

Poziv KK.04.2.1.04 „Energetska obnova i korištenje obnovljivih izvora energije u zgradama javnog sektora“ – 108 mjera.

U Nacionalnoj strategiji tadašnje Ministarstvo državne imovine određeno je kao nositelj mjere 3. „Evidentiranje građevina u vlasništvu Republike Hrvatske“ i mjere 4. „Evidentiranje građevina koje za svoj rad koriste tijela državne uprave Republike Hrvatske s označenom razinom pristupačnosti“, te kao sunositelj mjere 5. „Osiguranje pristupačnosti građevina koje za svoj rad koriste tijela javne vlasti Republike Hrvatske“.

Stupanjem na snagu Zakona o upravljanju državnom imovinom (Narodne novine, broj 52/18) i Zakona o Središnjem državnom registru državne imovine (Narodne novine, broj 112/18) došlo je do promjene nadležnosti u provođenju navedenih mjera s obzirom da se iste vežu uz Središnji registar državne imovine, te Ministarstvo ne raspolaže podacima o pokazateljima mjera.

U dosadašnjem praćenju svih aktivnosti iz ovog područja pokazalo se da je potrebno naći adekvatan način evidentiranja pristupačnosti u građevinskom fondu, a agenda digitalizacije RH jasno pokazuje u smjeru korištenja i/ili povezivanja postojećih platformi (kao što su e- Dozvola,

e- Obnova, ISPU- geoportal i dr.) odnosno stvaranja novih, kako bi se uz primjenu različitih kriterija uključivo podatke o pristupačnosti te o vrstama i razinama pristupačnosti (kao temeljnog zahtjeva na građevine!) stvorile kvalitetne baze podataka za planiranje svih budućih aktivnosti i donošenja financijskih planova realizacije.

U ovom smislu stvaranja baza podataka neophodno je izvršiti i evidentiranje postojećih građevina, prvenstveno javne i poslovne namjene, koje je potrebno učiniti pristupačnima za što je ključno uključivanje šireg spektra dionika, a osobito jedinica lokalne uprave i samouprave.

Uspostavljeni zakonodavni okvir osigurava pristupačnost na novim i građevinama koje se rekonstruiraju. Međutim, ostaje potreba unaprjeđenja odnosno povećanja pristupačnosti postojećeg fonda građevina ali i urbanih prostora, osobito onih javne namjene u kojima djeluju javne vlasti RH.

Trajni problem predstavlja i neosviještenost dionika (vlasnika, upravitelja, projektanta, izvođača ali i u konačnici šire javnosti) o potrebi kontinuiranog unaprjeđivanja, onoga što je i hrvatskim propisima predviđeno kao jedan od temeljnih zahtjeva za građevinu: sigurnost i pristupačnost tijekom upotrebe. Na pojam „pristupačnosti“ gleda se kao na mjeru koju je potrebno osigurati za pojedinca i time dodatni trošak pri svim graditeljskim zahvatima. Upravo iz ovog razloga potrebno je raditi i na promicanju univerzalnog dizajna, kao načela koje pruža jednake mogućnosti svima.

Tijekom provedbe Nacionalne strategije 2017. - 2020. Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture pratilo je provedbu propisa za osiguravanje pristupačnosti osoba s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću te je u sklopu Mjere 7. Osiguravanje pristupačnosti javnog prometa osobama s invaliditetom, Aktivnost 2. Osiguravati pristupačnost javnog željezničkog prometa osobama s invaliditetom, te za potrebe osoba s invaliditetom omogućio sljedeće:

- 11 elektromotornih niskopodnih vlakova za gradsko – prigradski promet
- 11 elektromotornih niskopodnih vlakova za regionalni promet
- 6 dizel-motorna niskopodna vlaka opremljenih rampama za ulazak/izlazak osoba s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću i mjestima za smještaj invalidskih kolica za regionalni promet
- 6 nagibnih vlakova u regionalnom prometu u kojima se nalaze mjesta za smještaj invalidskih kolica
- 3 putnička vagona prilagođena prijevozu osoba s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću koji se u slučaju najavljenog prijevoza osoba s invaliditetom uvrštavaju u sustav vlakova.

Radnici HŽ Putničkog prijevoza kod najavljenih prijevoza osoba s invaliditetom osiguravaju pomoć kod ulaska/izlaska u vlak i u vlaku, a HŽ Putnički prijevoz kontinuirano provodi školovanje strojnog i vlakopravnog osoblja za rukovanje opremom (rampama) u vlaku, odnosno vlakopravnog osoblja za pomoć osobama s invaliditetom.

U 2019. godini nabavljeno je 9 podiznih platformi za ulazak osoba smanjene pokretljivosti u vlak za kolodvore: Kutina, Nova Gradiška, Osijek, Rijeka, Slavonski Brod, Split, Split Predgrađe, Vinkovci i Zagreb Glavni kolodvor.

Završena je izgradnja i u prosincu 2019. godine, puštena u promet nova željeznička pruga za prigradski promet Gradec-Sveti Ivan Žabno. U sklopu projekta na kolodvoru Sveti Ivan Žabno je izgrađen novi peron sa rampom za osobe smanjene pokretljivosti. Kroz projekt sve građevine su projektirane prema Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevinama osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti za nesmetan pristup osobama s invaliditetom: u čekaonicama kolodvora Gradec i Sveti Ivan Žabno omogućen je pristup bez arhitektonskih barijera, u sanitarnom čvoru za putnike izdvojen je sanitarni čvor za osobe smanjene

pokretljivosti, pješačke površine su povezane i omogućuju jednostavnu komunikaciju i pristup svim prostorima, a za potrebe sigurnijeg kretanja i informiranja slabovidnih i ostalih invalidnih osoba, na peronima na kolodvoru i stajalištima ugrađene su taktilne trake s užljebljenjima, sustav razglasa i info display pomoću kojih sve invalidne osobe mogu dobiti pravovremenu informaciju o redovnom kretanju vlakova kao i njihovom eventualnom kašnjenju.

Trenutno je na željezničkim prugama u regionalnom prometu u uporabi 24 elektromotornih niskopodnih vlakova opremljenih odgovarajućim sredstvima komunikacije. HŽ također ima 3 klasična vagona prilagođena prijevozu osoba s invaliditetom koji se u slučaju najavljenog prijevoza osoba s invaliditetom uvrštavaju u sustav vlakova.

Željeznički kolodvori su samo djelomično (i pretežito samo u većim gradskim središtima) opremljeni sredstvima komunikacije temeljenim na univerzalnom dizajnu (posebnim informativnim monitorima, sustavima indukcijske petlje i sl.).

U provedbi je **17 projekata** sufinanciranih sredstvima EU, a koji se odnose na izradu studijske/projektne dokumentacije, te izvođenje radova na prugama RH. Izrada dokumentacije, te izvođenje radova uz ostale zakone u skladu je i sa Pravilnikom o osiguranju pristupačnosti građevina osobama sa invaliditetom i smanjene pokretljivosti (Narodne novine, broj 78/13) i tehničkim specifikacijama za interoperabilnost. Primjena navedenih specifikacija uzima se u obzir posebice u pristupu stajalištima i kolodvorima te na mjestu telekomunikacijskih uređaja na platformama kako bi se omogućilo nesmetano kretanje osobama sa invaliditetom i smanjene pokretljivosti.

Ugovorom o izvođenju radova koji su tijekom na rekonstrukciji **kolodvorske zgrade Rijeka** prilagođava se blagajna osobama smanjene pokretljivosti, gluhim osobama i osobama sa oštećenim sluhom te slijepim i slabovidnim osobama, u prostore za putnike se postavlja taktilna linija za usmjerenje i vođenje slijepih i slabovidnih osoba, a u javnim sanitarijama se uređuje sanitarni čvor za invalide.

U 2020. godini završili su radovi na rekonstrukciji **stajališta Dubrava Zabočka** na pruzi **R201 Zaprešić – Čakovec**. Postojeća uređena površina srušena je te je sagrađen novi bočni peron visok 55 cm i dug 168 m paralelno s kojim se nalazi rampa za pristup osoba smanjene pokretljivosti. Uređeno je i pristupno stubište koje je također prilagođeno osobama smanjene pokretljivosti. Sagrađena je i nova peronska nadstrešnica kao i nadstrešnica za bicikle, pristupni put i parkiralište (2+1 za osobe smanjene pokretljivosti), vanjska rasvjeta, a okoliš je uređen.

U sklopu izgradnje željezničkog stajališta **Sesvetska Sopnica** na pruzi **M102 Zagreb GK – Dugo Selo**, gradi se otočni peron. Površina perona popločat će se betonskim opločnicima. Na udaljenosti 2.40 m od osi kolosijeka, paralelno sa rubom perona, označit će se vodoravna signalizacija, u vidu žute trake upozorenja širine 100 mm i uz nju taktilna crta upozorenja za slabovidne osobe, širine 400 mm, kao treći red opločnika gledano od peronskog elementa. Pristup na perone osiguran je izgradnjom novog pothodnika sa stubištima i tri dizala za osobe smanjene pokretljivosti sukladno Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevinama osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (Narodne novine, broj 78/13).

U sklopu izvođenja radova na pothodniku za pristup na peron u **kolodvoru Laslovo – Korod** na pruzi **L208 Vinkovci – Osijek** predviđena je dobava i montaža pokretne platforme za osobe smanjene pokretljivosti. Platforma je dimenzija 90/100cm, nosivosti <250kg, napona napajanja 230V, snage 1 kW. U cijeni su sadržani svi potrebni radovi dobave i montaže, te atesti i certifikati, kao i tehnički pregled dizala sa uporabnom dozvolom. Isto tako u sklopu radova parkirališta i pješačke staze izvode se dijelovi upuštenih rubnjaka sa rampama također za pristup osoba smanjene pokretljivosti kao i taktilni opločnici na peronu za slabovidne i slijepe osobe.

Na planiranoj izgradnji **stajališta Dujmovača, Solin Širina i Sv. Kajo** na pruzi **M604 Oštarije – Knin – Split** tehnička dokumentacija izrađena je sukladno Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (Narodne novine, broj 78/13) te će sukladno tome stajališta biti opremljena: rampama za pristup osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti i taktilnim crtama upozorenja za slabovidne osobe.

U **kolodvorima Gomirje i Ogulin** na pruzi **M202 Zagreb Gk-Rijeka** u okviru projekta Obnova dionice Ogulin - Moravice izrađene su uređene površine između 1. i 2. te 2. i 3. kolosijeka s pristupnim rampama koje su prilagođene pristupu osoba s invaliditetom.

U sklopu projekta Virovitica (isklj.) - Pitomača (uklj.) tijekom 2020. su započeli, a do kraja 2021. će biti i završeni radovi između ostaloga i na bočnim peronima koji su sukladno TSI odrednicama, interoperabilni, dakle prema gabaritima, te prilagođeni osobama smanjene pokretljivosti, što pristupnim invalidskim rampama na sami peron, što svojom visinom za ulazak sa perona u vlakove. Bit će izvedeni i u funkciji peroni 160 m dužine, 2,5 m širine i 55 cm iznad ruba tračnica u **stajalištima Virovitica grad, Vukosavljevica**, 2 komada u **kolodvoru Špišić Bukovica** i jedan peron i jedna uređena površina u **kolodvoru Pitomača** na pruzi **R202 Varaždin-Dalj**. Oko kolodvorskih zgrada radit ćemo asfaltiranja površina, tako da će pristup i do samog perona biti bolji i sigurniji i prilagođen osobama smanjene pokretljivosti. U sklopu projekta Obnove dionice Savski Marof - Zagreb Zk omogućena je pristupačnost osobama s invaliditetom u **stajalištima Zaprešić Savska i Brdovec**, te pristupačnost zgrade u **kolodvoru Savski Marof na pruzi M101 DG – S. Marof – Zagreb Gk**.

Što se tiče pristupačnosti brodova u obalnom linijskom pomorskom prometu potrebno je povećati broj pristupačnih brodova budući da sada od 79 brodova koji obavljaju obalni linijski pomorski promet, 33 broda su opremljena pristupnim rampama za osobe u invalidskim kolicima, a 33 broda omogućuju pristup sanitarnom čvoru za osobe s invaliditetom.

Agencija za obalni linijski pomorski promet je u listopadu 2018. godine, a na preporuku Ministarstva mora, prometa i infrastrukture, donijela odluku o besplatnom prijevozu za vozila (osobni automobili) registrirana na osobe s invaliditetom, roditelja, zakonskog skrbnika ili zakonskog zastupnika osobe s invaliditetom, kao i vozila tih osoba kao korisnika leasinga, a zbog nezadovoljavajuće infrastrukture za pristup osobama s invaliditetom.

Nadalje, zaključkom Vlade RH od 11. srpnja 2019. godine kojom se predlaže besplatan prijevoz na trajektnim linijama za određene kategorije osoba s invaliditetom, djece s teškoćama u razvoju, njihovu pratnju te za osobna vozila kojima se prevoze omogućen je besplatan prijevoz na svim državnim trajektnim linijama.

Zakonom o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu (NN 33/06, 38/09, 87/09, 18/11, 80/13, 56/16 i 121/19) pravo na besplatan prijevoz na državnim trajektnim linijama s obvezom javne usluge ostvaruju sljedeće kategorije korisnika:

- osobe s invaliditetom kod kojih je utvrđeno tjelesno oštećenje donjih ekstremiteta 80% ili više
- Hrvatski ratni vojni invalidi sa 100%-tnim tjelesnim oštećenjem
- osobe kojima je utvrđeno tjelesno oštećenje osjetila vida od 100%
- gluhoslijepe osobe sa 100%-tnim tjelesnim oštećenjem
- osobe s invaliditetom sa utvrđenim III. i IV. stupnjem funkcionalnog oštećenja
- djeca s teškoćama u razvoju sa utvrđenim III. i IV. stupnjem funkcionalnog oštećenja

Besplatni prijevoz za gore navedene kategorije odnosi se na korisnika, pratnju i osobno vozilo.

Pravo na besplatni prijevoz ostvaruju i djeca s teškoćama u razvoju koja imaju prebivalište na otoku (s utvrđenim I. i II. stupnjem funkcionalnog oštećenja) i njihova pratnja.

Pravo na besplatni prijevoz korisnici ostvaruju temeljem dostavljenog zahtjeva brodarima Jadrolinija i Rapska plovidba te preslikama dokumentacije kojima dokazuju svoj status.

Također, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture je tijekom provedbe Nacionalne strategije 2017. – 2020., iz područja 6. (Stanovanje, mobilnost i pristupačnost) kontinuirano provodilo mjeru 8.1. Osiguranje mobilnosti i jednaka dostupnost javnih cesta i autocesta osobama s invaliditetom. Navedenom mjerom poticala se mobilnost osoba s invaliditetom oslobađanjem plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta kod registracije i oslobađanje od plaćanja cestarine za uporabu autocesta i objekata s naplatom, primjerice most, tunel, vijadukt i sl.

U Republici Hrvatskoj trenutno postoje 63 autobusna kolodvora (A kategorija - 3, B kategorija - 21, C kategorija - 17, D kategorija - 22). Autobusni kolodvori su djelomično (i pretežito samo u većim gradskim središtima) opremljeni sredstvima komunikacije temeljenim na univerzalnom dizajnu (posebnim informativnim monitorima, sustavima indukcijske petlje i sl.). U međuzupanijskom autobusnom linijskom prijevozu putnika postoji mali broj autobusa posebno opremljenih i prilagođenih za prijevoz osoba s invaliditetom.

U zračnom prometu postoji sustav za prihvat i otpremu putnika sa smanjenom pokretljivošću osiguran primjenjivim nacionalnim i europskim propisima, koji nadzire Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo koja je nadležna za nadzor, inspekciju, mirenje te poduzimanje drugih aktivnosti svezi s zaštitom prava putnika, osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti sukladno Uredbi 1107/2006 EU i Vijeća o pravima osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu.

7. PROFESIONALNA REHABILITACIJA, ZAPOSŁJAVANJE, RAD I MIROVINSKO OSIGURANJE

Preporuke Odbora UN-a:

Preporuka je Odbora da država potpisnica pripremi i provede – u suradnji s organizacijama osoba s invaliditetom - akcijski plan za povećanje stope zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada. Također preporuča da sustav kvota bude nadopunjen i drugim poticajima za poslodavce koji zapošljavaju osobe s invaliditetom. Prepreke zapošljavanju osoba s invaliditetom valja analizirati i korigirati. Potrebno je regulirati i nadzirati razumnu prilagodbu radnog mjesta - uključujući zapošljavanje uz podršku - kao i pristupačnost radnog mjesta.

U razdoblju od 2017. do 2020. godine, učinjeni su značajni pomaci na području profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj.

Zahvaljujući uvođenju kvotnog sustava zapošljavanja, implementaciji novog modela profesionalne rehabilitacije, kao i provođenju mjera za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom, bilježimo pozitivne trendove na tržištu rada.

Potvrđuju to i podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (u daljnjem tekstu: HZZ) prema kojima je tijekom 2017. godine iz evidencije HZZ-a zaposleno ukupno 3.366 osoba s invaliditetom, što čini porast u zapošljavanju osoba s invaliditetom za 18% u odnosu na 2016. godinu kada su zaposlene 2.853 osobe s invaliditetom.

Tijekom 2018. i 2019. godine došlo je do smanjenja broja zaposlenih osoba s invaliditetom u odnosu na 2017. godinu, međutim treba uzeti u obzir činjenicu da se u istom razdoblju smanjio i ukupan broj nezaposlenih osoba s invaliditetom prijavljenih u evidenciju HZZ-a. Naime, tijekom 2018. iz evidencije HZZ-a zaposleno je ukupno 3.231 osoba s invaliditetom, što je neznatno smanjenje za 4,01% u odnosu na 2017. godinu. Tijekom 2019. godine iz evidencije je zaposleno ukupno 2.820 osoba s invaliditetom, što predstavlja smanjenje za 12,7% u odnosu na 2018. godinu, odnosno 16,2% u odnosu na 2017. godinu.

Analizirajući podatke o nezaposlenosti osoba s invaliditetom, vidljivo je da je na dan 31. prosinca 2018. godine u evidenciji HZZ-a bilo evidentirano 5.843 nezaposlenih osoba s invaliditetom, što je 10% manje u odnosu na 31. prosinca 2017. godine kada je u evidenciji HZZ-a bilo evidentirano 6.497 nezaposlenih osoba s invaliditetom. Krajem 2019. godine u evidenciji HZZ-a evidentirano je 5.948 nezaposlenih osoba s invaliditetom, što predstavlja smanjenje za 8,5% u odnosu na 31. prosinca 2017. godine.

Tijekom 2020. godine evidentirana je 6.231 nezaposlena osoba s invaliditetom, a iz evidencije je zaposleno ukupno 2.475 osoba s invaliditetom.

Tablica 1. - Pregled broja zaposlenih i nezaposlenih osoba s invaliditetom

godina	zaposleni do 31.12.	nezaposleni na 31.12.
2017.	3.366	6.497
2018.	3.231	5.843
2019.	2.820	5.948
2020.	2.475	6.231

Zapošljavanju osoba s invaliditetom doprinijele su mjere aktivne politike zapošljavanja iz nadležnosti HZZ-a, ali i poticaji koje osigurava Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: ZOSI).

Kada je riječ o mjerama aktivne politike zapošljavanja, treba napomenuti kako su uvjeti i kriteriji za uključivanje osoba s invaliditetom u mjere znatno povoljniji u odnosu na ostale skupine nezaposlenih osoba. Primjerice, u okviru mjere Potpora za zapošljavanje poslodavcu se osigurava iznos od 75% troška plaće osobe s invaliditetom, dok za ostale skupine nezaposlenih osoba taj iznos je 50% troška plaće. Također, osobe s invaliditetom u tijeku jedne godine mogu koristiti više različitih mjera. To znači da osoba s invaliditetom koja je bila uključena u obrazovne aktivnosti, nakon završetka tih aktivnosti može biti zaposlena uz Potporu za zapošljavanje ili samozapošljavanje.

Savjetnici za zapošljavanje HZZ-a pružaju nezaposlenim osobama s invaliditetom usluge individualnog savjetovanja i konzultacija kako bi se sa svakom pojedinom osobom što bolje definirao profesionalni plan/sporazum, koji sadrži popis poslova i zanimanja koje osoba može obavljati prema njezinim stručnim, radnim i osobnim mogućnostima. Također se osobu s invaliditetom informira o pravima i obvezama koje će provoditi u suradnji sa HZZ-om, a u cilju zapošljavanja i uključivanja u mjere aktivne politike zapošljavanja.

U 2018. godini, u mjere je bilo uključeno ukupno 1.648 osoba s invaliditetom. U odnosu na 2017. godinu, broj osoba s invaliditetom uključenih u mjere povećao se za 15%. Naime, u 2017. godini u mjere su bile uključene ukupno 1.433 osobe s invaliditetom.

Također, tijekom 2018. godine, za mjere čija su ciljna skupina osobe s invaliditetom izdvojeno je ukupno 44.511.238,83 kuna, što u odnosu na 2017. godinu kada je isplaćeno 23.351.510,96 kuna predstavlja povećanje isplate za čak 90,61%.

U 2019. godini, u mjere je bilo uključeno ukupno 1.525 osoba s invaliditetom, za što je izdvojeno 26.162.953,31 kuna. U odnosu na 2018. godinu, broj osoba s invaliditetom uključenih u mjere smanjio se za 7,5%.

Tijekom 2020. godine u mjere je uključeno 1.019 osoba s invaliditetom, a izdvojeno je 20.244.895,46 kuna. U odnosu na 2019. godinu, broj osoba s invaliditetom uključenih u mjere smanjio se za 33,2%. Posljedica je to izvanrednih okolnosti uzrokovanih epidemijom bolesti COVID-19. Naime, HZZ je svoje aktivnosti od mjeseca ožujka 2020. godine usmjerio na očuvanje radnih mjesta u djelatnostima/sektorima koji su najugroženiji te je provodio mjeru *Potpora za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenima koronavirusom (COVID-19)*, kojom je obuhvaćeno više od 650.000 radnika. Kako bi se navedena mjera što učinkovitije provodila, a uzimajući u obzir kapacitete HZZ-a, ostale mjere aktivne politike zapošljavanja bile su obustavljene u razdoblju od ožujka do srpnja 2020. godine.

Tablica 2. - Pregled broja osoba s invaliditetom uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja

godina	broj ukupno uključenih osoba s invaliditetom u MAPZ
2017.	1.433
2018.	1.648
2019.	1.525
2020.	1.019

Poticaji koje u svrhu zapošljavanja osoba s invaliditetom osigurava ZOSI namijenjeni su, između ostalog, subvencioniranju troška: plaće, doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje,

obrazovanja, prilagodbe radnog mjesta, kao i uvjeta rada osobe s invaliditetom. Osim navedenih redovnih poticaja, svake godine se dodjeljuju i dodatna sredstva za zapošljavanje osoba s invaliditetom putem javnih natječaja. Dodjelom ovih sredstava poslodavcima se omogućuje nabava novih tehnologija i opreme, ulaganje u znanja osoba s invaliditetom, izgradnja ili širenje poslovnog prostora, a sve s ciljem otvaranja novih radnih mjesta i održavanja zaposlenosti osoba s invaliditetom.

Tijekom 2018. godine, ZOSI je isplatio poticaje u iznosu od 101.604,413,68 kuna, što u odnosu na 2017. godinu kada je isplaćeno 77.926.450,40 kuna predstavlja povećanje isplate za 30,4%. Poticaji su dodijeljeni za 318 poslodavaca, odnosno 1.163 osobe s invaliditetom.

U 2019. godini, ZOSI je isplatio poticaje u iznosu od 48.629.210,11 kuna za 1.335 osoba s invaliditetom, odnosno 400 poslodavaca. U odnosu na 2018. godinu isplaćeno je manje poticaja, a razlog tome je činjenica da u 2019. godini nisu isplaćena sredstva putem javnih natječaja u svrhu zapošljavanja i održavanja zaposlenosti osoba s invaliditetom u zaštitnim i integrativnim radionicama. Navedena sredstva dodijeljena su u 2020. godini, nakon što su zaštitne i integrativne radionice izvršile sve obveze temeljem prethodnih javnih natječaja.

Tijekom 2020. godine, zabilježeno je kontinuirano povećanje broja korisnika poticaja, pa su tako poticaji isplaćeni u iznosu od 109.709.968,66 kuna, za 1.513 osoba s invaliditetom, odnosno 476 poslodavaca.

Tablica 3. - Pregled broja poslodavca i osoba s invaliditetom, korisnika poticaja ZOSI

godina	broj poslodavaca	broj osoba s invaliditetom
2017.	287	1.037
2018.	318	1.163
2019.	400	1.335
2020.	476	1.513

Za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom osobito se važnim pokazalo uvođenje kvotnog sustava zapošljavanja, koji obvezuje sve poslodavce koji zapošljavaju najmanje 20 radnika da na primjerenom radnom mjestu, u primjerenim radnim uvjetima, zaposle određeni broj osoba s invaliditetom. Kvota iznosi 3% u odnosu na ukupan broj zaposlenih.

Analizirajući podatke o kvotnom sustavu, u razdoblju od 2017. do 2020. godine, vidljivo je da se prosječno na godišnjoj razini evidentira 9.400 poslodavaca obveznika kvote. Od toga broja, njih 1/3 zapošljava osobe s invaliditetom i na taj način u potpunosti ili djelomično ispunjava kvotnu obvezu, dok 2/3 poslodavaca ne zapošljava osobe s invaliditetom te su obveznici plaćanja novčane naknade. Sredstva uplaćena s osnove novčane naknade koristila su se za financiranje rada centara za profesionalnu rehabilitaciju te za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom.

U promatranom razdoblju, zabilježeno je i značajno povećanje broja korisnika zamjenske kvote. Najveći broj najava odnosio se na ugovore o poslovnoj suradnji sa zaštitnim i integrativnim radionicama, što je svakako doprinijelo održivosti poslovanja ovih subjekata.

Također, važno je istaknuti povećanje broja obveznika koji zapošljavaju osobe s invaliditetom iznad propisane kvote, te povećanje broja poslodavaca koji nisu obveznici, a ipak su se odlučili na zapošljavanje osoba s invaliditetom. Navedeno je rezultiralo kontinuiranim rastom broja zaposlenih osoba s invaliditetom prijavljenih u Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom kojeg vodi Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje.

Tablica 4. – Ispunjenje kvotne obveze

Obveznici kvotnog zapošljavanja	stanje na dan 31.12.2017.	stanje na dan 31.12.2018.	stanje na dan 31.12.2019.	stanje na dan 31.12.2020. ²
Ukupan broj obveznika	9.119	9.435	9.745	9.289
Obveznici koji ispunjavaju kvotu isključivo zapošljavanjem osoba s invaliditetom	1.202	1.266	1.325	1.246
Obveznici koji obvezu podmiruju plaćanjem naknade (isključivo plaćaju ili djelomično zapošljavaju, a djelomično plaćaju)	3.787	3.514	2.822	4.513
Obveznici koji ne podmiruju obvezu plaćanjem naknade (u cijelosti ili djelomično)	3.814	4.026	4.628	2.389
Obveznici koji su najavili ispunjenje obveze zamjenskom kvotom	167	265	557	766
Obveznici koji zapošljavaju iznad kvote	263	315	335	374
Poslodavci koji nisu obveznici, a zapošljavaju osobe s invaliditetom	842	967	1.194	1.456
Novoosnovani poslodavci	170	364	413	158

Tablica 5. - Pregled broja osoba s invaliditetom u Očevidniku

godina (stanje na dan 31.12.)	broj osoba s invaliditetom
2017.	10.512
2018.	10.836
2019.	11.195
2020.	11.425

U razdoblju od 2017. do 2020. godine, uvedene su i značajne izmjene u zakonskoj regulativi koja uređuje područje profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Izmjenama i dopunama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, broj 39/18) omogućeno je znatno brže i lakše uključivanje nezaposlenih osoba s invaliditetom u postupak profesionalne rehabilitacije. Također, proširena je namjena sredstava novčane naknade kako bi se ta sredstva mogla koristiti za razvoj sustava profesionalne rehabilitacije, kao i za poticaje, projekte i programe za zapošljavanje osoba s invaliditetom, koje osim Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, provode i drugi proračunski i izvanproračunski korisnici. Sustav profesionalne rehabilitacije prepoznat je kao ključan faktor u osposobljavanju osoba s invaliditetom za rad, pa je stoga Vlada Republike Hrvatske u siječnju 2019. godine u cijelosti preuzela osnivačka prava nad Centrima za profesionalnu rehabilitaciju Zagreb, Rijeka, Osijek i Split. Centri su postali korisnici državnog proračuna, čime su osigurani uvjeti za njihovu financijsku stabilnost i nesmetano funkcioniranje.

Kvaliteta u pružanju usluga profesionalne rehabilitacije dodatno je unaprijeđena donošenjem novog Pravilnika o profesionalnoj rehabilitaciji i centrima za profesionalnu rehabilitaciju (Narodne novine, broj 75/18), čiji su sastavni dio Standardi usluga profesionalne rehabilitacije. Standardima se jasnije opisuju i definiraju sve usluge, način njihova provođenja, kriteriji uključivanja i ciljane skupine. Uz postojećih 10 usluga, predviđene su i dvije nove usluge: radno

² Podaci na dan 31.12.2020. su još u obradi.

osposobljavanje na konkretnom radnom mjestu te obrazovanje, osposobljavanje ili usavršavanje s kraćim obrazovnim programom.

Tablica 6. – Pregled broja osoba s invaliditetom uključenih u usluge profesionalne rehabilitacije u centrima

godina	broj osoba s invaliditetom
2017.	495
2018.	676
2019.	698
2020.	717

Bitni pomaci učinjeni su i u području zapošljavanja osoba s invaliditetom. Kako bi potaknuli poslodavce da svoju kvotnu obvezu, umjesto plaćanjem novčane naknade, ispunе na jedan od zamjenskih načina, omogućeno im je korištenje zamjenske kvote pod znatno povoljnijim uvjetima. Donošenjem Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (Narodne novine, broj 75/18), mjesečna vrijednost zamjenske kvote izjednačena je s iznosom novčane naknade, što je rezultiralo i značajnim povećanjem broja poslodavaca korisnika zamjenske kvote. Usporedbe radi, na dan 31. prosinca 2017. godine evidentirano je svega 167 poslodavaca koji su najavili korištenje zamjenske kvote, dok je na dan 30. studenoga 2020. godine evidentirano čak njih 609.

Kako bi se dodatno potaknulo poslodavce na zapošljavanje osoba s invaliditetom, navedenim Pravilnikom povećan je iznos i trajanje novčane nagrade za zapošljavanje osoba s invaliditetom. Nagrada je povećana sa iznosa od 15% minimalne plaće na iznos od 30% minimalne plaće, odnosno sa 6 mjeseci na 12 mjeseci trajanja, a mogu je ostvariti oni poslodavci koji nisu obveznici kvotnog zapošljavanja, a zaposlili su osobe s invaliditetom, kao i poslodavci koji zapošljavaju više osoba s invaliditetom od propisane kvote. Također, Pravilnikom o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, broj 75/18) uvedene su i dvije nove vrste poticaja: naknada u visini troška uplaćenih doprinosa za zdravstveno osiguranje za zaposlenu osobu s invaliditetom te potpora za održivost samozapošljavanja.

Uz navedeno, valja istaknuti kako su uvjeti za osnivanje i rad zaštitnih i integrativnih radionica pojednostavljeni donošenjem Pravilnika o zaštitnim radionicama i integrativnim radionicama za zapošljavanje osoba s invaliditetom (Narodne novine, broj 75/18). Na taj način je 7 zaštitnih radionica zadržalo svoj status, a osnovane su i prve integrativne radionice u Republici Hrvatskoj.

Položaj osoba s invaliditetom značajno je poboljšan i u okviru mirovinske reforme. Kako bi zadržali osobe s invaliditetom u svijetu rada, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, broj 118/18) povećana je naknada plaće koja im se isplaćuje za vrijeme profesionalne rehabilitacije, i to na iznos minimalne plaće. Ujedno je podignuta starosna dob do koje se stječe pravo na profesionalnu rehabilitaciju, s prijašnjih 53 na 55 godina života. Time se potiče zapošljavanje osoba s invaliditetom, posebno onih u starijoj životnoj dobi, što će u konačnici rezultirati uključivanjem većeg broja osoba s invaliditetom na tržište rada. Također, povećana je i osnovica za određivanje novčane naknade zbog tjelesnog oštećenja za 15% za one korisnike naknade kojima je utvrđeno tjelesno oštećenje zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

Osim toga, Zakonom o stažu osiguranja s povećanim trajanjem (Narodne novine, broj 118/18) proširen je krug osiguranika – osoba s invaliditetom koje mogu ostvariti pravo na staž osiguranja s povećanim trajanjem, na način da im se svakih 12 mjeseci staža osiguranja računa

kao 15 mjeseci (radi se o osobama s Down sindrom, gluhoslijepim osobama, osobama oboljelim od sustavnih upalnih bolesti zglobova i vezivnog tkiva). Pritom je važno napomenuti kako pravo na staž osiguranja s povećanim trajanjem, osobe s invaliditetom mogu ostvariti i u slučaju da su radile u nepunom radnom vremenu. Za stjecanje prava na starosnu mirovinu ovoj kategoriji osoba snižena je dobna granica i to po jednu godinu za svakih pet godina provedenih u osiguranju.

Imajući u vidu preporuke odbora UN-a, i u narednom razdoblju, naglasak će biti na povećanju zapošljivosti osoba s invaliditetom, kao i provedbi učinkovitih mjera usmjerenih na zapošljavanje i održavanje zaposlenosti osoba s invaliditetom.

Ključni ciljevi i očekivani ishodi u razdoblju od 2021. do 2027. godine su:

- daljnje jačanje kapaciteta HZZ-a i ZOSI-a
- daljnji razvoj i unaprjeđenje sustava profesionalne rehabilitacije u četiri regionalna Centra Zagreb, Rijeka, Split i Osijek
- dodatno poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom kroz uvođenje novih poticaja
- jačanje kapaciteta zaštitnih i integrativnih radionica i poticanje osnivanja novih.

Novi Zakon o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji proširio je mogućnost rada uz mirovinu hrvatskim braniteljima i HRVI koji su temeljem predmetnog Zakona ostvarili pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog ili djelomičnog gubitka radne sposobnosti, čime je omogućeno njihovo uključivanje u svijet rada, poboljšanje ekonomske neovisnosti, a svim time i dodatna socijalizacija.

Ministarstvo hrvatskih branitelja provodilo je Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji koji je između ostalih bio namijenjen i nezaposlenim HRVI i nezaposlenoj djeci HRVI-ja. Mjerama Programa sufinancirani su troškovi obrazovanja osoba iz ciljne skupine, dodjeljivane potpore za samozapošljavanje, potpore za novo zapošljavanje kod poslodavaca, potpore radu zadruga hrvatskih branitelja i potpore za proširenje postojeće djelatnosti. HRVI čine dio korisnika mjera Programa međutim iste koriste prvenstveno članstvom u zadrugama hrvatskih branitelja gdje se radom uključuju u društvo i aktivno doprinose životu zajednice. Ministarstvo je u razdoblju od 2017. do 2020. organiziralo 9 sajмова zadruga hrvatskih branitelja, 3 tematska okrugla stola, 2 konvencije zadruga hrvatskih branitelja. Predstavnici Ministarstva sudjelovali su na jednom okruglom stolu, 2 konvencije, jednom simpoziju i 10 televizijskih emisija predstavljajući program. Vlada RH usvojila je novi Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji za razdoblje od 2021. do 2023. godine s mjerama namijenjenim poticanju obrazovanja, zapošljavanju i poticanju zadružnog poduzetništva.

8. PRAVNA ZAŠTITA I ZAŠTITA OD ZLOSTAVLJANJA

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Odbor preporuča da država stranka pokrene sveobuhvatnu ocjenu postojećeg zakonodavstva i kada je to potrebno uskladi zakonodavstvo s Konvencijom. Preporuča da koncept razumne prilagodbe i univerzalnog dizajna bude reguliran izvan konteksta legislative o suzbijanju diskriminacije u područjima obrazovanja, zdravstva, prometa i graditeljstva. Preporuka je Odbora da država stranka osigura sredstva kojima se organizacijama osoba s invaliditetom omogućava realizacija njihove uloge koja proizlazi iz članka 4. stavka 3. Konvencije.

Preporuka je Odbora da se u savjetovanju s organizacijama koje zastupaju žene s invaliditetom poduzimaju mjere za unaprjeđenje razvoja i osnaživanja žena s invaliditetom u područjima obrazovanja i zapošljavanja te da se poduzmu neposredni koraci za zaštitu žena i djevojčica s invaliditetom od nasilja, uključujući seksualnog nasilja.

Nadalje je preporuka donošenje i provedba strategije protiv napuštanja djece s invaliditetom i donošenje zaštitnih mehanizama kako bi se osiguralo savjetovanje djece u svim pitanjima koja se na njih odnose.

Preporuka je Odbora da se zakonodavne mjere poduzimaju na način da se ukine praksa zamjenskog donošenja odluka u skladu s općom napomenom Odbora br. 1 (2014.) te da se donese široka lepeza mjera kojima se poštuje autonomija, volja i želje osobe s invaliditetom, uključujući pravo osobe da samostalno daje i povlači pojedinačni informirani pristanak na liječenje, pristup pravdi, glasovanju, sklapanju braka, punim roditeljskim pravima i rad. Odbor nadalje preporuča poduzimanje opipljivih koraka za uvođenje sustava odlučivanja uz podršku i u ovu svrhu edukacije socijalnih radnika, pravnih stručnjaka i javnih tijela o pravima predviđenima Konvencijom. Organizacije osoba s invaliditetom te ostali relevantni dionici trebaju biti uključeni u navedene zakonodavne i političke procese.

Preporuka je Odbora da se ukinu zakonske odredbe prema kojima je dopuštena institucionalizacija na osnovi invaliditeta bez pristanka osobe te usklađivanje Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama s Konvencijom.

Preporuka je Odbora da država stranka ispita postupke i praksu u vezi s istragama, progonom i postupanjem prema osobama s invaliditetom koji su počinili kaznena djela. Također je preporuka Odbora da se ispita jesu li primjenjive opće zaštitne mjere i pravni kazneni standardi odnosno pretpostavka nevinosti i pravo na pravično suđenje. Izjava Odbora o članku 14. Konvencije preporuča se kao smjernica u ovom smislu.

Hitna je preporuka Odbora da se poduzmu direktni koraci za rješavanje teške situacije u ustanovama, zaustave nedobrovoljni tretmani i korištenje mjera sputavanja. Odbor nadalje sugerira da se zakonodavstvo uskladi s Konvencijom. Daljnja je preporuka Odbora provođenje istrage i progona svih kršenja ljudskih prava.

Preporuka je Odbora da država stranka stavi usluge za zaštitu osoba s invaliditetom od nasilja u prvi plan i da ih učini u potpunosti dostupnima. Osim toga nadzorne mehanizme valja razvijati u skladu s člankom 16. stavkom 3. Konvencije.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici 19. lipnja 2019. donijela novi Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji kojim se osigurava integrirani pristup uz međuresorno djelovanje svih dionika koji sudjeluju u zaštiti žrtava nasilja, a istim su posebno istaknute osobe koje uživaju posebnu zaštitu temeljem Zakona o zaštiti nasilja u obitelji (Narodne novine, broj 70/17). Vlada Republike Hrvatske je 2018. godine usvojila Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja (Narodne novine, broj 70/18), u kojem je osobita pažnja posvećena postupanju u slučaju kada je žrtva seksualnog nasilja osoba s invaliditetom, u vidu posebne podrške žrtvama s mentalnim, intelektualnim, osjetilnim ili tjelesnim oštećenjem.

U Republici Hrvatskoj djeluje 19 skloništa za žrtve nasilja u obitelji, od kojih je jedno postalo proračunski korisnik u siječnju 2019. godine.

Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi ima sklopljen ugovor o međusobnim odnosima za pružanje i financiranje usluge privremenog smještaja sa 9 pružatelja usluga smještaja za žrtve obiteljskog nasilja, ugovorenih smještajnih kapaciteta za 124 korisnika, te je u 2019. godini za izvršene usluge, korisnicima upućenim rješenjem centra za socijalnu skrb, utrošeno ukupno 5.758.897,50 kuna, a u 2020. godini ukupno 4.493.019,65 kuna.

Za financiranje 7 skloništa za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji (jedno sklonište djeluje na dvije lokacije) Ministarstvo je u 2019. godini, kao i u 2020. godini, osiguralo iznos od 2.100.000,00 kuna putem javnog natječaja za trogodišnji program za razdoblje 2019. – 2021. godina. Za financiranje 15 projekata savjetovašta za žrtve nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj u 2019. godini, utrošeno 3.000.000,00 kuna putem javnog Poziva. U lipnju 2020. godine raspisan je Poziv za prijavu projekata udruga koje pružaju usluge savjetovašta za žrtve nasilja u obitelji u Republici Hrvatskoj za 2020. godinu, u cilju osiguravanja savjetodavne pomoći žrtvama nasilja u obitelji kroz financijsku podršku organizacijama civilnoga društva koje u svom djelokrugu pružaju uslugu savjetovanja za žrtve nasilja u obitelji. Odobrena je financijska potpora za 20 udruga u iznosu od 3.000.000,00 kn s početkom provedbe 1. prosinca 2020. godine. Ukupno je za skloništa i savjetovašta namijenjena žrtvama nasilja u obitelji od strane Ministarstva u 2019. godini utrošeno 10.858.897,50 kuna, a u 2020. godini 9.593.019,65 kuna međutim usluga skloništa i savjetovašta nije namijenjena isključivo osobama s invaliditetom nego cjelokupnoj populaciji.

Također, do kraja 2020. godine su uspostavljena/osnovana nova skloništa za žrtve nasilja u obitelji na području Krapinsko-zagorske, Koprivničko-križevačke, Ličko-senjske, Virovitičko-podravske, Požeško-slavonske i Dubrovačko-neretvanske županije. Osnivači ovih skloništa su županije u suradnji s partnerima – organizacijama civilnog društva, Caritasom ili Crvenim križem. Sva nova skloništa dobila su rješenja o utvrđivanju minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga te su spremna za prihvata korisnika u slučaju potrebe. Financijska potpora uređenju i radu ovih skloništa osigurana je iz EU fondova. Ministarstvo je 6. ožujka 2020. godine, objavilo ograničeni Poziv pod nazivom Osiguravanje sustava podrške za žene žrtve nasilja i žrtve nasilja u obitelji čiji je opći cilj unaprjeđenje sustava podrške, prevencije i zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji na područjima šest županija u kojima nedostaju takve usluge; jačanje kapaciteta stručnjaka/osoba koje rade sa ženama žrtvama nasilja i žrtvama nasilja u obitelji, te kroz podizanje svijesti javnosti o pravima žena žrtava nasilja i žrtava nasilja u obitelji te negativnim posljedicama nasilja u obitelji. Pozivom su predviđane aktivnosti uspostave skloništa i skrbi izvan vlastite obitelji, pružanja usluga savjetovanja i pomaganja, osnaživanja i motiviranja te pružanja podrške ženama žrtvama nasilja i žrtvama nasilja u obitelji koje mogu biti žene s invaliditetom. Prihvatljivi prijavitelji su navedene jedinice područne (regionalne) samouprave. Ovim pozivom, u trajanju od 6. ožujka do 31. prosinca 2020. godine, iz EU fondova se osigurava ukupno 70.000.000,00 kuna u svrhu osnivanja, opremanja i provođenja programskih aktivnosti novih skloništa u razdoblju do najviše 30 mjeseci od dana sklapanja ugovora. Raspoloživa sredstva po pojedinom prijavitelju su od najmanje 3.000.000,00 kuna do najviše 11.700.000,00 kuna, a predviđeni intenzitet potpore po pojedinom projektu može iznositi do 100% prihvatljivih troškova što znači da prijavitelji, odnosno njihovi partneri, nisu dužni osigurati vlastito financiranje. U studenom 2020. godine sklopljeni su ugovori o dodjeli sredstava sa Virovitičko-podravskom i Koprivničko-križevačkom županijom u vrijednosti 19.249.776,72 kuna. Donesena je odluka o financijskoj potpori Požeško-slavonskoj županiji, dok su projekti Krapinsko-zagorske, Ličko-senjske i Dubrovačko-neretvanske županije u procesu pred ugovaranja. Također, kroz Poziv Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici – faza 1, (ESF) ukupne vrijednosti 110.150.000,00 kuna,

od čega je 20.150.000,00 milijuna kuna namijenjeno pružanju socijalnih usluga u zajednici za skupine u nepovoljnom položaju, što uključuje i žrtve obiteljskog nasilja koje mogu biti i osobe s invaliditetom. Tijekom 2020. godine je ugovoreno 12 projekata u vrijednosti 15.864.098,96 kuna za pružanje socijalnih usluga za žrtve obiteljskog nasilja.

Dana 29. i 30. lipnja 2020. održan je ciklus sastanaka sa Županijskim timovima za sprječavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji na kojem su sudjelovali predstavnici svih županijskih timova. Cilj sastanka je bio steći uvid u probleme i poteškoće sa kojima se županijski timovi susreću u svom radu. Povodom obilježavanja Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama 22. rujna 2020. godine za stručnjake svih relevantnih sustava uključujući i predstavnike organizacija civilnog društva koji programski djeluju u području nasilja u obitelji održan je Webinar na temu „Suzbijanje nasilja u obitelji za vrijeme koronavirusa“ kojega je održao prof.dr.sc. emeritus Dejan Ajduković. Na istom događanju održana je međuresorna rasprava „Iskustva međuresorne suradnje na suzbijanju nasilja za vrijeme koronavirusa na kojem su sudjelovali predstavnici sustava i organizacija koja se bave područjem nasilja u obitelji. Dana 9. prosinca 2020. godine putem aplikacije zoom održan je sastanak SOS telefona s ciljem razmjene iskustva i dobrih praksi.

Vežano uz mjeru 3. „Provoditi načelo osobnog pristanka osobe s invaliditetom prilikom smještaja u instituciju ili njezinog izlaska“, stručni radnici u centrima za socijalnu skrb vode se načelima socijalne skrbi tijekom provođenja postupaka priznavanja prava iz sustava socijalne skrbi. U okviru načela sudjelovanja u donošenju odluka korisnik ima pravo sudjelovati u procjeni stanja, potreba i odlučivanja o korištenju usluga kao i da se istome ne mogu pružati usluge bez njegovog pristanka ili pristanka njegovog skrbnika ili zakonskog zastupnika, osim u slučajevima propisanim zakonom.

Premda je Republika Hrvatska redefinirala koncept skrbničke zaštite u pogledu opsega lišenja poslovne sposobnosti te je napušten postojeći institut „roditeljske skrbi nakon punoljetnosti“ i propisana obveza djelomičnoga lišenja poslovne sposobnosti kao pravilo i nadalje nije u potpunosti realizirana preporuka UN Odbora za prava osoba s invaliditetom da se ukine praksa zamjenskog donošenja odluka, odnosno uvede sustav odlučivanja uz podršku u zamjenu za djelomično oduzimanje poslovne sposobnosti. Obiteljskim zakonom (Narodne novine, broj 103/15, 98/19 i 47/20) propisano je da se odluke o lišenju poslovne sposobnosti donesene prema prijašnjim propisima moraju preispitati radi vraćanja poslovne sposobnosti. Kontinuirano su u tijeku postupci za preispitivanje odluka o lišenju poslovne sposobnosti koje pokreću centri za socijalnu skrb.

Vežano uz mjeru 5. „Organizirati ciljano obrazovanje i usavršavanje pravosudnih dužnosnika, policijskih te pravosudnih službenika o pravima predviđenim Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom i Konvencijom o pravima djeteta“ tijekom 2017., 2018. i 2019. godine provodila se izobrazba pravosudnih policajaca u zatvorskom sustavu vežano uz posebnosti postupanja prema osobama s invaliditetom tijekom temeljnog tečaja za pravosudnu policiju. Izobrazba se provodila u suradnji s Uredom pravobraniteljice za osobe s invaliditetom i Zajednicom saveza osoba s invaliditetom Hrvatske. Tijekom 2017. godine utrošeno je 2.184,00 kuna.

Vežano uz mjeru 8. „Osigurati pristupačnost sudova i ustanova za osobe lišene slobode“, u 2018. godini radovima vežanim uz osiguravanje pristupačnosti sudova i ustanova za osobe lišene slobode obuhvaćeno je 9 sudova i 7 ustanova za osobe lišene slobode za što je utrošeno ukupno 2.116.664,84 kuna iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti. Tijekom 2017. i 2018. godine je tadašnje Ministarstvo pravosuđa u suradnji s Centrom za odgoj i obrazovanje Vinko Bek i Centrom za socijalnu skrb Karlovac provelo obuku slijepih, slabovidnih i gluhoslijepih zatvorenika za sigurno kretanje u zatvoru ili kaznionici. U Kaznionici u Lipovici,

Popovača je provedena edukacija za korištenje bijelog štapa i prilagodbu za kretanje prostorom kaznionice za jednog slijepog zatvorenika. Edukaciju je proveo Centar za odgoj i obrazovanje Vinko Bek, a financiralo tadašnje MDOMSP temeljem rješenja centra za socijalnu skrb o pravu zatvorenika na socijalnu uslugu psihosocijalne podrške.

Tijekom 2019. godine izvršene su prilagodbe na Vrhovnom sudu, četiri županijska suda, četiri općinska suda i jednom trgovačkom sudu. Prema prikupljenim podacima napravljen je popis objekata prilagođenih osobama s invaliditetom (<https://pravosudje.gov.hr/pravosudni-sustav11207/sudovi/pristupacnost/21616>). Za pristupačnost zgradama pravosudnih tijela tijekom 2019. godine utrošeno je ukupno 1.092.500,00 kuna (K 544052), a za uređenje i opremanje pravosudnih tijela ukupno 400.000,00 kuna (K629022). Tijekom 2019. godine u zatvorskom sustavu kaznena tijela nisu izvijestila o potrebi za realizacijom suradnje s organizacijama civilnog društva radi obuke slijepih, slabovidnih i gluhoslijepih zatvorenika.

Vežano uz mjeru 7. „Prikupljati podatke u svrhu vođenja statistike o nasilju nad ženama s invaliditetom iz područja primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji“ ministarstvo nadležno za pravosuđe je obvezno prikupljati statističke podatke o nasilju nad ženama s invaliditetom iz područja primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji. Od 2018. godine podaci se prikupljaju temeljem novog Pravilnika. U 2017. godini je bilo 14 žrtava ženskog spola s invaliditetom (od ukupno 26 žrtava - oštećenika/ca s invaliditetom), u 2018. godini je bilo 17 žena osoba s invaliditetom žrtava nasilja u obitelji od ukupno 32 osobe s invaliditetom koje su bile žrtve nasilja u obitelji, a u 2019. godini je bilo 19 žena osoba s invaliditetom žrtava nasilja u obitelji od ukupno 32 osobe s invaliditetom koje su bile žrtve nasilja u obitelji. U 2020. godini, a prema podacima koje u sustav unose sudovi, broj žrtava/oštećenica nasilja u obitelji – žena s invaliditetom bio je 18, a broj žrtava/oštećenika nasilja u obitelji – muškaraca s invaliditetom bilo je 9.

Vežano uz mjeru 8. „Osigurati učinkovitu zaštitu žena s invaliditetom i djevojčica s teškoćama u razvoju od nasilja, uključujući seksualnog nasilja“ ističe se da je sigurnosna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana mjera koju sud izriče počinitelju kaznenog djela s obilježjem nasilja ako postoji opasnost da će počinuti isto ili slično djelo. U svrhu provođenja ove sigurnosne mjere u okviru zatvorskog sustava izrađen je program pod nazivom Tretman zatvorenika počinitelja nasilnih kaznenih djela - NAS, koji sa zatvorenicama provode službenici odjela tretmana kaznenih tijela. Tijekom 2019. godine provedena je izobrazba službenika tretmana - psihologa, socijalnih pedagoga i socijalnih radnika za provođenje ovog programa sa zatvorenicama.

9. INFORMIRANJE, KOMUNIKACIJA I PODIZANJE RAZINE SVIJEŠTI

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka je Odbora da država stranka u suradnji s organizacijama osoba s invaliditetom i ostalim dionicima poduzme kampanje podizanja razine svijesti javnosti kako bi se unaprijedila pozitivna slika osoba s invaliditetom kao nositelja svih ljudskih prava priznatih u Konvenciji. Preporuka je Odbora državi potpisnici da osigura edukaciju za sva tijela s javnim ovlastima i javne ili privatne stručnjake koji rade s osobama s invaliditetom o pravima predviđenim u Konvenciji.

Preporuka je Odbora državi potpisnici da uloži napore u prilagodbu projekta e-građani kako bi se izašlo ususret potrebama osoba s invaliditetom te kako bi im se osigurao pristup informacijama na ravnopravnoj osnovi s drugima, kroz promicanje i korištenjem easy to read formata, Brailleovog pisma, audio formata te ostalih augmentativnih i alternativnih komunikacijskih metoda u službenim odnosima te kroz pristupačnost javnih web-stranica. Nadalje preporuča da država stranka donese i predvidi mjere za učinkovitu i pravovremenu provedbu Zakona o hrvatskom znakovnom jeziku i ostalim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba, uključujući njegovu regulaciju, u bliskim konzultacijama i s aktivnim angažmanom osoba s invaliditetom. Također je preporučeno osigurati da se gluhim osobama osiguraju usluge tumača za znakovni jezik u svim sudskim postupcima.

Svakodnevna uporaba računala i ostalih informatičkih tehnologija unosi velike promjene u svakodnevni život, te premda sve više ljudi za komunikaciju koristi nove komunikacijske tehnologije, iste nisu uvijek prilagođene i dostupne svim građanima, posebice osobama s invaliditetom te starijim osobama. Stoga je obveza svih da u pružanju informacija uzmu u obzir činjenicu da informacije trebaju biti usklađene sa standardima pristupačnosti. Važno je naglasiti da osobama s invaliditetom treba omogućiti i korištenje e-usluga, ne samo putem informiranja o mogućnostima dobivanja tih usluga već i razvijanjem njihovih vještina i znanja.

Tijekom provedbe prethodnog strateškog dokumenta uočena je potreba da se komunikacijske sustave, e-usluge i informacijske sadržaje tijela javne vlasti učini pristupačnijima osobama s invaliditetom uz pomoć novih tehnologija. To uključuje mjere kako bi se olakšala primjena zahtjeva pristupačnosti, kontinuirano poduzimaju aktivnosti kako bi se podigla svijest o važnosti objave digitalno pristupačnih sadržaja te provedba edukativnih programa radi učinkovite implementacija zahtjeva pristupačnosti.

U 2017. godini u sklopu Središnjeg državnog portala (gov.hr), kao centralnog internetskog rješenja za informacije tijela državne uprave, 9 tijela na svojim mrežnim stranicama imalo je mogućnost prilagodbe pristupačnosti na način da je korisniku omogućena i promjena pozadine teksta, odnosno kontrasta kao i mogućnost prilagodbe veličine teksta. U 2018. godini mrežne stranice Ministarstva zdravstva imaju mogućnost prilagodbe u smislu povećavanja prikaza (zumiranjem sadržaja, povećavanjem slova do potrebne razine ili smanjivanjem rezolucije kako bi se povećala veličina prikazanog sadržaja). Korisniku je omogućena i promjena pozadine teksta, odnosno kontrasta. Pri izradi i uređivanju sadržaja koristi se jasan način izražavanja. Svaka korisnička akcija (npr. odabir linka ili drugog elementa) moguća je korištenjem mišem i tipkovnicom. Mrežno mjesto HZJZ-a pristupačna je osobama oštećena vida, ali i svim drugim osobama s invaliditetom, te se redovito ažurira. Pored navedenog na stranicama <http://oglasnik.javno-zdravlje.hr/> HZJZ je uspostavio oglasnik za osobe s invaliditetom koji pruža mogućnost da osobe s invaliditetom oglašavaju svoje usluge i proizvode. U 2020. sva tijela državne uprave koja svoje mrežne stranice imaju na domeni gov.hr, u sklopu Središnjeg državnog portala, osigurala su, sukladno Zakonu o pristupačnosti mrežnih stranica i

programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora (Narodne novine, broj 17/19), mogućnost prilagodbe prikazanog sadržaja.

Sustav e-Građani u sklopu Središnjeg državnog portala 2017. godine sadrži 47 e-usluga i 66 e-poruka koje korisnici mogu zaprimiti u svoj osobni korisnički pretinac te se kontinuirano provode aktivnosti s ciljem uvođenja novih e-usluga. U 2018. godini vidljivo je povećanje sveukupnog broja e-usluga u sustavu e-Građani, njih 53, broja e-poruka je 66. Krajem 2019. godine bile su dostupne 63 e-usluge i 66 e-poruka koje korisnici mogu zaprimiti u svoj Osobni korisnički pretinac te se kontinuirano provode aktivnosti s ciljem uvođenja novih e-usluga. Lista nacionalnih vjerodajnica kojima građani mogu pristupiti sustavu e-Građani, u 2019. godini broji 17 prihvaćenih vjerodajnica. U 2020. godini sve e-usluge koje su uključene u sustav e-Građani (radi se o aplikativnim rješenjima za čiji pristup je potrebno provesti proces autentifikacije putem NIAS-a) usklađuju se sukladno Zakonu o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora (Narodne novine, broj 17/19) odnosno prilagođavaju svoje sadržaje zahtjevima pristupačnosti.

U svrhu unaprjeđenja sustava informiranja osoba s invaliditetom i njihovih obitelji o pravima i uslugama iz područja obiteljske i socijalne zaštite, Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi je krajem 2017. godine započelo s provođenjem aktivnosti izrade objedinjenog Kataloga o pravima osoba s invaliditetom na području Republike Hrvatske. Tijekom 2018. godine utvrđena je potreba za dodatnom doradom Kataloga, a u 2019. godini izrađen je „Objedinjeni Katalog prava, usluga, olakšica i potpora za osobe s invaliditetom“ u kojem se navode prava/usluge/olakšice/povlastice koje mogu ostvariti osobe s invaliditetom unutar resora koji su provodili mjere Nacionalne strategije 2017. - 2020. Katalog je dostupan u okviru Izvješća provedbi mjera Nacionalne strategije 2017. - 2020, za 2019. godinu.

Pored toga, kontinuirano su se provodile aktivnosti usmjerene podizanju razine svijesti o pravima osoba s invaliditetom.

Predstavnici ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi kontinuirano sudjeluju u medijskim programima gdje govore o pravima osoba s invaliditetom u cilju podizanja razine svijesti javnosti o percepciji osoba s invaliditetom. Pored navedenog sudjeluju i na tribinama, okruglim stolovima i obilježavanjima važnih datuma vezanih uz osobe s invaliditetom. Također tijekom 2017., 2018., 2019. i 2020. godine predstavnice Ministarstva, kao trenerice, kontinuirano su održavale edukacije na temu Predstavljanja ex-ante uvjeta G3(2,3) iz područja prava osoba s invaliditetom - Mjere za osposobljavanje osoblja tijela uključenih u kontrolu i upravljanje ESI fondovima iz područja prava osoba s invaliditetom i praktične primjene Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom s naglaskom na članak 9. Pristupačnost. Edukacija se provodila u Državnoj školi za javnu upravu na mjesečnoj razini na kojima je sudjelovalo oko 40 do 50 državnih službenika, odnosno online uslijed epidemije bolesti COVID-19.

U 2017. godini ZOSI je organizirao stručnu radionicu o funkcionalnom vještačenju na kojoj je sudjelovalo 100 zaposlenika. Tijekom 2019. godine dodatno je tadašnje Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi u suradnji sa Zavodom za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom organiziralo i provelo 9 regionalnih stručnih sastanaka sa stručnim radnicima svih centara za socijalnu skrb i vještacima svih područnih ureda Zavoda. Sastancima su prisustvovala 254 stručna radnika centara za socijalnu skrb i 34 vještaka područnih ureda Zavoda.

S ciljem podizanja razine svijesti javnosti te vezanim aktivnosti koje su se odnosile na organizaciju edukacije državnih i javnih službenika o pravima i mogućnostima osoba s invaliditetom, ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi je u 2018. godini za stručne

radnike zaposlene u centrima za socijalnu skrb organiziralo dvije jednodnevne edukacije: „Edukacija o pravima i mogućnostima osoba s invaliditetom i starijih osoba s naglaskom na jednake mogućnosti i socijalno uključivanje“, u Splitu i Zagrebu. Na edukacijama je sudjelovao 61 stručni/-e radnik/-ce iz centara za socijalnu skrb. U 2019. godini tadašnje nadležno za poslove socijalne skrbi je za stručne radnike zaposlene u centrima za socijalnu skrb održao dvije jednodnevne edukacije „Edukacija o pravima i mogućnostima osoba s invaliditetom i starijih osoba s naglaskom na jednake mogućnosti i socijalno uključivanje“. Također je organiziralo pet jednodnevnih savjetodavnih regionalnih radionica koje su bile namijenjene koordinatorima i nositeljima mjera Nacionalne strategije 2017. – 2020., na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo je u 2019. godini preveo International Classification of Functioning, Disability and Health for Children and Youth koja je specijalna edicija Međunarodne klasifikacije funkcioniranja za djecu. Započeta je suradnja sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom oko verifikacije prijevoda.

U 2019. godini donesen je Zakon o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora (Narodne novine, broj 17/19). Donošenje Zakona predstavlja ispunjavanje obveze transpozicije Direktive (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora (OJ L 327/1, 2. prosinca 2016.), kojom je definiran krug obveznika (tijela javnog sektora), njihove obveze u smislu ispunjavanja zahtjeva pristupačnosti i rokovi za prilagodbu. Zakonom se utvrđuje obveza primjena zahtjeva pristupačnosti kroz četiri načela: mogućnost opažanja, operabilnost, razumljivost i stabilnost. Time će mrežne stranice i programska rješenja za pokretne uređaje aplikacije tijela javnog sektora postati pristupačnije svim korisnicima, osobito osobama s različitim oblicima invaliditeta te starijim osobama. Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva, Povjerenik za informiranje, krovne nacionalne organizacije osoba s invaliditetom i Državna škola za javnu upravu poduzimaju mjere kako bi se olakšala primjena zahtjeva pristupačnosti, kontinuirano poduzimaju aktivnosti kako bi se podigla svijest o važnosti objave digitalno pristupačnih sadržaja te provode edukativne programe za tijela javnog sektora radi učinkovite implementacija navedenih zahtjeva.

Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva, Povjerenik za informiranje i krovne nacionalne organizacije osoba s invaliditetom osmislile su kolegij „Digitalna pristupačnost“ koji se održava putem Državne škole za javnu upravu. U 2020. godini kolegij je pohađalo više od 600 polaznika.

Nacionalni propis usklađen je s člankom 9. UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u smislu poduzimanja odgovarajućih mjera osiguravanja pristupačnosti osobama s invaliditetom, uključujući informacijske i komunikacijske tehnologije i sustave, kao i druge usluge namijenjene javnosti, kako bi osobama s invaliditetom osigurale život neovisan o tuđoj pomoći i potpuno sudjelovanje u svim područjima života.

Propisom su posebno poduzete odgovarajuće mjere, propisane u UN Konvenciji u članku 9., stavku 2., točke (a), (c), (f), (g) radi:

(a) razvijanja, poticanja i praćenja provedbe minimalnih standarda i smjernica za pristupačnost prostora i usluga otvorenih ili namijenjenih javnosti – članak 7. Zakona;

(c) pružanja obuke interesnim skupinama o pitanjima pristupačnosti s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom – članak 10., stavak 2. Zakona;

(f) promicanja drugih odgovarajućih oblika pomoći i potpore osobama s invaliditetom kako bi im se osigurao pristup informacijama – članak 10., stavak 3. Zakona;

(g) promicanja pristupačnosti novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija i sustava, uključujući internet – članak 10., stavak 3. Zakona.

Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave također osobama s invaliditetom osiguravaju komunikacijske sustave koje mogu koristiti (primjerice prilagođene službene obavijesti na mrežnim stranicama, radio emisije namijenjene osobama s invaliditetom).

Na mrežnim stranicama Središnjeg državnog portala www.gov.hr može se pristupiti na mrežna mjesta Ureda Vlade RH, svih ministarstava, središnjih državnih ureda, te državnih upravnih organizacija na kojima se objavljuju informacije o pravima i uslugama iz djelokruga rada. Stranice većine ministarstava imaju mogućnost prilagodbe pristupačnosti na način da je korisniku omogućena i promjena pozadine teksta, odnosno kontrasta kao i mogućnost prilagodbe veličine teksta. Iz zaprimljenih izvješća jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno županija vidljivo je da se pristup informacijama uglavnom osigurava putem mrežnih mjesta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na kojima redovito objavljuju i ažuriraju informacije o pravima i uslugama, službene akte iz svog djelokruga objavljuju u službenim glasilima, a sve dodatne informacije i obavijesti objavljuju se i putem besplatnih mjesečnika, tiskanih izdanja novina, newsletter-ima, godišnjim informatorima, putem društvenih mreža te putem medija (radio, televizija, novine), većina 70 navodi komunikaciju putem elektroničke pošte i telefonom, te navode kako imaju zaposlenike koji su senzibilizirani za rad s osobama s invaliditetom. Također u međusobnoj suradnji s udrugama osoba s invaliditetom i udrugama koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, šire važne informacije vezane uz prava osoba s invaliditetom.

Također, Ministarstvo pravosuđa i uprave na svom mrežnom mjestu redovito objavljuje sve informacije o pravima i uslugama iz svoje nadležnosti te je u velikoj mjeri internetska stranica prilagođena osobama s invaliditetom.

10. SUDJELOVANJE U KULTURNOM ŽIVOTU

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Odbor preporuča državi potpisnici da poduzme odgovarajuće korake kako bi osigurala pristupačnost glavnim kulturnim objektima i poduzme odgovarajuće mjere poput umjetničkih festivala osoba s invaliditetom kako bi osobama s invaliditetom dala priliku da razvijaju i koriste svoj kreativni, umjetnički i intelektualni potencijal. Preporuča se da država stranka potvrdi Ugovor iz Marakeša.

Važan dio kvalitete života svakog građanina čini pristupačnost kulturnih sadržaja, ali i mogućnost vlastitog sudjelovanja u njegovome stvaranju. Sudjelovanje osoba s invaliditetom u kulturnim sadržajima pridonosi raznolikosti društva, potiče njihove kreativne i umjetničke sposobnosti te ujedno senzibilizira javnost za umjetnički rad osoba s invaliditetom. Integracija osoba s invaliditetom u društvo, poticanje i afirmiranje osoba s invaliditetom kao stvaratelja kulture i korisnika kulturnih usluga jedna je od važnijih smjernica djelovanja Ministarstva kulture i medija. Putem javnih poziva financiraju se programi udruga unutar kojih djeluju osobe s invaliditetom, ali i programi kulturnih institucija i ustanova koji su namijenjeni povećanju dostupnosti umjetničkih sadržaja osobama s invaliditetom, edukaciji osoblja ili organizaciji umjetničkih sadržaja prilagođenih osobama s invaliditetom. Posebno se podupiru i investicijska ulaganja namijenjena uklanjanju arhitektonskih prepreka kako bi muzeji, galerije, kazališta i druge ustanove u kulturi bile dostupne osobama s invaliditetom.

U sklopu programskih djelatnosti Ministarstva kulture i medija (dramske, plesne te izvedbene; glazbene, glazbeno-scenske i plesne umjetnosti, glazbenog i folklornog amaterskog stvaralaštva, književnog nakladništva, kazališnog amaterizma, muzejsko-galerijske, arhivske, vizualne djelatnosti i dr.), a na temelju *Poziva za predlaganja javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske*, Ministarstvo kulture i medija redovito sufinancira i programe udruga osoba s invaliditetom čije sudjelovanje u kulturnom životu predstavlja doprinos kulturnim aktivnostima. Broj takvih programa isključivo ovisi o broju i kvaliteti natječajnih prijava, a one se razmatraju bez ograničenja, temeljem umjetničkih i kulturnih vrijednosti. Osobe s invaliditetom uživaju punu ravnopravnost i jednake mogućnosti u skladu s provedbom nacionalne antidiskriminacijske politike.

Ministarstvo kulture i medija kontinuirano potpomaže i financira knjižnične programe čiji je cilj promicanje i osiguravanje prava osoba s invaliditetom. Nadalje, financira i sufinancira projekte, javne manifestacije i inicijative koje provode udruge i institucije, a koji afirmiraju kreativne, edukativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini, kontinuirano financira okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama Hrvatskoga knjižničarskog društva te kontinuirano financira rad Hrvatske knjižnice za slijepe. Ministarstvo kulture i medija osigurava sredstva za nabavu knjižne i neknjižne građe u narodnim knjižnicama, ali ne utječe na plan nabave – daljnja izgradnja zbirke s građom prilagođenom osobama s invaliditetom ovisi o potrebama svake pojedine knjižnice. Ministarstvo također sufinancira izdavanje knjiga putem natječaja za potporu izdavanju knjiga i otkupa knjiga za narodne knjižnice u okviru kojih redovito sufinancira i programe udruga osoba s invaliditetom. Broj sufinanciranih programa ovisi isključivo o broju i kvaliteti prijavljenih programa. Redovito se sa 100.000 kuna godišnje financira **Zaklada Čujem, vjerujem, vidim** koja u daisy formatu objavljuje knjige za slijepe i slabovidne osobe.

Ministarstvo kulture i medija obavlja osnivačka prava u ime Republike Hrvatske, u pogledu **Tiflološkog muzeja u Zagrebu**, jedinstvene muzejske ustanove ovog tipa u Europi koji

upoznaje društvenu zajednicu sa svijetom osoba oštećena vida i omogućava aktivno uključivanje osoba s invaliditetom u muzejske aktivnosti. Putem stalnog postava i kontinuiranim priređivanjem izložbi koje su prilagođene osobama oštećena vida, Tiflološki muzej u europskim i međunarodnim okvirima prezentira posebne vještine i znanja s područja defektologije i muzeologije.

Program Ruksak (pun) kulture, nacionalni dopunski program podrške kurikulumu u dječjim vrtićima, osnovnim i srednjim školama, omogućuje dostupnost, približavanje umjetnosti i kulture djeci i mladima, razvijanje njihove estetske kulture, općenito senzibilizira djecu i mlade za područje umjetnosti i kulture. Namjera je programa umjetnost i kulturu približiti svoj djeci i mladima u Republici Hrvatskoj, među njima i onima s poteškoćama u razvoju. Od 2018. godine u provedbi programa Ruksak (pun) kulture sudjeluje udruga Inkluzivni kolektiv za istraživanje pokreta IMRC čiji je rad usmjeren na širenje svijesti o djeci i mladima s invaliditetom i njihovo sudjelovanje na kulturno-umjetničkoj sceni.

Ministarstvo kulture od 2017. godine provodi Javni poziv za dodjelu potpora programima koji potiču razvoj publike u kulturi u Republici Hrvatskoj, koji je namijenjen razvoju specifičnih aktivnosti i novih programa koji će podići razinu aktivnoga sudjelovanja publike u kulturi i umjetnosti, učiniti ih dostupnijima, prepoznajući različitost potreba publike, njezinih socijalnih i ekonomskih iskustava te dob potencijalnih korisnika. Posebna pozornost usmjerena je na programe koji uključuju osobe s invaliditetom u umjetnost.

Od 2020. godine pokrenut je *Poziv za predlaganje programa koji omogućuju pristup i dostupnost kulturnih sadržaja za osobe s invaliditetom i djecu i mlade s teškoćama u razvoju u Republici Hrvatskoj*. Opći cilj Poziva je omogućavanje pristupa i dostupnosti kulturnih sadržaja za osobe s invaliditetom te za djecu i mlade s teškoćama u razvoju. U 2020. godinu ukupno je financirano 26 programa u iznosu od 1.564.438 kuna.

U okviru Mjere 1 *Osigurati osobama s invaliditetom veću dostupnost svih sadržaja vezanih uz kulturni život zajednice* provodi se aktivnost *Izgradnja, održavanje i opremanje ustanova kulture* (investicijska ulaganja) kao i aktivnosti HAVC-a.

U okviru Mjere 2 *Kontinuirano poticati i podupirati projekte koji afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom, uključujući i projekte koji potiču umrežavanja i uključenost osoba s invaliditetom na projektima u institucionalnoj i neovisnoj kulturi, na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini* provodi se niz redovnih programskih aktivnosti koje proizlaze iz spomenutog *Javnog poziva za financiranje javnih potreba u kulturi* (dramska, glazbena, glazbeno-scenska i plesna umjetnost, glazbeno i folklorno amatersko stvaralaštvo, književno nakladništvo, kazališni amaterizam, muzejsko-galerijska, arhivska, vizualna djelatnost).

U okviru Mjere 3 *Podizati razinu svijesti javnosti o pravima osoba s invaliditetom nizom različitih aktivnosti koje pridonose općoj toleranciji za raznolikosti u društvu i suzbijanju stereotipa i diskriminacije osoba s invaliditetom*, aktivnosti provode HRT i AEM.

Prema aktivnostima iz sve tri spomenute mjere u zadnje 4 godine utrošeno je ukupno 10.996.057,00 kuna.

	2017	2018	2019	2020	UKUPNO
AEM	1.274.165 kn	1.253.365 kn	1.226.365 kn	1.200.914 kn	4.954.808 kn
HAVC	89.000 kn	64.000 kn	78.000 kn	150.463 kn	381.463 kn

MKM	834.763 kn	949.960 kn	1.189.369 kn	2.685.694 kn	5.659.786 kn
UKUPNO	2.197.928 kn	2.267.324 kn	2.493.734 kn	4.037.071 kn	10.996.057 kn

11. SUDJELOVANJE U JAVNOM I POLITIČKOM ŽIVOTU

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Odbor preporuča poduzimanje mjera kako bi izborni postupak postao u cijelosti pristupačan svim osobama s invaliditetom i kako bi se olakšalo sudjelovanje osoba s invaliditetom u predstavničkim i izvršnim tijelima.

Vežano uz mjeru iz Nacionalne strategije 2017. – 2020. „Osigurati tehničku podršku ili druge oblike pomoći kako bi svim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini i kako bi se olakšalo sudjelovanje osoba s invaliditetom u predstavničkim i izvršnim tijelima“, na temelju dostavljenih očitovanja JLP(R)S zaključuje se da je znatan broj njih nastojao sukladno svojim financijskim odnosno proračunskim mogućnostima osigurati tehničku i druge oblike pomoći kako bi osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini i kako bi se olakšalo sudjelovanje osoba s invaliditetom u predstavničkim i izvršnim tijelima. O provedenim mjerama svjedoče pokazatelji da su osobe s invaliditetom članovi kako predstavničkih tako i izvršnih tijela u JLP(R)S te da postoje svijetli primjeri aktivnog participiranja istih u javnom i političkom djelovanju zajednice. Iako su se mnoge JLP(R)S očitovale kako na njihovom području nije postojao interes ni inicijativa za posebnim uključivanjem osoba s invaliditetom u kreiranje političkih odluka i javnih politika te da nisu imale posebnih zahtjeva u vezi osiguranja dostupnosti dokumenata različitih formata sukladno potrebama osoba s invaliditetom i potrebne opreme (sceneri, pisari na Brailleovom pismu itd.), JLP(R)S su navodile kako su spremne, u slučaju potrebe i iskazanog interesa, osigurati sve prethodno navedeno kako bi omogućile osobama s invaliditetom jednakost i ravnopravnost kao temeljne ustavne vrednote, te proaktivno djelovale u okviru svojih nadležnosti s ciljem izjednačavanja mogućnosti osoba s invaliditetom. Vidljivi su pomaci i napredak u smislu osiguravanja dostupnosti dokumenata, informacija i prilaza zgradama i prostorima JLP(R)S kako bi osobe s invaliditetom mogle participirati u korištenju usluga upravnih tijela JLP(R)S te sudjelovati u njihovom radu, kao i biti članovi izvršnih i predstavničkih tijela JLP(R)S. Iako neznatan broj JLP(R)S ima svoje strategije za osobe s invaliditetom, velik je broj jedinica koje imaju različite socijalne, razvojne i druge programe koji sadrže mjere i aktivnosti po uzoru na Nacionalnu strategiju 2017. – 2020., te na taj način sustavno i planski djeluju s ciljem ostvarenja dostupnosti i pristupačnosti osobama s invaliditetom na svim područjima javnog i političkog života. Uz sve navedeno primjećuje se da dolazi do sve većeg broja različitih oblika pomoći osobama s invaliditetom što ukazuje na povećanje stupnja senzibiliziranosti na poteškoće i prepreke s kojima se osobe s invaliditetom susreću u svakodnevnom životu, a posebno u nekim njegovim aspektima kao što je ostvarenje različitih prava temeljenih za zakonima Republike Hrvatske. Ukazuje se da je vidljiv napredak u povećanju inkluzivnosti i aktivnog participiranja osoba s invaliditetom u javni i politički život, kao i da je napravljen značajan iskorak u dostupnosti informacija, usluga i sadržaja osobama s invaliditetom te posljedično i povećanje aktivnosti istih u životu zajednice. Provedba navedene mjere od strane općina, gradova i županija značajno je pridonijelo povećanju aktivnosti i djelovanja osoba s invaliditetom u životu zajednice te njihovom sudjelovanju u su-kreiranju javnih politika, donošenju političkih odluka, između ostalog i kroz

participativnu ulogu kroz članstva u predstavničkim tijelima općinskih i gradskih vijeća te županijskih skupština.

Ministarstvo pravosuđa i uprave prati provedbu Zakona o registru birača (Narodne novine, broj 114/12 i 105/15) i Zakona o lokalnim izborima (Narodne novine, broj 144/12 i 121/16) posebno u dijelu koji se odnosi na ostvarivanje biračkog prava osoba s invaliditetom u suradnji sa Državnim izbornim povjerenstvom (u daljnjem tekstu: DIP) kao su-nositeljem navedene mjere jačajući međusobnu koordinaciju i suradnju u horizontalnom smislu s ciljem povećanja razine aktivnog sudjelovanja u ostvarivanju biračkog prava osoba s invaliditetom. Ministarstvo je tijekom 2017. godine jačalo vertikalnu suradnju sa uredima državne uprave u županijama, ali i horizontalnu suradnju sa Državnim izbornim povjerenstvom RH kao sunositeljem provedbe predmetne mjere. Tijekom 2017. godine održani su redovni lokalni izbori u svibnju i lipnju te prijevremeni i dopunski lokalni izbori u listopadu. Gradska i općinska izborna povjerenstva bila su dužna prilikom određivanja biračkih mjesta voditi računa o njihovoj dostupnosti te pristupačnosti svim biračima, posebno osobama s invaliditetom. Prilikom održavanja izbora i nadalje su poštivane odredbe Zakona o lokalnim izborima (Narodne novine, broj 144/12 i 121/16) u pogledu načina postupanja biračkog odbora kada birač nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto zbog teže bolesti, tjelesnog oštećenja ili nemoći te je i Državno izborno povjerenstvo obvezatnim uputama propisalo način glasovanja birača kojima je biračko mjesto nedostupno, tako i onih koji ne mogu pristupiti biračkom mjestu. Tijekom 2017. godine u Ministarstvu je održano je nekoliko sastanaka vezanih za izbornu zakonodavstvo te se na istima razmatrala i analizirala problematika ravnopravnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u ostvarivanju njihovog biračkog prava.

Tijekom 2018. godine održani su prijevremeni izbori za općinsko vijeće Općine Muć i prijevremeni izbori za općinskog načelnika i zamjenika općinskog načelnika Općine Milna. Općinska izborna povjerenstva koja su nadležna za određivanje biračkih mjesta bila su dužna voditi računa o dostupnosti i pristupačnosti biračkih mjesta svim biračima, posebno osobama s invaliditetom. Odredbom članka 61. Zakona o lokalnim izborima propisan je način postupanja biračkog odbora u slučajevima kada je biračima biračko mjesto nedostupno te je utvrđeno da birač koji zbog teže bolesti, tjelesnog oštećenja ili nemoći nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto, može o tome obavijestiti nadležno izborno povjerenstvo najranije 3 dana prije dana održavanja izbora ili birački odbor na dan održavanja izbora. U provedbi lokalnih izbora, DIP obvezatnim uputama propisuje način glasovanja birača s tjelesnom manom, nepismenih birača te birača koji ne mogu pristupiti na biračko mjesto, kako onih birača kojima je biračko mjesto nedostupno, tako i onih koji ne mogu pristupiti biračkom mjestu, a u provedbi prijevremenih lokalnih izbora propisuje primjenu tih obvezatnih uputa i na te izbore.

Tijekom 2019. godine održani su izbor članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske (26. svibnja 2019. godine) te prvi krug izbora za predsjednika Republike Hrvatske (22. prosinca 2019. godine). Gradska i općinska izborna povjerenstva koja su nadležna za određivanje biračkih mjesta na navedenim izborima dužna su, prilikom njihovog određivanja, voditi računa o njihovoj dostupnosti te pristupačnosti svim biračima. Izbornim zakonima propisan je način postupanja biračkog odbora u slučajevima kada je biračima biračko mjesto nedostupno.

U suradnji s Hrvatskim savezom slijepih, Državno izborno povjerenstvo je u provedbi izbora članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske izradilo zvučnu snimku zbirne liste te je objavilo na svom mrežnom mjestu. Također je u provedbi izbora za predsjednika Republike Hrvatske izradilo zvučnu snimku liste kandidata, kao i zvučnu snimku kandidata na ponovljenom izboru za predsjednika Republike Hrvatske (tj. drugom krugu glasovanja), te ih je objavilo na svom mrežnom mjestu – <http://www.izbori.hr/site/izbori-referendumi/izbori-za-predsjednika-republike-hrvatske/izbori-za-predsjednika-republike-hrvatske-2019-2137/aktualnosti2138/kandidatura-2147/2147>. Pored navedenog, na izborima za predsjednika

Republike Hrvatske, slijepim biračima je omogućeno glasovanje uz pomoć matrice koja je, zajedno s uputom za glasovanje na Brailleovom pismu, bila dostupna na svakom biračkom mjestu. Zvučna snimka upute za glasovanje objavljena je na mrežnom mjestu Državnog izbornog povjerenstva – <http://www.izbori.hr/site/izborireferendumi/izbori-za-predsjednika-republike-hrvatske/izbori-za-predsjednika-republike-hrvatske2019-2137/aktualnosti-2138/kandidatura-2147/2147>.

Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi je za potrebe glasovanja birača smještenih u ustanovama socijalne skrbi na izborima za članove u Europski parlament iz Republike Hrvatske i na izborima za predsjednika Republike Hrvatske je predlagalo određivanju biračkih mjesta u ustanovama socijalne skrbi. Što se tiče izbora zastupnika u Hrvatski sabor koje je održano u srpnju 2020. godine, sukladno Zakonu o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (Narodne novine, broj 116/99, 109/00, 53/03, 69/03, 167/03, 44/06, 19/07, 20/09, 145/10, 24/11, 93/11, 120/11, 19/15, 104/15 i 98/19) birači smješteni u ustanovama socijalne skrbi glasovali su na biračkim mjestima koja je odredila ministrica nadležna za poslove socijalne skrbi. Prilikom određivanja posebnih biračkih mjesta uzeto je u obzir koje su ustanove bile određene posebnim biračkim mjestima na ranijim izborima (prethodnim izborima za zastupnike u Hrvatski sabor 2016. godine, izborima za članove u Europski parlament iz Republike Hrvatske 2019. godine i predsjedničkim izborima 2019. godine). Korisnici svih ostalih ustanova socijalne skrbi koja nisu bila određena kao posebna biračka mjesta, glasovali su na redovnom biračkom mjestu sukladno sjedištu ustanove ili posebnom biračkom mjestu za privremeno upisane birače (ukoliko se radi o situaciji da je korisnik smješten na području izborne jedinice različite od one koja mu temeljem prebivališta pripada). Nadalje, Ministarstvo prilikom svakih izbora, a u svrhu informiranja birača smještenih u ustanovama socijalne skrbi, svim pružateljima usluge smještaja i organiziranog stanovanja te centrima za socijalnu skrb dostavlja uputu vezanu uz pojašnjenje procedure privremenog upisa u registar birača, te o potrebi obavještanja korisnika usluge smještaja i organiziranog stanovanja o njihovom pravu na glasovanje na izborima, osobito ističući kako je Zakonom o registru birača omogućeno glasovanje i osobama lišenim poslovne sposobnosti.

12. ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka je Odbora da država stranka sustavno pregledava i preoblikuje sustav prikupljanja podataka u mjeri koja se odnosi na žene i muškarce s invaliditetom te da bude aktivno uključena i da se blisko savjetuje s osobama s invaliditetom i njihovim predstavničkim organizacijama.

Preporuka je Odbora sustavno prikupljanje podataka i statistike o situaciji u kojoj se nalaze žene i djevojčice s invaliditetom uz pokazatelje za ocjenu međusektorske diskriminacije i uključivanje odgovarajuće analize u sljedeće izvještaje.

Kako bi se kreirale kvalitetne i održive politike za osobe s invaliditetom potrebno je imati što točnije podatke o ovoj ranjivoj populaciji. Značenje prikupljanja podataka istaknuto je i u Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom, gdje su se u čl. 31. države potpisnice obvezale prikupljati potrebne informacije, uključujući i statističke podatke, kako bi omogućile formuliranje i provedbu politika koje će ovu Konvenciju i podatke dobivene istraživanjima učiniti učinkovitim.

Epidemiološki podaci o broju osoba s invaliditetom praćeni su u velikom broju zemalja u svijetu no utvrđene prevalencije značajno variraju – čak u rasponu od 1 % do 30 %, što ukazuje na poteškoće u potencijalnim usporedivostima postojećih skupova podataka u pojedinim državama. Republika Hrvatska podatke o osobama s invaliditetom prikuplja u Hrvatskom registru osoba s invaliditetom, čiji su rad, način prikupljanja te zaštita podataka regulirani Zakonom o Hrvatskom registru osoba s invaliditetom (Narodne novine, broj 64/01). U Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom, zadnji službeni podaci objavljeni u Zdravstveno statističko ljetopisu https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2021/02/Ljetopis_Yerabook_2019.pdf, zabilježeni su podaci za 582.428 osoba s invaliditetom te ova vulnerabilna populacija čini 14,35% populacije RH. Pored kvantitativnih pokazatelja, područje Istraživanje i razvoj planira i provedbu kvalitativnih istraživanja čiji prioritetni raspored i teme određuje interdisciplinarna/intersektorska radna skupina koju koordinira HZJZ, u čijem radu sudjeluju i predstavnici osoba s invaliditetom.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo u suradnji s Ministarstvom zdravstva izradio je Nacrt Zakona o registru osoba s invaliditetom, te je u 2019. godini objavio podatke iz Centralnog zdravstvenog informatičkog sustava Hrvatske i u narednom periodu će u izračunima prevalencije kliničkih entiteta koji su uzrok invaliditeta koristiti i taj izvor. Primjer takve aktivnosti je objava broja osoba s mišićnim distrofijama temeljem podataka svih razina zdravstvene zaštite: <http://www.cmj.hr/2019/60/6/31894913.htm>.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo u 2019. godini završio je prijevod Međunarodne klasifikacije funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja (MKF) verzije za djecu i mlade (ICF CY) Svjetske zdravstvene organizacije, te je započeo konzultacije sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom oko verifikacije prijevoda. Nadalje izvještava da uvrštavanje Međunarodne klasifikacije funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja u zdravstvene informacijske sustave (Barratt Impulsiveness Scale - BIS15, Centralni zdravstveni informatički sustav Hrvatske) koji raspoložu podacima o osobama s invaliditetom zahtjeva dodatna financijska sredstva za informatičke firme koje održavaju informacijske sustave bolnica i primarne zdravstvene zaštite, te je upitno provođenje. Hrvatski zavod za javno zdravstvo je tijekom izrade jedinstvenih kriterija utvrđivanja invaliditeta educirao više od 100 stručnjaka raznih grana te predstavnika osoba s invaliditetom. Međunarodna klasifikacija funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja uvrštena je u sustav vještačenja u okviru Liste funkcionalnih sposobnosti i to na način primjeren postupku vještačenja.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo osnovao je međuresornu interdisciplinarnu radnu skupinu za definiranje prioriteta istraživanja u koju su uključeni predstavnici Ministarstva zdravstva, Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, Medicinskog fakulteta u Rijeci, te Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske. Radna skupina se tijekom 2019. godine sastala jednom, s ciljem utvrđivanja rezultata provedbe prvog istraživanja, u okviru definiranih prioriteta istraživanja, a to je istraživanje o Kvaliteti života osoba s invaliditetom starijih od 50 godina te kvaliteta skrbi i usluga. Istraživanje je provedeno tijekom 2019. godine. Prikupljen je planirani uzorak (480 ispitanika s distribucijom prema vrstama oštećenja u skladu s Registrom osoba s invaliditetom) i pristupilo se obradi podataka. Ostala tri istraživanja su: Dostupnost IT tehnologije i interneta za osobe s invaliditetom te pristupačnosti javnih i privatnih medija za osobe sa senzornim oštećenjima“; „Istraživanje o znanjima zdravstvenih profesionalaca o potrebama (i/ili socijalnim pravima) osoba s invaliditetom“; „Istraživanje o ženama s invaliditetom i djevojčicama s teškoćama u razvoju kao žrtvama nasilja, uključujući i seksualnog nasilja“.

Nadalje, u provedbi određenih aktivnosti unutar mjere *Poticati provođenje istraživačkih studija i usku suradnju nadležnih tijela radi osiguravanja dostupnosti sveobuhvatnih podataka u cilju postizanja veće razine znanja o osobama s invaliditetom te donošenja politika i programa vezanih uz invaliditet utemeljenih na kvalitetnim informacijama*, nositelji provedbe su Medicinski fakulteti, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, Učiteljski fakulteti, Pravni fakultet - Studijski centar socijalnog rada, te znanstvene institucije u području društvenih istraživanja. Izvješće je zatraženo od strane 9 fakulteta i 2 znanstvene institucije, a zaprimljeno je 5 izvještaja koja sadrže podatke o istraživačkim studijama, provedenim i publiciranim studijama u relevantnim međunarodnim i nacionalnim stručnim i znanstvenim časopisima, organizacijama konferencija i znanstvenih skupova, te uvođenju interdisciplinarnih kolegija vezano uz osobe s invaliditetom.

Mrežno mjesto Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo pristupačno je osobama oštećena vida, ali i svim drugim osobama s invaliditetom. Na stranicama www.hzjz.hr objavljuju se redovito značajne preporuke i vijesti koje su važne i za zdravlje osoba s invaliditetom.

13. REKREACIJA, RAZONODA I SPORT

Unutar Mjere 1. Aktivnost 2. Pripremiti i provesti kampanju podizanja svijesti o pristupačnom turizmu, Ministarstvo nadležno za turizam je provelo više aktivnosti:

- u okviru konferencije „ESF – turizmom do posla“ održana je panel diskusija koja se, između ostaloga, bavila mogućnostima koje turizam pruža osobama s invaliditetom kao mogućim ugostiteljsko-turističkim djelatnicima i poslodavcima za zapošljavanje osoba s invaliditetom
- na radionicama je angažirana udruga osoba sa sindromom Down, Bubamara za potrebe cateringa.
- na inicijativu Ministarstva u emisiji „Dobro jutro, Hrvatska“ 23. svibnja 2018. godine prezentiran je natječaj Ministarstva namijenjen udrugama za jačanje ljudskih potencijala u turizmu, gdje se između ostaloga dodjeljuju dodatni bodovi za zapošljavanje osoba s invaliditetom na projektima, predstavljen je rad udruge UNUO koji već godinama aplicira na natječaje financirane iz državnog proračuna, ali i sredstava ESI fondova, a čiji su projekti usmjereni na osposobljavanje osoba s invaliditetom za rad u turizmu, ali i edukaciji turističkih djelatnika za rad sa gostima osobama s invaliditetom.
- Ministarstvo je pozvano da sudjeluje 28. kolovoza 2018. godine ponovo u emisiji „Dobro jutro, Hrvatska“ u rubrici „Imam problem“ na temu „Turizam (ne)pristupačan osobama s invaliditetom“ gdje se govorilo o socijalno-osviještenom turizmu u RH i zakonskim okvirima te mogućnosti razvoja potpomognutim sredstvima EU fondova
- Ministarstvo turizma, uz redovne aktivnosti podizanja svijesti o socijalnoj inkluziji osoba s invaliditetom u turizmu (postavljanjem kriterija u natječajima za sufinanciranje projekata u turizmu dodatnim bodovanjem onih koji apliciraju projekte koji uključuju elemente pristupačnosti, zapošljavaju osobe s invaliditetom na projektima, koji su usmjereni na osposobljavanje osoba s invaliditetom za rad u turizmu i dr.), medijski istupa i prezentira takve projekte/nositelje projekata te promovira na radionicama za velike projekte Ministarstva
- 2019. i 2020. Ministarstvo je provelo informativnu TV, radio i Internet kampanju te kampanju u tiskanim medijima u okviru Dana poslova u turizmu gdje je promoviran Poziv uspostave regionalnih centara kompetentnosti u sektoru turizma i ugostiteljstva, a koji u svojim aktivnostima obuhvaćaju i promoviraju uz ostale i sudjelovanje osoba s invaliditetom u posebno pripremljenim i prilagođenim programima osposobljavanja te koji uključuju i posebno specijaliziranu opremu prilagođenu specifičnim potrebama
- 8. travnja 2019. godine u emisiji „Dobro jutro, Hrvatska“ državni tajnik Ministarstva turizma predstavio je Javni poziv – „Promocija zanimanja“ namijenjen školama s naglaskom na projekte koji su, između ostalih odabrani za financiranje. Jedan od njih (projekt triju škola u partnerstvu Elektrostrojarska obrtnička škola Zagreb, Drvodjeljska škola Zagreb i Centar za odgoj i obrazovanje Zagreb) uključuje sudjelovanje učenika s poteškoćama, dok je drugi (projekt SŠ Hvar – Hvar for All) istaknut s obzirom na namjenu – izradu taktilne mape grada Hvara, turističkog vodiča za sve, turističke ploče s taktilnim površinama (Brailleovo pismo), promotivnih letaka na Brailleovom pismu za slijepe i slabovidne osobe u Muzeju hvarske baštine
- u sljedećem pozivu školama, prijavljen je i odabran projekt u partnerstvu više škola – izrada priručnika „Briga o gostu s posebnim potrebama“ s ciljem edukacije turističko-ugostiteljskih djelatnika za rad s gostima osobama s invaliditetom, senzibilizacija, prilagodba prostora, bonton u ophođenju i dr. (SŠ Centar za odgoj i obrazovanje Zagreb /Centar za odgoj i obrazovanje Vinko Bek/Centar za odgoj i obrazovanje Slava Raškaj/elektrotehnička škola Zagreb).

- u istom pozivu odobreno je projekt Turističko ugostiteljske i prehrambene škole Bjelovar u partnerstvu s Obrtničkom školom Osijek te u suradnji s Centrom za inkluziju i socijalne usluge Bjelovar kojim žele pokazati da su učenici s teškoćama izrazito kreativni i voljni samostalno raditi
- temeljem natječaja namijenjenog udrugama, financiran je projekt udruge turističkih vodiča „Mihovil Šibenik“ – Turizam dostupan svima (edukacija turističkih vodiča u polju dostupnog turizma te boljeg razumijevanja različitih tipova invaliditeta u cilju lakše komunikacije)
- djelatnici Ministarstva turizma su promovirali natječaje uspostave regionalnih centara kompetentnosti u turizmu te obrazovnih centara koji uključuju i potiču mogućnosti za osobe s invaliditetom, u okviru OPULJP – a i specifičnih ciljeva 9.iv.2.: Poboljšanje pristupa visokokvalitetnim socijalnim uslugama, uključujući podršku procesu deinstitutionalizacije (dosadašnje rezultate provedbe) i 10.iv.1.: Modernizacija ponude strukovnog obrazovanja te podizanje njegove kvalitete u svrhu povećanja zapošljivosti učenika kao i mogućnosti za daljnje obrazovanje i na ostalim informativnim događanjima predstavnik Ministarstva u veljači 2020. je na događanju Info dani o natjecajima za dodjelu financijskih sredstava projektima i programima organizacija civilnog društva iz javnih izvora u 2020. godini promovirao dosadašnje rezultate provedbe natječaja koji uključuje i potiče mogućnosti za osobe s invaliditetom.

U području djelovanja 13. Rekreacija, sport i razonoda, Središnji državni ured za šport je bio nositelj/sunositelj tri aktivnosti u okviru Mjere 2. Izraditi, provoditi i pratiti programe izvanškolskih sportskih i drugih aktivnosti koje će poboljšati uključivanje djece i mladeži s teškoćama u razvoju, koje je kroz javne potrebe u sportu provodio Hrvatski školski sportski savez (dalje u tekstu HŠSS). Svi programi koje provodi HŠSS organizirani su na način da na njima mogu sudjelovati svi učenici neovisno o teškoćama i posebnostima koje imaju. Tako u svim projektima kao Virtualni plesni show, Olimpijada malih škola, Školski pokret i olimpijski sport, Igram, pišem, lajkam koje Hrvatski školski sportski savez provodi svake školske godine sudjeluju i učenici s teškoćama u razvoju.

Kada govorimo o učenicima s intelektualnim teškoćama u razvoju i njihovoj uključenosti u pojedine programe, HŠSS organizirao je Državno prvenstvo školskih sportskih društava za učenike s intelektualnim teškoćama na kojem su sudjelovale osnovne i srednje škole te centri za odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj koji obrazuju učenike s intelektualnim teškoćama u razvoju. Iz godine u godinu sve je veći broj škola/centara koji su sudjelovali na Državnom prvenstvu te se samim tim povećavao i broj sudionika pa tako i utrošena sredstva iz Državnog proračuna Republike Hrvatske. Za razdoblje od 2017. do 2020. za troškove organizacije Državnog prvenstva utrošena su sredstva u iznosu od 1.052.116,76 kuna.

Hrvatski paraolimpijski odbor (dalje u tekstu HPO) provodio je aktivnosti vezane uz izradu prijedloga programa za uključivanje djece s teškoćama u razvoju i mladih s invaliditetom u svakodnevne, kontinuirane, planirane i programske sportske aktivnosti u mjestu stanovanja i provedbu programa za uključivanje djece s teškoćama u razvoju i mladih s invaliditetom u svakodnevne programirane planirane sportske aktivnosti u mjestu stanovanja.

Poseban značaj programu koji je HPO provodio imale su aktivnosti koje su se odnosile na razvojne programe u sportu osoba s invaliditetom te djelovanje nacionalnih, županijskih i gradskih sportskih saveza za osobe s invaliditetom. Vezano uz razvojne programe koje je provodio HPO u suradnji sa svojim članicama, korisnici su bili djeca s invaliditetom pod uvjetom da nisu uvršteni u neki od posebnih programa HPO-a. Također, osobe s invaliditetom uključene su i u programe rekreacije odnosno u sportske aktivnosti koje nisu u nomenklaturi sportova HPO-a. Cilj je putem razvojnih programa uključiti što veći broj djece s teškoćama u

razvoju i mladih s invaliditetom u sustav sporta. Iz godine u godinu vidljiv je napredak kako u broju provedenih programa, kampova, natjecanja tako i povećanju broja osoba s invaliditetom u programske aktivnosti. Nažalost u 2020. godini zbog epidemioloških mjera aktivnosti su u 2020. godini znatno smanjenje. U razdoblju od 2017. do 2020. za provedbu mjere/aktivnosti koje provodi HPO utrošena su sredstva u iznosu od 3.091.545,81 kunu.

Vezano uz provedbu Mjere 3., Hrvatski sportski savez gluhih (HSSG) kontinuirano kroz koordinaciju sa svojim članicama (lokalni sportski savezi) radi na uključivanju osoba s osjetilnim oštećenjima u sustav sporta. Kroz provedbu javnih potreba u sportu podupire svoje članice u svrhu uključivanja što većeg broja djece u bavljenje sportom, sportašima osigurava bolje materijalne uvjete za treniranje te uključivanje u sustav natjecanja. Najveći problem kojim se HSSG i osobe s osjetilnim oštećenjima suočavaju je nedostatak komunikacijskih posrednika koji su glavna spona između trenera i sportaša kako bi treneri na adekvatan način mogli prenijeti svoje znanje i iskustvo na sportaše jer većina trenera ne zna znakovni jezik. Sukladno provedenim programima vidljiv je napredak u povećanju broja programa i uključenih sudionika u programe koji se provode.

Hrvatski sportski savez gluhih organizirao je državna prvenstva/lige za sportaše i sportašice s osjetilnim oštećenjima u svim sportovima. Sportaši i sportašice nastupali su na europskim i svjetskim prvenstvima, kao i na Zimskim olimpijskim igrama gluhih. Hrvatski sportski savez gluhih provodio je razvojne programe za djecu i mlade s osjetilnim oštećenjima putem klubova i putem saveza, a razvijali su sport osoba s osjetilnim oštećenjima u „čujućim“ klubovima i to u 17 sportova.

Uvođenjem novih sportova u sustav natjecanja vidljiv je napredak u povećanju broja programa i uključenih sudionika u programe koji se provode. U razdoblju od 2017. do 2020. za provedbu mjere/aktivnosti koje provodi Hrvatski sportski savez gluhih utrošena su sredstva u iznosu od 5.970.467,63 kune.

14. RIZIČNE SITUACIJE I HUMANITARNA KRIZNA STANJA

Postupanje i status osoba s invaliditetom, u uvjetima kriznih situacija, regulirana su Zakonom o sustavu civilne zaštite (Narodne novine, broj 82/15, 118/18 i 31/20) (u daljnjem tekstu: Zakon) i Pravilnikom o nositeljima, sadržaju i postupcima izrade planskih dokumenata u civilnoj zaštiti te načinu informiranja javnosti u postupku njihovog donošenja (Narodne novine, broj 49/17) (u daljnjem tekstu: Pravilnik). Zakon u sebi sadrži načela civilne zaštite, a posebice važno načelo je načelo zabrane diskriminacije koje kaže da se u sustavu civilne zaštite pruža potrebna pomoć svima kojima je potrebna, neovisno o rasi, etničkoj pripadnosti, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovnom stanju, članstvu u sindikatu, obrazovanju, društvenom položaju, bračnom ili obiteljskom statusu, dobi, zdravstvenom stanju, invaliditetu, genetskom naslijeđu, rodnom identitetu, izražavanju ili spolnoj orijentaciji. Pravilnikom je propisano kako i što moraju sadržavati planovi djelovanja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kako bi zadovoljile potrebe osoba s invaliditetom. Izrađenost planova djelovanja u ovom trenutku iznosi oko 60%.

U postupku je novelacija Zakona o sustavu civilne zaštite i podzakonskih propisa, kao i izrada Državnog plana djelovanja civilne zaštite kojima se još detaljnije i sveobuhvatnije, multisektorski, uređuju oblici pomoći osobama s invaliditetom.

Važno je istaknuti da je normativnim, planskim i operativnim mjerama osigurano nediskriminatorno postupanje sudionika i operativnih snaga sustava civilne zaštite prema osobama s invaliditetom u svrhu njihove zaštite i sigurnosti u slučaju katastrofe, prirodne ili tehničko-tehnološke, kao i u slučajevima oružanih sukoba i humanitarnih kriza.

Procjenama rizika od velikih nesreća, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave predvidjele su na svom području broj ili postotak osoba koje bi se trebale evakuirati te su u svojim Planovima djelovanja civilne zaštite razradili broj ili postotak osoba iz kategorija ranjivih skupina pa tako i osoba s invaliditetom. Planski dokumenti sadrže uglavnom brojčane statističke pokazatelje o kategorijama stanovništva za potrebe planiranja evakuacije i zbrinjavanja u kriznim situacijama.

Općine i gradovi u navedenim planskim dokumentima razrađuju protokole koji sadrže evakuaciju i spašavanje pojedinih rizičnih kategorija stanovništva: starih i nemoćnih osoba kao i osoba sa invaliditetom te djece s poteškoćama u razvoju. Planovi djelovanja civilne zaštite uvažavaju specifične potrebe svake osobe s invaliditetom, a ne skupina ili kategorija osoba s invaliditetom. Planovima je predviđena i evidencija osoba koje se evakuiraju, kao i mjesta prihvata i zbrinjavanja.

Temeljem članka 34. Zakona o sustavu civilne zaštite, povjerenici civilne zaštite i koordinatori na lokaciji dio su operativnih snaga sustava civilne zaštite koji, između ostalih propisanih zadaća, organiziraju zaštitu i spašavanje pripadnika ranjivih skupina. U slučaju izvanrednih situacija i potrebe evakuacije i zbrinjavanja osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju, u provedbu mjera civilne zaštite uključuje se lokalna civilna zaštita te udruge iz sustava civilne zaštite, kao što su Hrvatski Crveni križ i Hrvatska gorska služba spašavanja.

Republika Hrvatska uvela je sredinom 2016. godine mogućnost slanja SMS poruka izravno na jedinstveni europski broj za sve hitne situacije 112, kao uslugu kojom se osobe s invaliditetom mogu koristiti za komunikaciju s hitnim službama putem centra 112, a čime su ispunjene obveze u provedbi Direktive o univerzalnim uslugama 2002/22/EZ i Direktive o pravima građana 2009/136/EZ.

U Republici Hrvatskoj dostupna je također i usluga e-poziva (e-Call). To je usluga automatske dojava o prometnoj nesreći prema jedinstvenom europskom broju za sve hitne situacije 112 iz vozila koja imaju ugrađena takav sustav. Razvoj ove usluge potican je od strane Europske komisije kao važan doprinos povećanju sigurnosti u cestovnom prometu, ali i javnoj sigurnosti uopće.

U prvoj polovici 2019. uvedena je i mogućnost lociranja uređaja korisnika mobilnog telefona s kojeg je poslana SMS poruka na jedinstveni europski broj za sve hitne situacije, kao i mogućnost SMSchat putem koje operater u centru 112 i pošiljatelj SMS-a mogu ostvariti dvosmjernu komunikaciju.

Ministarstvo unutarnjih poslova pokrenulo je 2020. projekt “Sustav za rano upozoravanje i upravljanje krizama“. Cilj projekta je jačanje sustava upravljanja katastrofama, i to na način da će korisnici mobilnih uređaja na određenom ugroženom području (uslijed npr. potresa, poplave, požara i sl.) dobivati SMS poruke o ugrozi koja im prijete te preporuke za postupanje u novonastaloj situaciji.

Navedeni projekt osigurat će da osobe s invaliditetom, koje su istovremeno i korisnici mobilnih uređaja, imaju istu razinu usluga te da su u mogućnosti pravovremeno se pripremiti i odgovoriti na krizne situacije.

Svake godine se donosi Godišnji plan vježbi civilne zaštite za narednu godinu. Vježbe su koncipirane na način da se kroz njih obučavaju i osposobljavaju kako same operativne snage sustava civilne zaštite, tako i svi zaposlenici, rukovodeće osoblje, a i sami štićenici uključenih pravnih osoba i ustanova. Operativne snage sustava civilne zaštite i žurne službe tijekom planiranja, provođenja i analiza vježbi, uključuju i osobe s invaliditetom.

Kako su osobe s invaliditetom ranjiva skupina društva koja zahtjeva posebnu brigu i pristup, u narednom razdoblju posebna bi se pozornost usmjerila na dodatnu edukaciju pripadnika operativnih snaga sustava civilne zaštite. U suradnji s organizacijama osoba s invaliditetom organizirali bi se potrebni oblici edukacija na temu postupanjima osoba s invaliditetom u rizičnim situacijama.

U cilju zaštite korisnika socijalne usluge smještaja i organiziranog stanovanja kod pružatelja socijalnih usluga, prije svega starijih osoba kao i osoba oboljelih od kroničnih bolesti koje imaju veći rizik od razvoja teže oblika COVID-19, u Ministarstvu nadležnom za poslove socijalne skrbi je u ožujku 2020. godine uspostavljen tim podrške koji čine zaposlenici Ministarstva, te je otvorena posebna adresa elektroničke pošte korona@mdomsp.hr putem koje se svakodnevno komunicira kroz pitanja i odgovore vezane uz pandemiju iz nadležnosti socijalne skrbi, kako s pružateljima usluga, tako i s građanima. Pored navedenog u listopadu 2020. godine je osigurana i dežurna telefonska linija radnim danom od 8 do 16 sati, odnosno besplatni telefonski broj na kojemu se pružaju informacije vezane uz sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 u sustavu socijalne skrbi. Ministarstvo u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo i Nastavnim zavodom za javno zdravstvo Dr. Andrija Štampar, od početka pandemije te prateći trenutne epidemiološke situacije, kontinuirano donosi upute za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 za pružatelje socijalnih usluga u sustavu socijalne skrbi.

Odlukom ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike iz kolovoza 2020. godine osnovano je Povjerenstvo za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 nad starijim osobama i osobama iz drugih ranjivih skupina kao savjetodavno i stručno tijelo Ministarstva čija je zadaća izrada prijedloga, mišljenja i stručnih obrazloženja s ciljem prevencije širenja zaraze. Na inicijativu Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike dana 18. prosinca 2020. godine potpisan je tripartitni Sporazum o privremenim izolacijskim

jedinicama za korisnike smještaja u ustanovama socijalne skrbi kojega su potpisali ministar rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, ministar unutarnjih poslova i ministar zdravstva, a s ciljem osiguranja odgovarajuće skrbi za asimptomatske korisnike te korisnike kojima nije potrebno bolničko liječenje. U istu je svrhu Hrvatski zavod za javno zdravstvo u suradnji s ovim Ministarstvom utvrdio minimalne uvjete za rad izolacijskih jedinica u dokumentu „Organizirana izolacija u zajednici za korisnike pružatelja usluge smještaja za starije i nemoćne osobe i odrasle osobe s invaliditetom“. Navedenim Sporazumom su jasno definirani način osnivanja izolacijskih jedinica, osiguravanje radnika i financiranje izolacijskih jedinica. Od početka epidemije do 14. travnja 2020. Ministarstvo je nabavljalo zaštitnu opremu i opskrbljivalo pružatelje usluga koliko je god to bilo moguće; distribuirano je više od 200 tisuća maski i 200 tisuća rukavica, 2800 zaštitnih ogrtača, 2500 litara alkohola, 2500 litara dezinfekcijskih sredstava za ruke za što je iz proračuna je utrošeno ukupno 1.734.358,25 kuna. Nakon navedenog, Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske preuzima distribuciju zaštitne opreme koju daljnje komunicira sa županijskim stožerima, slijedom čega je u 3 navrata distribuirana oprema svim pružateljima usluga uključujući i privatne pružatelje te organizacije civilnog društva koje pružaju usluge u sustavu socijalne skrbi. Ukupno je distribuirano više od 1 milijun kirurških maski, 2,5 milijuna rukavica, oko 50 tisuća FFP2 maski, 45 tisuća zaštitnih ogrtača, 13 tisuća zaštitnih odjela s kapuljačom, oko 35 tisuća nazuvaka, više od 46 tisuća zaštitnih naočala i vizira, oko 50 tisuća litara alkohola i dezinfekcijskih sredstava, 3,5 tisuća beskontaktnih termometara.

U drugom valu epidemije oprema se u suradnji sa Stožerom civilne zaštite RH i županijskim stožerima osigurava svim pružateljima usluga koji imaju potrebu za dodatnom zaštitnom opremom sukladno njihovim zahtjevima u kojima je definirana količina potrebne zaštite opreme.

Nakon potresa na području Sisačko-moslavačke županije 29. prosinca 2020. godine Ministarstvo je poduzelo niz aktivnosti za pomoć građanima na potresom pogođenim područjima. U suradnji sa ustanovama iz socijalne skrbi osigurane su telefonske linije za građane pogođene potresom na koje se mogu obratiti psihoterapeutima koji pružaju psihosocijalnu pomoć u kriznim situacijama, organizirani su mobilni timovi za krizne intervencije (koje su činili službenici Ministarstva, stručni radnici centara za socijalnu skrb i drugih ustanova socijalne skrbi, socijalni radnici i psiholozi) radi procjene potreba smještenih osoba i podnošenja zahtjeva za priznavanje prava na jednokratnu naknadu (ubrzan proces ostvarivanja prava i isplate naknade). Mobilni timovi su također obilazili područja Petrinje, Gline i Siska radi procjene potreba obitelji koje ne žele napustiti svoje uništene domove i borave bez osiguranog smještaja na svojim nekretninama te prema potrebi pružali psihosocijalnu pomoć obiteljima u kriznim situacijama.

15. UDRUGE OSOBA S INVALIDITETOM U CIVILNOM DRUŠTVU

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka je Odbora da organizacijama osoba s invaliditetom i organizacijama civilnog društva osigura odgovarajuće resurse za cjelovito i učinkovito sudjelovanje u provedbi i nadzoru.

Prema podacima *Statističkog prikaza* Ministarstva pravosuđa i uprave (br. 19., listopad 2020.) i Registra udruga Republike Hrvatske, u Hrvatskoj je na dan 30. lipnja 2020. bilo registrirano ukupno 51.742 udruga, a među njima djeluju i brojne udruge osoba s invaliditetom te udruge za promicanje prava osoba s invaliditetom. Kako bi postigle svoje ciljeve, udruge osoba s invaliditetom provode različite djelatnosti, poput zaštite prava osoba s invaliditetom te unaprjeđenja kvalitete življenja osoba s invaliditetom u svim segmentima života - obrazovanju, zapošljavanju, socijalnoj skrbi, zdravstvu, itd.

U zadnjem objavljenom *Izvešću o financiranju projekata i programa organizacija civilnog društva iz javnih izvora u 2018. godini* koji objavljuje Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, navodi se kako je na nacionalnoj razini, programima i projektima organizacija civilnoga društva dodijeljeno ukupno 1.059.787.405,12 kuna. Udio financiranja osoba s invaliditetom, kao izravnih korisnika u programima organizacija civilnoga društva iznosi 10,24% od ukupnog iznosa, odnosno 108.304.449,55 kuna. Kao neizravna korisnička skupina, osobe s invaliditetom su zastupljene sa 4,24% ukupnog iznosa financiranih programa odnosno 44.848.095,52 kuna.

Nacionalna strategija 2017. - 2020., kao i novi Nacionalni plan 2021. - 2027., prepoznaju udruge kao pružatelje kvalitetnih usluga osobama s invaliditetom, a koje u konačnici trebaju unaprijediti zaštitu njihovih prava i unaprjeđenje kvalitete življenja osoba s invaliditetom.

Prijašnjim strateškim dokumentom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom djelovalo se na razvijanju partnerstva državne i javne uprave s udrugama osoba s invaliditetom na nacionalnoj, ali i lokalnim razinama. Tako je Savjet za razvoj civilnoga društva, savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske, koje djeluje na razvoju suradnje Vlade RH i organizacija civilnoga društva u Republici Hrvatskoj na provođenju strateških akata stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva, razvoju filantropije, socijalnog kapitala, partnerskih odnosa i međusektorske suradnje, u svom članstvu ima i dva predstavnika udruga osoba s invaliditetom (član i zamjena člana).

Ured za udruge Vlade RH redovito raspisuje Pozive na dostavu projektnih prijedloga u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.“ te Javne pozive za podnošenje prijave za sufinanciranje projekata organizacija civilnoga društva ugovorenih u okviru programa EU, na koje se prijavljuju i udruge osoba s invaliditetom.

Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH krovna je organizacija osoba s invaliditetom. Mrežu SOIH-a čini 16 nacionalnih saveza i OSVIT kao mreže zaštitnih radionica Hrvatske, putem kojih okuplja preko 250 lokalnih udruga osoba svih vrsta invaliditeta u cijeloj Republici Hrvatskoj.

Vezano uz financijske potpore koje organizacijama civilnog društva dodjeljuje ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi vidljivo je povećanje utrošenih sredstava:

- sredstva za udruge u socijalnoj skrbi povećana su za 59%: u 2016. godini iznosila su 44,8 milijuna kuna, 2020. godine 71 milijun kuna, a u 2021. iznose 67 milijuna kuna.

- sredstva za odobravanje financijske potpore za programe i projekte usmjerene djeci s teškoćama i odraslim osobama s invaliditetom povećana su za 35%: u 2016. godini iznosila su 39 milijuna kuna, u 2020. godini 53 milijuna kuna, a u 2021. godini iznose 55 milijuna kuna.

16. MEĐUNARODNA SURADNJA

Mjerama Nacionalne strategije 2017. – 2020., učinkovito je implementirana UN Konvencija o pravima osoba s invaliditetom. O praćenju provedbe mjera se na godišnjoj razini izvještava Vlada Republike Hrvatske, a podaci su dostupni na mrežnom mjestu nadležnog ministarstva. Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom na sjednici neposredno prije dostavljanja godišnjeg Izvješća o provedbi mjera Nacionalne strategije 2017. – 2020., na usvajanje Vladi Republike Hrvatske daje mišljenje. Nadalje i Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom prati provedbu navedenih dokumenata o čemu na godišnjoj razini kroz Izvješće o radu pravobraniteljice za osobe s invaliditetom izvještava Vladu Republike Hrvatske, a koje potom usvaja Hrvatski sabor.

Republika Hrvatska je 9. srpnja 2015. prihvatila proceduru pojednostavljenog izvješćivanja (LOIPR) te će sljedeće nacionalno izvješće prema UN Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom (kombinirano drugo i treće izvješće) pripremiti u formi odgovora na konkretna pitanja. Slijedom navedenog, Odbor za prava osoba s invaliditetom je u travnju 2020. godine usvojio listu pitanja s rokom 15. rujna 2021. za dostavu odgovora od strane Republike Hrvatske. Pitanja obuhvaćaju opće obveze po Konvenciji vezana uz: razvoj zakonodavnog okvira, primjenu koncepta univerzalnog dizajna i razumne prilagodbe kao i financiranja udruga; provedbu posebnih prava što se odnosi na: jednakost i nediskriminaciju, žene s invaliditetom, djecu s teškoćama u razvoju, podizanje svijesti, pristupačnost, pristup pravdi, zaštitu integriteta, zaštitu od mučenja i drugih okrutnih oblika postupanja kao i od iskorištavanja i nasilja ali i koje obuhvaćaju i područja života u zajednici, poštivanja doma i obitelji, obrazovanje, zdravlje, zapošljavanje, sudjelovanje u političkom životu, itd.; te provedbu posebnih obveza: prikupljanje i razvrstavanje podataka, međunarodnu suradnju, implementaciju Konvencije na nacionalnoj razini.

Vežano uz druga relevantna izvješća koje koordinira Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, a koja obuhvaćaju i promicanje i zaštitu prava osoba s invaliditetom, posebice se ističu aktivnosti u okviru **Univerzalnog periodičkog pregleda (UPR)**:

- U siječnju 2019. godine izrađeno je Drugo među-izvješće Republike Hrvatske prema UPR-u koje sadrži konkretne odgovore na 167 preporuka koje su Hrvatskoj upućene u drugom ciklusu Univerzalnog periodičkog pregleda, uključujući i preporuke koje su vezane i za ljudska prava osoba s invaliditetom. Također, 2019. godina bila je ključna za izradu Trećeg izvješća Republike Hrvatske prema UPR-u, koje je nakon usvajanja od strane Vlade RH u siječnju 2020. godine upućeno UN Vijeću za ljudska prava u Ženevi.
- Tijekom 2020. godine intenzivno su se provodile pripreme za predstavljanje Trećeg izvješća Republike Hrvatske prema UPR-u pred UN Vijećem za ljudska prava kao i za sudjelovanja članova hrvatskog izaslanstva u interaktivnom dijalogu sa svim zainteresiranim državama članicama UN-a za stanje ljudskih prava u Republici Hrvatskoj. Predstavljanje je zbog situacije s pandemijom COVID-19, iz svibnja bilo odgođeno za studeni 2020. godine, kada je uspješno u virtualnom formatu i održano. Tom prilikom iznesene su i novine vezane uz osobe s invaliditetom, koje se odnose na uspostavu Jedinog tijela za vještačenje,

napuštanje instituta roditeljske skrbi nakon punoljetnosti te uvođenje anticipiranih naredbi koje omogućuju roditeljima da u slučaju njihove smrti unaprijed odrede osobu za skrb djeteta. Nakon rasprave pred UN Vijećem za ljudska prava pri predstavljanju Trećeg UPR izvješća Republici Hrvatskoj su bile upućene i preporuke zainteresiranih zemalja koje su vezane za osobe s invaliditetom, a koje se odnose na: zapošljavanje, sudjelovanje u izbornim procesima, obrazovanje, osiguranje usluga u zajednici kao i potporu udrugama te djelovanje u okolnostima pandemije COVID-19, itd. O prihvatu navedenih, Republika Hrvatska je dužna očitovati se u ožujku 2021. (daljnje informacije uslijedit će u narednom periodu izvještavanja).

Republika Hrvatska je kao članica UN Vijeća za ljudska prava u mandatu 2017. - 2019. godine, i u 2019. godini (dalje u tekstu Vijeća) sukladno svojim vanjskopolitičkim prioritetima nastavila s **aktivnim djelovanjem na zasjedanjima Vijeća.**

- Na 40. zasjedanju Vijeća, u veljači 2019. godine, Hrvatska je kosponsorirala **rezoluciju o pravima djece s teškoćama u razvoju**, koja je usvojena konsenzusom. Rezolucijom se od država traži poduzimanje mjera za prevenciju i uklanjanje svih oblika diskriminacije protiv djece s teškoćama u razvoju kao i svaka podrška pri njihovom uključivanju, na jednakoj osnovi s drugom djecom, u rješavanje svih pitanja koja se njih tiču. Također, države se pozivaju i na osiguranje provedbe inkluzivnog obrazovanja za djecu s teškoćama u razvoju.
- Na 43. zasjedanju Vijeća u ožujku 2020. godine, Hrvatska je **kosponsorirala rezoluciju o podizanju svijesti o osobama s invaliditetom**, kojom se državama preporučuju brojne mjere kao što su: pokretanje kampanja za podizanje svijesti (vezano uz brojne probleme, primjerice uklanjanje stereotipa i diskriminacije nad osobama s invaliditetom), održavanje edukacija i treninga te jačanje uloge medija na ovom području. Također, Hrvatska je kosponsorirala i **rezoluciju o mentalnom zdravlju i ljudskim pravima** kojom se države potiču da: usklade područje mentalnog zdravlja s međunarodnim standardima, poštuju ljudsko pravni pristup u području mentalnog zdravlja, provode holistički pristup kako bi se učinio korak dalje od dosadašnjih strategija vezanih uz biomedicinu, medikalizaciju i institucionalizaciju. Države su također pozvane na razvijanje preventivnih strategija i na borbu protiv stigme.
- **EU je u izjavi za vrijeme godišnje rasprave o pravima osoba s invaliditetom na 43.** zasjedanju Vijeća (u čijoj izradi sudjeluju EUdč, uključujući i RH) u očekivanju donošenja nove Europske strategije za osobe s invaliditetom (tijekom 2021.) posebice istakla: važnost utemeljenja Povjerenika za jednakost koji je također zadužen za praćenje provedbe UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, usvajanje Europskog akta o pristupačnosti proizvoda i usluga koji usklađuje zahtjeve pristupačnosti za ključne proizvode (kompjutori, smart telefoni, bankovne usluge, itd.) kao i donošenje *European Disability Card* u jednakom formatu za sve EUdč (i međusobno priznate od svih), a koja se odnosi na određene pogodnosti pri korištenju usluga na području kulture, sporta i turizma.
- Republika Hrvatska je (kao jedna od četrdesetak UN zemalja), odgovorila na upitnik o pravima starijih osoba s invaliditetom posebne izvjestiteljice za prava osoba s invaliditetom, Cataline Devandas Aguilar, a koja je svoje izvješće predstavila na 74. zasjedanju UN Opće skupštine, 2019. godine u New Yorku. U informaciji koju je pružila Republika Hrvatska, detaljno je izvješteno o pravnom okviru kojim se osiguravaju prava starijih osoba s invaliditetom te je predstavljen pregled o njihovom korištenju prava na različitim područjima (pristup različitim oblicima skrbi, uključujući i zdravstvenu te s posebnim osvrtom na palijativnu skrb, prava osoba u institucijama, socijalnu inkluziju u zajednici; itd.). Također je izvješteno i o nacionalnim primjerima dobre prakse na ovom području.

Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi izvršilo je mapiranje usklađenosti propisa s UN Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom temeljem dostavljenih očitovanja tijela državne uprave koja sudjeluju u provedbi mjera ovog Nacionalnog dokumenta. Objedinjeni dokument nalazi se kao Dodatak III. Izvješća o provedbi mjera Nacionalne strategije 2017. – 2020., za 2019. godinu. Navedeno je potrebno dodatno ažurirati i upotpunjavati.

Na sjednicama Povjerenstva Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom članovi Povjerenstva raspravljali su i davali prijedloge i mišljenja o nacrtima zakona i drugim propisima koji su od interesa za unaprjeđivanje kvalitete življenja osoba s invaliditetom i njihovih obitelji te pratili provedbu Nacionalne strategije 2017. – 2020. kao i davali prijedloge za učinkovito izvršavanje planiranih mjera i aktivnosti. Također su prikupljali podatke i ispitivali europske prakse u cilju iznalaženja najboljih rješenja u ostvarivanju prava osoba s invaliditetom (primjerice 2019. godine ispitali su europske prakse u cilju predlaganja najboljih rješenja za jasnije definiranje kriterija za ostvarivanje prava na znak pristupačnosti i oslobađanja osoba s invaliditetom od plaćanja cestarine).

Nacionalni zakonodavni okvir u svrhu što bolje implementacije Konvencije o pravima osoba s invaliditetom UN-a, kontinuirano se unaprjeđuje što je vidljivo kroz sljedeće nacionalne propise:

1. Zakon o pravobranitelju za osobe s invaliditetom (NN 107/07)
2. Zakon o pučkom pravobranitelju (NN 76/12)
3. Zakon o socijalnoj skrbi (NN 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20)
4. Obiteljski Zakon (NN 103/15, 98/19 i 47/20)
5. Zakon o korištenju psa pomagača (NN 39/19)
6. Zakon o roditeljskim potporama (NN 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14, 59/17 i 37/20)
7. Zakon o doplatku za djecu (NN 94/01, 138/06, 107/07, 37/08, 61/11, 112/12, 82/15, 58/18)
8. Zakon o udomiteljstvu (NN 115/18)
9. Zakon o djelatnosti psihoterapije (NN 64/18)
10. Zakon o hrvatskom znakovnom jeziku i ostalim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba u Republici Hrvatskoj (NN 82/15)
11. Zakon o humanitarnoj pomoći (NN 102/15 i 98/19)
12. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19 i 64/20)
13. Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97, 107/07, 94/13, 98/19)
14. Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama (NN 76/14)
15. Zakon o zdravstvenoj zaštiti (NN 100/18 i 125/19)
16. Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN 80/13, 137/13 i 98/19)
17. Zakon o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN 121/17, 98/19 i 84/21)
18. Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata (NN 33/92, 57/92, 77/92, 27/93, 58/93, 02/94, 76/94, 108/95, 108/96, 82/01, 103/03, 148/13 i 98/19)
19. Zakon o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata (NN 84/21)
20. Zakon o jedinstvenom tijelu vještačenja (NN 85/14 i 95/15)
21. Zakon o radu (NN, 93/14, 127/17 i 98/19)
22. Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN, 157/13, 152/14, 39/18 i 32/20)
23. Zakona o gradnji (NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19)
24. Zakon o upravljanju državnom imovinom (NN 52/18)
25. Zakon o zakupu i kupoprodaji poslovnog prostora (NN 125/11, 64/15 i 112/18)
26. Zakona o Središnjem registru državne imovine (NN 112/18)

27. Zakon o prijevozu u cestovnom prometu (NN 41/18 i 98/19)
28. Zakon o izvršavanju kazne zatvora (NN 128/99, 55/00, 59/00, 129/00, 59/01, 67/01, 11/02, 190/03, 76/07, 27/08, 83/09, 18/11, 48/11, 125/11, 56/13, 150/13 i 98/19)
29. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 70/17 i 126/19)
30. Zakon o kaznenom postupku (NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17 i 126/19)
31. Zakon o parničnom postupku (NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19)
32. Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18 i 126/19)
33. Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (NN 143/13, 98/19)
34. Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08, 112/12)
35. Zakon o udrugama (NN 74/14, 70/17 i 98/19)
36. Zakon o uspostavi institucionalnog okvira za provedbu europskih strukturnih i investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj u financijskom razdoblju od 2014./2020. (NN 92/14)
37. Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti (NN 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19, 32/20, 42/20)
38. Zakon o pružanju usluga u turizmu (NN 130/17, 25/19, 98/19, 42/20)
39. Zakon o turističkoj pristojbi (NN 52/19, 32/20, 42/20)
40. Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (NN 52/19 i 42/20)
41. Zakon o članarinama u turističkim zajednicama (NN 52/19)
42. Zakon o registru birača (NN 144/12, 105/15 i 98/19)
43. Zakon o lokalnim izborima (NN 144/12, 121/16, 98/19, 42/20)
44. Zakon o ravnopravnosti spolova (NN 82/08, 69/17)
45. Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (NN 167/03, 79/07, 80/11, 141/13, 127/14, 62/17, 96/18)
46. Zakon o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom (NN 64/01)
47. Zakon o sportu (NN 71/06, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 98/19, 47/20 i 77/20).
48. Zakon o sustavu civilne zaštite (NN 82/15, 118/18 i 31/20)
49. Zakon o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora (NN 17/19)